

ZEBRANIE
KROTKIE
CHRONOLOGICZNE
HISTORJI KOSCIELNEY
NAPISANEY

PRZEZ XIĘDZA FLEURY.

Tomik Pierwszy.

Za Dozwoleniem Zwierzchności Duchowney.

w Krakowie 1786.

Kosztem i Drukiem Ignacego Grebla Typografa i
Bibliopoli Jego, Krolewskiej Mci.

— — — — —

TABLICA CHRONOLOGICZNA

Wiekui pierwszego Chrześcijaństwa,
czyli pierwszych lat sto od Narodzenia
Chrystusa.

<i>Papież</i>	<i>Antypapież Heretycy</i>	<i>Pisarze</i>	<i>Cesarze tegoż wieku.</i>
S. Piotr fundował Stolicę w Rzymie R. 44. umarł 29. Czerwca. 66.	<i>Heretycy</i> Simon. 41.	Filon Zyd z Alexandryi kawalki jego są pism.	<i>Cesarze Rzymscy</i> Tyberyusz. 37.
S. Lin nastąpił 29. Czerw. R. 66. umarł 23. Września roku 67.	Cerynt w roku 51.	Flavius Jozef, namy jego historyą Weyny Zydowskiej Xiąg 7, i 20, Xiąg o starożytnościach Zydowskich.	Kaligula. 41. Klaudius. 54. Nero - - 68.
S. Klemens 24. Wrz. 67. wstąpił 3. Gru. roku 76. umarł r. 100.	Herezya Nihilaitów 65. Ebion. 72.		Galba - 69. Orton. 69. Witellius. 69.
S. Klet 16. Lut. r. 76. umarł 26. Kw. 83.			Wespasian. 79. Tytus 81.
S. Anaklet 7. Wrześ. 83. umarł 13. Lipca 96.			Domicyan 96. Nerwa 98.
S. Ewaryt 13. Lipca 96.			Trajan.

WIEK PIERWSZY.

Rok 33 od Narodzenia Chrystusa.

Po Wniebowstąpieniu JEZUSA Chrystusa, Apostołowie, Panna Najświętsza MARYA i inne Niewiasty, zgromadzili się, aby obrąć na miejsce Judasza na Apostolstwo, los padł na Macieja. W Dzień Zielonych Świątek Duch S. zstąpił na nich, i różnemi mówili językami.

34.

Symon Czarnoksiężnik, którego pospolstwo nazywało *wielką mocą Boga* przyjął Chrzest w Samaryi. Został Kacermistrzem; nazywał siebie, *Wszchemocnością Najwyższą*, która się Zydóm pokazała jako Syn, w Samaryi jako Ojciec, a między Narodami jako Duch S. Trzymał przy sobie Niewolnicę nierządną Helę, którą nazywał swoją myślą, a przez nią stworzył Anioły, i Mocarstwa *św. ata*; lecz Aniołowie, aby się nie dowiedziano, zamkneli Helę w ciało, i z wieków do wieków w inne ciała niewiaśc, przenosili. Była to ta Helena, która zapaliła wojnę Trojańską, naostatek wfaelkiej rozpucie była wysadzona. Symon pod imieniem Jowisza siebie, a Helę pod imieniem Minerwy, czcić kazał. Sekta ta trwała prawie lat sto. Nazwiłko *Symoniaków* bierze początek swoy od Symona, bo chciał kupić od Apostołów Piotra i Jana, Ducha S. Symoniacy są ci, którzy beneficja kupują. W tychże czasach żył Apolloniusz z Tyanu w Kappadoeyi. Przyjemny był czło-
wiek,

wiek, dowcipny, i wymowny. Od młodości swojej trzymał się Nauki Pitagoresa. Życie jego sławne daremnie wypisywać, bo każdy o nim wie. Poganie porównywali go do JEZUSA Chrystusa.

35.

Saul nazwany potym, Pawłem, jadąc do Damaszku prześladować Chrześcian, o ziemię z konia obalony światłem z Nieba, ośnął, i tak zaprowadzony do Damaszku, Chrzest od Ananiasza przyjął, i wzrok miał przywrocony.

36.

Tego czasu Apostołowie podzielili między siebie świat na opowiadanie Ewangelii. Ten podział dowodzi, że niecierpienie ugody z innymi wiarami urodziło się z Chrześcijaństwem.

36.

Tyberyusz Cesarz umarł 16. Marca, Kaligus nazwany Kaligula nastąpił po nim.

41.

Kaligula 24. Stycznia zabity od swojej Straży, Cesarzowa w krótkce po nim, a Córka o mur zgruchotana. Klaudyusz Wuy jego Cesarzem został.

O ten czas S. Piotr fundował Stolicę w Rzymie, rządził Kościołem lat 25, wiele cudów czynił, i ukrzyżowanym został.

44.

Paweł S. do Nieba był wzięty, w którym takie rzeczy słyszał, iakich nie godzi się nikomu wyławić. S. Mateusz pisał Ewangelią.

48.

Niektórzy twierdzą, że tego roku Panna Najsświętsza umarła. Rzecz dziwna iż Chrzescianie nie wiedzą zupełnie, kiedy umarła.

51.

Kacermistrz Cerynt, pociągał nowo ochrzczonych do Obrzezania, i zachowania praw Mojżesza. Paweł i Barnabas przeczyli, i do Jeruzalem do Apostolów po radę poszli. Zdanie ich na Zgromadzeniu potwierdzone, zaczyna się od słow. *Tak się zdało Duchowi S. i nam.* Zgromadzenie to, za pierwsze rachują Konceylium.

52.

Kludyusz Cesarz wypędził z Rzymu Chrzescian, w którym znani byli pod Imieniem Żydów. A to z przyczyny opowiadania Ewangelii.

53.

Mówią że w tym roku, pisał Ewangelią swoją S. Łukasz, ale o tym wątpią niektórzy.

54.

Kludyusz 13. Pazdziernika umarł otruty od Żony swojej Agrypiny. Tegoż samego dnia po nim Nero nastąpił.

55.

S. Paweł pisał list do Hebrayczyków, czyli Żydów nowo nawróconych w Jeruzalem i Palestynie.

64.

Wielki pożar w Rzymie trwający dni sześć Nero na wysokie miejsce, wyśzedłszy patrzył z ukontentowaniem, a odziany w stroj Teatralny, śpiewał o wzięciu Trojy. Na Chrzescian potwarz włożyli podpalenia, i wielu ich umęczono.

65.

Koło tego roku Nikolaite zjawili się. Imię to od Nikolaja z pierwszych Dyakonów jednego wzięli, ponieważ ta Sekta na maxymie wspierała się od niego wynalezioney, że trzeba zażywać ciała. Rozumiał w prawdzie o umartwieniu, lecz Jego Sekciarze inaczej wykreśli, podawali się więc na rospustę, zgromadzali się użyczać wspólnie sobie Żon, to nazywali swoim nabożeństwem.

Początek wojny Żydowskiej. Gestius Gallus rządca Syrii poszedł przeciwko tym buntownikom, wiele miał podbił, obległ Jeruzalem. I kiedy już miało się poddać, oblężenie porzucił. Buntownicy zyskali, bo uderzywszy na odwod, wielu trupem położyli.

66.

Męczeństwo SS. Piotra i Pawła 29. Czerwca. Po Świętym Piotrze na Stolicę Rzymką nastąpił S. Lin.

Tego roku Apolloniusz ów przyszedł do Rzymu, ażeby z bliska widział mówić zwierze jakie to jest Tyran, rozumiał to o Neronie panującym o ten czas, i nie lubiącym Filozofów. Tygellinus najtyęższy faworyt Cesarza, kazał do siebie przyzwać Apolloniusza, lecz ten z takim Męstwem mówił, iż go wolno faworyt puścić.

67.

Buntownicy w Jeruzalem przewali się Zelatorami czyli gorliwcami, na pomoc przyzwali dwa

dwadzieścia tysięcy Idumejczyków, którzy wielkie rabunki czynili. Drudzy buntownicy zwani Sikaryuszowie czyli Męzoboycy, większemi byli hultajami.

Smierć S. Liną 23. Września, nazajutrz obrany S. Klemens.

67.

Nero 9. Czerwca na wsi sam siebie zabił. Galba po nim nastąpił.

69.

Galba panował miesiąc sześć, i zabity od Żołnierzy swoich, którzy Cesarzem uczynili Ottona, Otto przegrawszy z Witelliuszem sam się zabił. A Witellius okrzyknięty był Cesarzem. Wespazjan, któremu zlecona wojna była Żydowska od Nerona, po śmierci Ottona od swego Woytki Cesarzem obrany. Witellius osmego miesiąca po swoim obraniu zakłuty. Ciało jego w Tyber wrzucono.

70.

Tytus kilka dniami przed Wielkanocą obległ Jeruzalem. 8. Września było dobyte i zniszczone, trwało więc obleżenie miesiąc sześć.

72.

Heresiarcha Ebion, rozsiewał, że JEZUS Chrystus był tylko samym człowiekiem; urodzony zwyczajem naszym; że Bóg dał w moc świat terazniejszy Czartu, przyszły zaś JEZUSOWI Chrystusowi. Cerynt ielżcze przeczył Bołtwu J. C.

73.

Wespazjan wypędził Filozofów z Rzymu.

76. 77.

76. 77.

S. Klemens 3. Grudnia założył Papięski urząd. 76. S. Klet po nim nastąpił 16. Lutego 77.

79.

Wespazjan 24. Czerwca umarł. Mówią o nim że będąc bliskim śmierci rzekł. *Spodziewałem się, iż zostanę Bogiem.* tym żartował z Cesarzow, którzy między Bogi bywali policzeni. Tytus starszy Syn Wespazjana, po Oycu nastąpił.

81.

Smierć Tytusa 15. Września. Domicyan po Bracie obiał Państwo.

82.

Domicyan ze wszystkich Włoch wypędził Filozofów.

83. 84.

Smierć Papieża Kleta 26. Kwietnia 83. S. Anaklet na Stolicę Piotra był wyniesiony 7. Września. 84.

87.

Domicyan kazał siebie nazywać Bogiem.

95.

S. Jan Apostoł przy bramie Łacińskiej, wrzucony był w kocioł wrzącej oliwy, wyszedł zdrowy, i do wyspy Pathmos na wygnanie posłany. Pisał na tej wyspie *Apocalypsym*, czyli objawienie.

96.

S. Anaklet Papież 13. Lipca umarł, nastąpił tegoż dnia po Nim S. Ewaryst.

Domi-

Domicyan podany memoryał sobie czytając od niejakiego Szczepana 17. Września zabity. Kokceiusz Nerwa obrany.

98.

Nerwa 27. umarł. Trajan Syn jego przysposobiony nastąpił.

99.

Trajan widowiska Kuglarzkie zaiosł w Rzymie.

100.

Umarł S. Jan Apostoł w Efezie 27. Grudnia koło sta lat mając.

TABLI

TABLICA CHRONOLOGICZNA Wieku Drugiego Kościoła.

Papieża	Antypapież Heretycy	Pisarze	Monarchowie.
S. Ewaryst	Wierctycy	S. Ignacy Li-	Cesarze
13. Lipca 96. †	Kainite 101.	stow 7. pisał	Rzymscy
26 Pazd. 108.		107.	
S. Alexan	Elixai 103.	Akwila	Trajan † 117.
der 3. Grudn.	Millenacyfze	Symmak.	
108 † 3. Maja	109.	Teodotian.	Adryan 138.
117.		Papias	
Sixt. I 7.	Basyldes 110.	Quadrat.	Antonin 161.
Czerw. 117. †	Prodicus	Argilides 150.	
3. Kwie. 127.	herzłt Adami-	S. Polikarp	Lucius Verus
Telesfor 5.	tow 130.	166.	191.
Kwie. 127. † 5	Walentyn 140	Mamy Jego	
Stycz. 138.		ieden list.	Marek Aureli
Hygin 6.	Cerdon 141.	S. Justyn A-	180.
Stycz. 138. † 8	Maruon 142.	pologią i Dya-	
Stycz. 142.	Teodot gar-	log z Tryfo-	Kommod 192.
Pius. I. 9.	barz 146.	nem.	
Kwie. 142. †	Herakleon.	Meliton 167.	Pertynax 193.
11. Lipca 150.	147.	Atenagores	
Anicet 13.		182.	Didius Julian
Lipca 150. †		Hegesipp	193.
17. Kwie. 161.	Ofites 149.	pierwszy hi-	
Soter 1. Sty.	Marek i Ko-	storyk Ko-	Niger 194.
162. † 22. Kwie.	larbas 151.	ścielny 182.	
171.	Montan i Pri-	Celsus Epiku-	Albin 198.
Eleuter. 3.	ska 172.	reyczyk prze-	
Maja 171. † 30.	Praxeas 187.	ciw Chrześci-	Sewer -
Maja 185.		anom pisał.	
Wiktor 1.	Seleuk i Her-	Mowy o praw-	
18. Lipca 185.	miasz 190.	dzie odpowie-	
† 28. Lip. 197.		dział na nie	
Zefiryn 25.		Orýgenes.	
Września 197.		Tacyan	
		Traktat odzie-	
		le sześciu dni.	

WIEK DRUGI.

101.

Koło tego roku pokazali się Kainici, zwani tym imieniem dla tego, iż tych których Pismo Święte za potępionych poczyta, jako to Kaina, Korę, Sodomitów, Judasza, za Świętych uznawali.

103.

Elixai fałszywy Prorok Żyd złączył się z Ofstencykami, których za Eiseencykow, rozumieją. Byli to Chrześcianie obrządki żydowskie zachowujący. Złożył Elixai był dziwne przysięganie się, na czym nabożeństwo swoje zakładał. Do Małżeństwa przymuszał. Sekta ta znana pod nazwiskiem Elsezaitów.

108.

S. Ewaryst Papież 26. Pazdziernika umęczony. Alexander I. 3. Grudnia nastąpił po nim.

109.

Papias Biskup Herapolu w Frygii, pięć Książek napisał o mowach Zbawiciela, między innymi rzeczami twierdzi, że po Zmartwychwstaniu J. C. panować będzie w ciele na Ziemi z Świętymi tysiąc lat. Początek stąd Millenaryszow, czyli tysiącników. Papias był uczniem S. Jana Ewangelisty, i między Świętych jest policzony.

100.

Heretyk Basilides w Egypcie rozsiewał swe błędy. Twierdził, że Bóg przeznaczył do piekła ludzi jako i Raju; że JEZUS Chrystus był

był mocą niecielistą; że mógł na siebie brać postać takową, jako chciał, i kiedy Żydzi dali, mu nieść Krzyż, a potem Symona Cyreneusza przymusili żeby niósł tenże Krzyż, J. C. dał postać swoją Symonowi, a Symona na siebie wziął, i tak Żydzi Symona zamiast JEZUSA ukrzyżowali. Swych uczniów Basilides obowiązywał, aby przez pięć lat zachowali milczenie, nadał im Imię *Gnostycy*, czyli oświeceni.

117.

Alexander Papież 3. Maja męczeńską odebrał koronę. Syxtus I. 4. Czerwca Papieżem został.

Trajan Cesarz 8. Sierpnia umarł w Celimencie w Cylicyi. Adryan przysposobiony Syn Jego II. tegoż miesiąca na Cesarstwo wstąpił.

120.

Koło tego roku Karpokrat jeden z heretyków okazał się. Herezya jego była libertynka. Według niego Bóg nas stworzył, abyśmy pożądliwościom dogadzali, a kiedy dusza im się opiera, za to skarana bywa, żeby w insze ciała przechodziła. Dla tego wszelkiej pilności dokładali aby chuciom najszybciej dogodzić. Wzdrygali się od tego wszystkiego, co martwi zmyśli, przeto największe ich nabożeństwo było po dziurki się najęść, obcować z kobietami. Ucztowali nadzy, po czym z wielkimi Ceremoniami gasili światło, a najszybciej z biesiadujących miał mowę zachęcającą, aby się wystrzegali płodu.

126.

Kwadrat i Aryftydes podali Adryanowi Cesarzowi Apologię za Chrzescianami.

127.

Syxtus I. umarł 3. Kwietnia, Telesfor po nim piątego dnia tegoż miesiąca nastąpił.

150.

Prodykus uczeń Karpokrata nową wymyślił Sektę. Przeważ swoich uczniów Adamitami ponieważ modlili się nadzy, aby tak, mówił on, naśladowali niewinności Adama i Ewy w pierwszym ich stanie.

154.

Buntuja się Żydzi za powodem Barkohe-basa, który za Mefsyasa siebie poczytał przepowiedzianego od Proroków Żydom. Upewniał iż był gwiazdą Jakóba, przepowiedzianą od Balaama, przytaczając, że Imię jego znaczyło po Syryacku gwiazdę. Nowy ten Mefsyasz wiele złego był przyczyną Żydom; ponieważ Rzymianie sto ośmdziesiąt tysięcy Żydów wycieli, a liczba nad to wielką głodem i zagęszczone mi chorobami wymarła.

157.

Adryan Jeruzalem wybudował i nazwawszy ją *Elia Capitolini*, pod gardłem Żydom do tego miasta wchodzić zakazał.

158.

Walentyń do Rzymu przyszedł, i błędy swoje rozsiewał. Uznawał wiele Bogów których nazywał *Eones* Najpierwszy ze wszystkich *Proon*, czyli *przedjeszczny*, miał więcej nazwisk, lecz

lecz *Batos* najczęściej go nazywali, co znaczy głębokość. Ten *Batos* przez wiele wieków był w głębokim milczeniu, mając z sobą *Ennoja* (mysl) czyli jeszcze *Charis* (łaska) czyli *Sige*, (milczenie) i te miał za Zonę. Naostatku sprzykrzywszy sobie *Batos* spoczynek, spłodził z *Sige*, *Nous*, który lubo był pierworodnym, miał atoli Siostrę *Aletheia* (prawda) Czwooro tedy zrodził, *Logos*, *Zoe*, *Antropos*, *Teletos*. W jednym momencie miewał trzydzieści co Kacermistrz nazywał *Pleroma* (pełność.) Między *Pleroma* było cudzołóstwo; i urodził się *Euthymesis*, czyli *Achamuth Sophia* plynieniu podpadała, i cała by-łaby wyciekła, gdyby *Horos* nie zatrzymał. Chrystus posłał Zbawiciela do Achamutha z wszechmocnością *Oyca*, i wszystkich *Eonow*, uwolnił Achmutę od namiętności, ale nie zniszczył ich, tylko zgęścił, i z tego zrobiła się materia cialna. Achmut pełny był radości, że jego namiętności zgęśniały &c. Uczniowie Walentyńa nazwani *Walentyńianie*.

141.

Cerdon do Rzymu przyszedł, nauczał iż dwa są początki zły i dobry, i samą Ewangelią S. Łukasza przyjmował.

142.

Hygin Papież 6. Stycznia umarł, Pius I. po nim nastąpił 9. Kwietnia.

Marcin od swego *Oyca*, który był Biskupem wyklety, przyszedł do Rzymu, domagając społeczności, ale go odrzucono, Ten uczniem będąc Cerdona tyle sobie nabierał uczniów, iż Sekty był hersztem.

146.

Koncylium w Rzymie przeciw Teodotowi z Bisancium. Był ten z profesyi garbarzem, jednym z uczonych Chrześcian. Apoftatował, o J. C. mówił: że był tylko człowiekiem. Ta herezya jak będzie niżej, mocno rozszerzyła się.

147.

Herakleon herszt Herakleonitow publicznie utrzymywał, że dusza jest śmiertelna, i zepsuciu podlega.

149.

Ofite czyli węzownicy pierwszy raz okazali się, nazwani są od węża, bo go czcili, za to, że nauczył pierwszych Rodziców naszych umiejętności dobrego i złego. Ci heretycy węża przekładali nad J. C. i trzymali żywego zawsze w klatce. Różnicę kładli między Bogiem Zydow, i Bogiem najwyższym, stworzenie duszy drugiemu, a pierwszemu Ciała, człowieka przypisywali. Trzymali się także błędow Nikolaitow i Gnostyków.

150.

S. Justyn, Cesarzowi Antoninowi oddał Apologią za Chrześcianstwem. W tej Apologii mówi, iż przed Narodzeniem J. C. byli Chrześcianie, ponieważ J. C. najwyższym będąc rozumem, więc ci wszyscy którzy według niego żyli, musieli być Chrześcianami. Kładzie Sokratese między Chrześcianami przed Narodzeniem J. C.

Śmierć Piusa I. II. Lipca, Anicet po nim nastąpił.

151.

151.

Tego roku od Marka herfzta Markosyanie swój początek wzięli heretycy. Za Boga uznawali Najwyższą Czworosć, od którego nauczyli się tego wszystkiego czego nauczali. Ta czworosć złożona z niewymowności, zamilczenia; z Oyca, i prawdy. Według tego hereziarchy, pełność prawdy zamknięta w alfabecie Greckim, i dla tego J. C. nazwany *Alpha* i *Omega*. Kolarbas był najslawniejszym jego uczniem i do błędow swego Mistrza dodał, że narodzenie, i życie ludzi wszystkich od siedmiu zawilko gwiazd. S. Ireneusz nas upewnia, iż Kolarbas wierzył w Boga Oyca mającego wiele dzieci.

161.

Cesarz Antonin 7. Marca umarł. Dway Synowie od niego przysposobieni Marek Aureli, i Lucius Verus, nastąpili na Cesarstwo.

Anicet Papież 17. Kwietnia umarł.

162.

Soter uznany Papieżem 1. Stycznia.

163.

Peregryn Filozof spalił się podczas igrzysk Olimpijskich.

169.

Śmierć Cesarza Luciusza Vera.

171.

Soter Papież umarł 22. Kwietnia, Eleutery 3. Maja po nim nastąpił.

172.

Montan Rzezaniec z Frygii rodem, został herfztem Montanistów nazwał się Prorokiem,

B

od

od złego ducha był tłuczony, jako i dwie Zony jego Pryska, czyli Pryscylla, i Maxymilla. Sektarze Montana i jego dwóch Zon, trzymali, że Bóg chcąc przez Moyżesza, i Proroków zbawić świat, a gdy nie udało się mu, sam się wcielił, a gdy i tak nie udało się, więc przez Ducha S. wstąpił w Montana, w Pryscyllę i Maxymillę, w wielkiej liczbie zbiegali się Biskupi roztrząsać Proroctwa Montana, i uznali je za fałszywe.

177.

Marek Aureli Syna swego Kommoda ogłosił Augustem.

180.

Cesarz Marek Aureli 17. Marca umarł, po nim Syn jego Kommod nastąpił.

183.

Marcia Dama Rzymka Kochanka Kommoda przychylna była Chrzescianom, i kredytem swoim u Cesarza wiele dla nich wymogła.

185.

Eleutery Papież 26. Maja umarł. Wiktor I. 18. Lipca Papieżem obrany.

187.

Praxeas pisał przeciw Montaniſtom, ale potym sam został Hereziarchą, nauczał ponieważ iż Bóg Oyciec ten sam był co i J. C. i był ukrzyżowany. Dla czego i Praxeasza i Sektarzow jego nazwano *Patripasiam* bo twierdzili że Bóg Oyciec był ukrzyżowany.

188.

Korun spalił Kapitoljum i Bibliotekę.

190.

190.

Seleukas i Hermiasz uczyli w Galacyi, utrzymując jako Hermogenes r. 179. w Afryce, że materya jest wieczna, i że nie maſz innego Zmartwychwstania, nad zwyczajne narodzenie ludzi.

192.

Letus Starosta Sądowy spisek uczynił przeciw Kommodowi, i zaduszono go ostatniego dnia tego roku. Wojsko Leta ogłosiło Cesarzem Pertynaxa.

193.

Pertynax dwa miesiące i dni dwadzieścia ośm panowałszy od swoich Żołnierzy zabity. Didius Julian kupił Cesarstwo, i panował tylko miesiąc dwa.

Sewera za Cesarza ogłosiły Pułki Illyryjskie, a Nigra w Syrii. Sewer złączył się z Albinem, Albin wiodł wojsko Bretanii, i razem poszli na Nigra.

194.

Niger przegrawszy dwie batalie, zabity przy Eufracie. Pierwszą przegrał przy Czyzyku, na której Emilian kommanderował, a drugą przy Issu, sam.

197.

Papież Wiktor 28. Lipca umęczony. Zefiryn 25. Września obrany po nim.

198.

Sewer obrocil broń na Albina, i zbił go
Ba w Gal-

w Gallii Albin schronił się do Lugdunu i sam siebie zabił Głowa jego przywieziona do Rzymu, i wielu onegoż przyjaciół pozabiano.

200.

Tertullian w Afryce sławną Apologią za Chrześcijaństwem pisał: Mówi w swym Piśmie, że Bóg, każe się modlić za Panow i Monarchów.

Tertullian był z Kartagi, za najwymowniejszego w swym wieku poczytany, urodził się Poganinem, został Chrześcianinem. Był Kapłanem i Zonatym.

TABLI-

TABLICA CHRONOLOGICZNA. Wiekii Trzeciego.

Papieże	Antypapieże Heretycy	Pisarze	Monarchowie.
Zefiryn 25. Wrz: 197. † 26 Lipca - 217.	Novocian 251. <i>Heretycy.</i>	S. Ireneusz Biskup Lugdunski - - 203.	<i>Cesarze Rzymscy</i> Sewer † 211. Karakalla 217.
Kalixt I. 2. Sier: 217. † 12. Pazdz: 222.	Juliusz Kafsyan herszt Docitow. 201.	Sw. Klemens Alexandryjski - - - 216.	Geta - /- 212. Makryn 218.
Urban I. 113. Pazdz: 222. † 23. Maja 230.	Teodot herszt Melchisedecianów - 217.	Minucius Felix. - - 209.	Heliogabal. - - - 222. Alexander. - - - 235.
Poncjan 29. Sier: 230. † 30 Pazdz: - 235.	Walesiusz - - - 240.	Juliusz Afrykan i Orygenes - - 254.	Maximin 237.
Anter 22. Listopada 235. † 3. Stycz: 236.	Paweł Samosata. - 263.	Sw. Cypryan - - - 258.	Gordyan I. 237 Gordyan II. - - - 237.
Fabian 4. Stycznia 236. † 10. Marca 250.	Manes. 277. Hierakas 290.	Sw. Dyonizy Alexand. 264.	Pupienus 238. Balbin. 238.
Korneli 2. Czerw: 251. † 14. Wrześ: 252.		Plotin Filozof Platoński 270.	Gordyan III. - - - 244.
Lucjusz I. 18. Pazdz: 252. † 4. Marca 253.		S. Grzegorz Cudotworca. - - - 270.	Filip. - 249.
Szczepan I. 13. Maja 253. † 2. Sierp: 257.		Arnobius	Decius - 251.
Syxt II. 14. Sierp: 257. † 6. Sierpnia 258.		Porfir Filozof Platoński 270.	Hostrylian. 252.
Dyonizy 22. Lipca 259. † 26. Grudnia 269.		S. Anatoli.	Gallus. 253. Emilian. 253. Wolnsian. 253. Waleryan. 260 Gallian 268.

TABLICA CHRONOLOGICZNA

Wieku trzeciego.

Papieże	Antypapież Heretycy	Pisarze	Monarchowie.
Felix 27. Grudnia 269. † 23. Grudnia 274.		Herokles Księgi jego przeciw Religii Chrześcijańskiej, szczególnie przeciwko Pismu S. komparuje Apolloniusza z J. C.	Cesarze Rzymscy. Klaudiusz II. - - - - 270. Kwintyll 270. Aurelian 275. Tacyt 276. Floryan 276. Probus 282. Karus 283. Numerian 284. Karyn 285. Dyoklecjan. Maxymian, Herkulius.
Eutychie 4. Stycznia 275. † 7 Grud: 28.			
Kajus 16. Grudnia 283. † 22. Kwietnia 269.			
Marcellin. 30. Czerwca, 296.			

WIEK

WIEK TRZECI.

201

Heretycy Docite twierdzili, że J. C. wcielił się co do oka tylko. Juliusz Kafsian herztem był tej Sekty.

203.

S. Ireneusz Biskup Lugduński umęczony, rodem był Grek i uczeń Papiaśza.

206.

Orygenes w Alexandryi mając sobie zlecone nauczanie Katechumenow okazał się, biorąc co do litery słowa J. C. Są którzy siebie okazowali dla Królestwa Niebieskiego.

209.

Minucius Felix Patron Rzymski, sławny napisał Dyalog pod Imieniem Oktawa na obronę Religii Chrześcijańskiej. Wyszmienicie pisanego Dyalog.

211.

Cesarz Sewer 4. Lutego w Eboraku w Anglii umarł. Antoni Karakalla i Geta Synowie po nim nastąpili.

212.

Cesarz Geta od Karakalli Brata swego zabity 27. Lutego.

217.

Karakalla 8. Kwietnia od Martialisa Setnika zabity, za podufzczeniem Makryna, który Cesarzem przy nim został.

Papież Zefiryn umarł 26. Lipca, Kalixt 2. Sierpnia obrany.

Pod

Pod Zefirynem Papieżem żył Teodot heretk Sekty Melchizedecianow. Nazywali tym ich imieniem, ponieważ twierdzili, że Melchizedech nie miał ani Ojca, ani Matki, i początek jego niedościgły. Przenosili go nad J. C. przywołując Psalms słowa: *Ty jesteś Kapłanem według obrządku Melchizedecha.*

218.

Heliogabal Kościoła Słońca w Efezie Kapłan obrany Cesarzem 16. Maja. Makryn stworzył z nim bitwę, przegrał, uciekł, schwytany w Kalcedonie, i zabity w Arkwelaidzie w Kappadocyi.

222.

Heliogabala 11. Marca zabito, Alexander krewny jego nastąpił po nim.

Papież Kalixt umarł 12. Pazdz: nazajutrz obrany Urban,

229.

Orygenes zaczął pisać swoje Hexaple i Oktaple wydanie to jest Pisma na wielu kolumnach, Hexapla sześć kolumn, a Oktapla osm zawierala.

230.

Smierć Urbana Papieża 25. Maja, Poncian 29. Sierpnia obrany.

235.

Wojsko zhuatowało się przeciw Alexandrowi, zabito go w Namiocie i okrzyknęto Cesarzem Juliusza Maxymiana.

Papież Poncian 30. Pazdz. umarł na wygnaniu w Sardynii. Anter 2. Listopada Papieżem został.

236.

236.

Anter Papież 3. Stycznia umarł, a 4. Fabian nastąpił.

Gordyan I. wziął Imie Augusta w Afryce, i Syna swego Gordyana II. podobnie przezwał.

237.

Kapillyn Rządca Maurytanii poszedł z wojskiem przeciwko Gordyanom Gordyan II. zбитy i zabity przy Kartadze, a Gordyan I. zadusił się na początku Lipca. Po ich śmierci Senat obrał Cesarzami Pupiena Maxyma, i Celiusza Balbina.

238.

Obydwa Cesarze zabici od Żołnierzy Pretoriańskich ogłosil Cesarzem Gordyana III. wnuczka Gordyana I. mającego lat 13.

240.

Heretycy Walesianie ziawili się, trzymając że poządliwość odeymnie wolność, więc aby wrzodło zawalili, sami Rzezańcami byli, i do tey przychodzili zuchwałosci, iż gwałtem innych rzezańcami czynili. Te to ich naywiększe było dzieło dobre.

244.

Wojsko Cesarzem ogłosilo Marka Juliusza Filipa, który kazał zgładzić Gordyana III.

249.

Żołnierze, Deciusza Cesarzem uczynili, do Włoch, poszedł wydał batalią Filippowi, który był zбитy i zabity w Weronie.

250.

Fabian Papież 10. Marca w Rzymie umęczony. Nie miał Sukcesora aż w przyszłym roku.

251.

251.

Korneli 2. Czerwca Papieżem obrany, Nowacyan Kapłan Rzymski przeciwko tej Elekcji protestuje się za poduszczaniem Nowata, który przybył z Kartagi. Sam siebie Papieżem obrał, i ten to był napierwszym Antypapieżem.

Cesarz Decjusz umarł. Gallus po nim nastąpił z Hostenianem Synem Decjusza, którego Gallus za Syna sobie przysposobił.

252.

Gallus Wolusyna Syna swego Augustem nazwał, i Hosteniana zabić kazał.

Papież Korneli w Centumcellach umarł 14. Września. Na miejsce jego obrali Kapłana Lucjusza.

253.

Męczeństwo Lucjusza Papieża 4. Marca. Szczepan 13. Maja Papieżem obrany.

Emilian od Woyska okrzykniony Cesarzem poszedł przeciwko Gallusowi, który opuszczony od swoich Żołnierzy, w Maju zabity z Synem swoim Wolusynem. Emiliana we sztery miesiące rosiekali Żołnierze. Licynius Waleryusz ogłoszony Cesarzem od Woyska, które z Gallii prowadził do Niemiec. Syna swego w krótkce Galliana Augustem przezwiał.

256.

S. Cypryan Biskup Kartagiski utrzymywał że ochrzczonych od Heretyków chrzcić trzeba, S. Szczepan Papież przeciwnie trzymał.

257.

Szczepan Papież 2. Sierpnia umęczony. Syxtus II. 24. tegoż miesiąca obrany.

258.

258.

Syxtus II. 6. Sierpnia święty.

259.

Dyonizy obrany Papieżem 22. Lipca.

260.

Waleryan stoczył bitwę z Persami w Mezopotamii, zwyciężony w niewolę dostał się. Gallienas sam panował, za panowania Jego namnożyło się Tyrannów wielu, którzy tytuł sobie przywłaszczyli Cesarzów, trzydziestu ich zachowano.

263.

Paweł Samosata Biskup Antyocheński utrzymywał, że Syn Boży nie był przed MARYĄ, od Niey miał swoy początek, a z Człowieka dopiero został Bogiem.

268.

Cesarz Galien z bratem swoim i dziećmi był zabity, obrali na miejsce Jego Klaudyusza II.

269.

Trzecie Koncylium Antyocheńskie, na którym Paweł Samosata z Biskupstwa złożony. Oprócz herezyi oskarżano Pawła, że był złych obyczajów, i że z bogactw się sposobami niedziwami Koncylium było liczne.

Dyonizy Papież 26. Grudnia umarł, nastąpił po nim nazajutrz Felix.

270.

Cesarz Klaudyusz w Kwietniu umarł. Kwintyl we Włoszech brat jego Państwo opanował, ale widząc, że nie lubiło go Woysko, siedemnastego dnia panowania zabił sam siebie. Aurelian

Cesa-

Cesarzem został. Najpierwszy ten Cesarz do którego Chrześciane udali się w sprzeczce, a to z przyczyny Pawła Samosaty, który nie zważając na wyklęcie Koncylium, mieszkał w domu należącym do Kościoła. Aurelian kazał aby ten dom do tego należał, do którego Włoscy Biskupi i Rzymski napiszą.

O te czasy S. Antoni żył Zgromadzenia Mnichów wynalazca. Rodem był z Komy w Egipcie. Z młodości swojej uciekał od obcowania z ludźmi, piętnaście lat w jednym przeżył grobie potym udał się na puszczę, a znalazłszy Zamczykso stare w nim mieszkał, okna i drzwi pozabijał, przestając na światło przez dziurę w dachu uczynioną wpadającym, i tąż dziurą chleb mu wrzucano.

274.

Papież Felix 22. Grudnia na śmierć skazany od tego Cesarza, do którego Oycowie Koncylium byli się udali.

275.

Eutylian 4. Stycznia obrany Papieżem, Cesarz Aurelian w Kwietniu zabity. Wskazywało Cesarstwo miesiący sześć, po których uznany był za Cesarza Tacyt 25. Sierpnia.

276.

Cesarz Tacyt 12. Kwietnia zamordowany. Floryan brat jego opanował Cesarstwo, i we dwa miesiące sam siebie zabił. Probus za zezwoleniem Senatu ogłoszony Cesarzem.

277.

277.

Tego roku Manes, Oycowie Kościoła nazywają go, Manicheuszem, zaczął rozszerzać błędy swoje Imię jego właściwe *Kubryk*. Urodził się w Persyi niewolnikiem, i kupiony od Wdowy jedney nie mającey dzieci, przyteła go za Syna i dała edukacyą. Po śmierci Dobrodzieyki swojej odmienił Imię i nazwał się Parakletem. Przywłaszczając sobie moc Cudów czynienia, usiłował chorą Corkę Króla Perckiego uzdrowić. Lecz gdy Królowna umarła, Król kazał go do więzienia wtrącić z którego uciekł do Mezopotamii. Dysput kilka odprawił z różnemi Biskupami, lecz na nieszczęście swoje rozprawiając się z Tryfonem inni nazywają Drosesem, lud rozgniewał, i o ledwie nie był ukamienowany. Manes z jednego wyzedłszy niebezpieczeństwa wpadł w drugie, bo złapany od Żołnierzy Króla Perckiego, żywo ze skóry był odarty, i na pożarcie bestyom trup jego rzucony. Wiadomo wszystkim, że Manes dwa przypuszczał początki zły ieden, drugi dobry. Także w człowieku dwie dusze, jedną złą, a drugą dobrą. Ciało u niego było dziełem początku złego, więc tamować należy rodzenie, i Małżeństwo. Stary Testament zlemu początkowi przypisywał, twierdząc że Prorocy wszyscy potępieni; zakazywał dawać jałmużnę; przeczył żeby J. C. miał się Wezelić, i bydź ukrzyżowanym; Wiele innych śmiesznych rzeczy nauczał, jako to kto zwierzę zabił w nie się obroci. Dla tego to Uczniowie jego przed uderzeniem chleb

chleb ciskali wzgórz przeklinając żeby ten, który go zrobił, tak był siany, żeby i pieczony iak ten chleb. Sytema jego o dyszczu śmiechu godne. Mówił że deszcz jest z potu Młodzieńca ugamiającego się w Niebie za dziewczyną. Manicheyzykowie dzielili się na dwie części. *Auditorois* czyli Słuchacze, powinni byli wstrzymać się od wina, męsa, jay, i sera. *Electi* wybrani, którzy oprócz najostrzejszych postów ubóstwo ślubowali. Wybrani tajemnice Sekty znali, to jest iż mieli przywilej znajdować się na skrytych schadzkiach, na których, na wszelkie bezceństwa wydawali się. Mieli dwunastu Mistrzów, a trzynasty nazywał się *Paraklet*, i dwunastu Apostołów.

282.

Karus nastąpił po Probusie zabitym od Żołnierzy w Sierpniu.

283.

Smierć Eutychiana Papieża 7. Grudnia, Kajus nastąpił 16. tegoż miesiąca.

Karusa Cesarza piorun zabił. Po nim Synowie Jego Karyan i Numeryan Cesarstwo objęli.

284.

Numeryana Oyczym jego Aper zabił. Woytko obrato Dyoklesa przezwanego Dyoklecyanem, za Cesarza.

285.

Cesarza Karyana zabili Żołnierze.

286.

Dyoklecyan Maximina Herkuleusa Augustem ogłosił w Nikomedyi 1. Kwietnia.

290.

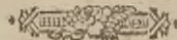
290.

Hierakas nie przypuszczając zmartwychwstania ciał, nauczał w Egipcie o Zmartwychwstaniu tylko Duchownym, Małżeństwo ganił. Według niego dzieci nie przyszłszy do rozumu doskonałego, umarłe są potępione, i Melchisedech był Duchem S.

296.

Papież Kajus umarł 22. Kwietnia, Marcellin 30. Czerwca obrany.

Tu przytaczam iak naznaczano pokutę publiczną mający czynić takową pokutę pierwszego dnia Postu Wielkiego, u drzwi Kościelnych w żalobney sukni stawali, Prałat posypał popiołem ich głowę i włosienicę dał, żeby ją nosili, potym padali na ziemi i za nich o ten czas modlono się. Po skończoney modlitwie Prałat zaprowadzał do drzwi Kościelnych, które przed nim zamykano. W dni Święte stali zawsze przed drzwiami. Po skończonym czasie pokuty, przypuszczali ich do słuchania nauk, ale przed modlitwami wychodzić musieli, a potym przypuszczali i do modlitw, lecz leżeć powinni byli na ziemi, na ostatek pozwalano im stojąc modlić się z innymi, lecz stali po lewey stronie w Kościele. Cztery więc rodzaje pokutujących były *Plentes* płaczący, *Audientes* słuchający, *Prostrati*, leżący, i *Consistentes* stojący.

TABLI.

TABLICA CHRONOLOGICZ A Czwartego Wieku Kościoła.

Papież.	Antypapież. Heretycy.	Pisarze.	Monarchowie. Cesarze Rzymi.
Marcellin 30. Czerwiec 296. † 28 Paźdz. 304.	<i>Antypapież.</i> Felix - 356. Ursycyn 360. <i>Heretycy.</i> Arius - 319. Circoncellia- ame - - 329. Etius herszt Anomersow. - - - 358. Macedonih 361 Eunomius 562 Apollinaris - - - 377. Antidicoma- ryante 377. Priscyllian - - - 380. Jowinnian 389.	Eusebijs z Cezaryi 328. Historya Ko- ścielna Kom- mentanna Iza- bafza i inne kawalki pism Jego mamy. Osiulf z Kon- duby - - 348. Julian Cesarz - - - 363. S. Hilary Pi- ktawiki B. 368 Lucifer Ka- giarski B. 370. Apolinaris. Oyclec i Syn Sw. Hilarion - - - 371. S. Atanazy 373 S. Bazili 379. S. Efrein. 379. Damaz Pap: - - - 384. Slepy Dydym - - - 385. S. Cyril Jeroz. - - - 385. Sw: Grzegorz Nazian. 389. Sw: Grzegorz Nilsen 369 Sw. Ambroży - - - 397.	Dyoklecyan Maxymian Herkulius (Kładaia) Ce- sarstwo 305. Konstantius umarł - 306. Sewer - 307. Galerius 311. Maxencius 312 Maximin 313. Licinius 327. Konstantyn W - - - 337. Konstant: 349. Konstans 359. Konstantig 361 Julian 363. Jowian 364. Podział Ce- sarstwa. <i>Cesarze Zach:</i> Walentyinian, I. - - - 375. Gracyan 383. Walentyjan II. - - - 392. Honoriusz <i>Cesr: Wschod:</i> Teodozy W. - - - 395. Arkadius. <i>Królowie Got-</i> <i>cy w Hiszpanii</i> Atanarik 382. Alarik.

WIEK

WIEK CZWARTY.

304.
Smierć Marcellina Papieża 24. Października
Stolica Rzymika trzy lata wakowała.

305.
Dyoklecjan i Maxymian złożyli z siebie
urząd Cesarzski, ustępując go Galeriuszowi i Kon-
stanciuszowi Cesarzom.

Koncylium Elwirkie w Hiszpanii czyli
Eliberytańskie. Naydawniejsze to Koncylium,
którego Kanony dośtały się do nas względem kar-
ności Kościelnej. Iest ich osmdziesiąt jeden.
Między niemi znaczniejszy osmy, który opie-
wa że Zona bez przyczyny porzucająca Męża,
przy śmierci nawet brać nie powinna Kommu-
nii, Dziewiąty, iż kto bałwany kruszyłby a w
ten czas był zabity nie ma być poczytany za
Męczennika. Trzydziesty trzeci nakazuje Xiążę-
tom i Biskupom wstrzymać się od Zon.

306.
Konstancyusz Cesarz umarł 25. Lipca w
Eboraku. Żołnierze Syna jego urodzonego z
Heleny Chrześcianceki uznali za Cesarza. Kon-
stantyn wydał edykt pozwalający wolność
Chrześcianom opowiadania swojej Religii. Ga-
lerius nie chciał uznać Konstantyna, i nazwał
Augustem Cesarza Sewera. Maxymian nazwał
się Augustem i powtornie na Państwo wstąpił.
Na zachodzie prześladowano Chrześciane. Do-
mnina z Cerkami Prodoxą i Berenicą w Edessie

Tom I.

C

tchwy

schwytane były jako Chrześciani. Chciano ie zaprowadzić do Antyochii. Żołnierze konwojujący staneli przy rzece, Domnina z Corkami w rzekę wkoczyły.

307.

Cesarz Sewer umarł, po nim uznany za Cesarza Licyniusz.

308.

Konstantyn przyjął imie Augusta.
Marcel 14. Maja Papieżem obrany.

310.

Smierć Marcella Papieża 16. Stycznia, Eusebi po nim nastąpił w Kwietniu, umarł 26. Września.

312.

Tęgo roku opisują widzenie Konstantyna. Gdy ten Cesarz szedł przeciw Maxencyuszowi, w marszu widział Krzyż świetlisty, z napisem *Pod tym znakiem zwyciężysz.* J. C. pokazał się mu nocą następującej, przeto kazał na Chora gwiazd Konstantyn Krzyże pomalować. Zbił Maxencyusza lubo mnieysze miał woysko Konstantyn (pod murami Rzymskimi, Rzym otworzył mu bramy, a lud wołał *niech żyje Konstantyn niezwykciony.* Senat wystawił bramę tryumfalną do tych czas będącą z napisem. *Cesarzowi Cesarzowi Flawiuszowi Konstantynowi Wielkiemu, pobożnemu, szczęśliwemu, Senat i lud Rzymski tę bramę Tryumfalną wystawił, ponieważ z mocą Boga, i wielkością duszy swojej, Tyranna pogromił.* Statuę także wystawiono Ołobę Konstantyna reprezentującą trzymającego Krzyż.

313.

Maxymin przeciw Konstantynowi z Sy-

ryi ruszył się i Licyniuszowi. Licyniusz ile mógł na prędce zgromadził woyska, zbił Maxymina. Maxymin po przegranej do Tarsu powrócił, w którym zbytkując w winie i jadłe w kilka dni umarł.

314.

Papież Milliad 10. Stycznia umarł. Sylwester 31. Stycznia obrany.

318.

Konstantyn 25. Czerwca prawo postanowił, że strona przegrana może od Magistratu appellować do Biskupow.

319.

Męczeństwo 40. Żołnierzy.

Początek Aryusza Sekty: był on z Libii rodem już w podeszłym wieku poświęcony na Kapłaństwo, rozsiewał: że J. C. był stworzeniem z niczości wyprowadzony, skłonny był z woli swej wolney również do cnoty, jako i występku, że nie był prawdziwym Bogiem, ale przez uczestnictwo jako i innym Imie mu Boga dawano.

320.

Konstantyn zniósł prawo przeciw bezżennym postanowione, zakazał śmiercią karać na Krzyż.

321.

Konstantyn wydał edykt nakazujący obchodzić Święto w dzień Słońca, to jest w Niedziele. Wszytkim Sędziom nie kazał w ten dzień sądzić, i ludowi całemu ręczną robotą zabawić się.

324.

Potyczka pod Adrianopolem 5. Lipca na której Licyniusz zbity. Konstantyn w pogoń

C2

za

za Nim poszedł, w Bizancjum obległ. Flotę jego poraził u Galliopolu. Licyniusz uchodząc, zebrał swych, stoczył bitwę przy Chalcedonie, ale powtórę przegrawszy, poddał się Konstantynowi, który go z Cesarstwa zrzucił, do Tesaloniki posłał, a następującego roku stracić kazał.

325.

Konstantyn do Nicei w Bitynii zjechać się kazał, i Koncilium Ekumeniczne, to jest powszechne zwołał. Zjechało się trzytysiąc osiemnastu Biskupów, wielka liczba Kapłanów i innego Duchowieństwa. Sylwester Papież będąc podezłym znajdować się nie mógł, posłał więc na swoim miejscu Wita i Wincentego Kapłanów. Byli i Laicy w Dyalektyce biegli na tym Koncyljum. Cesarz sam zachęcał do zgody i jedności. Biskupów przeciwnych Aryanom więcej było. Na tym Koncyljum dodane słowo *Consubstantialis*, czyli spolistotny, czym J. C. równym Bogu Ojcu uznano wiecznym jako i On, jedneyże istoty, Bóg Ojciec różni się samym Ojcowstwem, i jest sam jedynie Bóg Ojciec. Koncyljum to pierwszym Generalnym zwane. Konstantyn wydał edykt potępiający Aryusza, w którym na śmierć skazał wszystkich, którzyby tego Herezyarchy zachowywali pisma, i o tym byli przekonani.

327.

Helena Matka Konstantyna znalazła w Jeruzalem Krzyż, na którym umarł J. C. Krzyż w Jeruzalem zostawiony. Gwóźdź Konstantynowi posłała, który jeden przyprowadzić do Szyfzaka,

szaka, drugi do musztuka kazał, aby były obroną w potyczkach. Tego roku na obalinach Bizancjum Konstantynopolu fundamenta Konstantyn założył.

328.

Konstantyn Aryusza z wygnania przyzwał, Atanazy Patriarcha Alexandryjski nie chciał go przyjąć. S. Antoni przybył do Alexandryi i wyklął Aryanów.

329.

Koncyljum Antyocheńskie, Eustachyus Biskup tego miasta złożony z Biskupstwa. Było rozdwojenie w Antyochii na partyę Eustachyusza i przeciwnych mu. Konstantyn z ramienia swego zesłał aby bunt uśmierzyć. Tego czasu pokazali się *Circoncellini*, tak nazywano. Donatystów część zafuszonych, Ci przywłaszczali sobie imię obrońców, przeto kupami zbrojną ręką biegając więzienia wylamywali, więźniów wypuszczali, kredytorów aby dłużnikom darowali długi, przymuszali. Posłano więc przeciw nim Żołnierzy, którzy wielu pozabiali, Donatystowie czczą ich za Męczenników.

330.

Poświęcanie Miasta Konstantynopolu 11. Maja.

331.

Konstantyn nakazał Koncyljum w Cesarei, aby sądzono oskarżonego Atanazego. Atanazy nie przybył na to Koncyljum.

334.

S. Athanazy złożony na Koncyljum w Tyrze. Oskarżony był, że zgwałcił Pannę, zabił Biskupa, i kielich kazał złamać. Z tych wszystkich obelg

obelg oczyszczył się, lecz jednak był wygnany do Trewiru. Aryusz wyznanie wiary swojej podał na Koncylium, które było potwierdzone, i zgromadzeni na Koncylium, za nim pisali do Alexandryi.

Papież Sylwester ostatniego Grudnia umarł.
336.

Obrany Papieżem 18. Stycznia Marek.

Aryusz umarł w Konstantynopolu, Cesarz kazał go przyjąć do Kościoła, lecz w wigilię swego przyjęcia zaskali go bez duszy na miejscu od potrzeby; mówią: że krew mu upłynęła.

Papież Marek 7. Pazdziernika umarł.

337.

Julius 6. Lutego po nim nastąpił.

Konstantyn zachorował w Helenopolu, i żądał chrztu. Ręce na niego włożono czyniąc go Katechumenem. Przeniesiony do Achiponu blisko Nikomedyi, i tam Biskupi zgromadzeni ochrzczili go, i Sakramenta inne dali. Przyodziano go szatą białą, i łożko jedwabnicą białą. umarł 22. Maja w Zielone Świątki. Konstantynus Syn jego miał zlecone sobie staranie koto pogrzebu. Ciało przeniesione do Konstantynopolu pochowane w Kościele Świętych Apostołów według woli ostatniej Konstantyna. Grecy mają go za Świętego, i obchodzą 21. Maja. Trzej Synowie Konstantyna według testamentu Oyca, podzielili między siebie Kraje. Konstantyn wziął Hiszpanią, Gallią i Kraje kolo Alp. Konstantynus Wschodnie Kraje, Azyą i Egipt, Konstantyn najmłodszy, Włochy Afrykę, Syccilią i Illyryą

340.

340.

Konstantyn Zolnierzom swoim zabić kazał Konstantyna, i Kraje jego opanował, a tak całe Cesarstwo podzielone było na dwa Zachodnie i Wschodnie.

342.

Konstantyn kazał Kościoły pozamykać, i edykt wydał zabraniający czynienia ofiar pod utratą życia i konfiskacją dóbr.

347.

Cesarze aby zamieszki uspokoić w Kościele, Koncylium naznaczyli w Sardyce w Illyryi. Znajdowało się na tym Koncylium sto siedemdziesiąt Biskupów, sto Zachodnich, a reszta Wschodnich. Papież Julius nie mogąc się znajdować na swym miejscu posłał dwóch Kapłanów Archidama, Filoxena, i jednego Dyakona Leona. Wschodni przywiezli z sobą dwóch Panów, spodziewając się że za pomocą Świeckich będącący prowadzić na Koncylium. Między dwoma stronami różniącemi się nie było bez rozdwojenia. Wschodni przenieśli się do Filippolu w Tracyi. Po odłączeniu się tym, Zachodni rozdwoili się, jedni chcieli innego wyznania wiary opisu, a drudzy jako niegodziwe domaganie się odrzucali, twierdząc że Koncylium Nicejskiego odstępować nie należy. Między Kanonami Koncylium Sardyckiego, jeden jest który osądzonemu Biskupowi appellować pozwala do Rzymskiego Biskupa.

Biskupi w Filippolu na swym Koncyliabulum wykleli Papieża Juliusza, ustanowienia swoje niby w Sardyce podpisali.

348.

348.

Konstancyusz odgrazaniem Konstansa przy-
mufzony S. Atanazego, na Stolicę Alexandryńską
przywrócił.

349.

Magnentius zbuntował się w Gallii, zabie-
każ Konstansa, ogłosił się Cesarzem, Wetrani-
on w Syrmium, a Nepocyjan w Rzymie, lecz
dnia 28. był zabity, a Wetraniion złożony w
dziesięć miesięcy, którego Konstancyusz życiem
darował, i odesłał do Prus w Bitynii, kędy
wzszelkie wygody czynić mu kazał aż do śmierci,

351.

Wojska Magnencyusza i Konstancyusza
przy Mursyi nad Drawą rzeką spotkały się.
Bitwa była żwawa i krwawa Konstancyusz w
Kościele leżał krzyżem i modlił się, wygrana
została przy Wojsku Konstancyusza.

352.

Umarł Julius Papież 12. Kwietnia. Libe-
ryusz niechętny obrany 24. Stycznia.

353.

Magnencyusz drugą bitwę przegrał i z ra-
spaczy sam siebie zabił.

Konstancyusz do Arelatu Koncylium zwo-
łał przychylnym będąc Aryanom. Potępiono
na tym Koncylium S. Atanazego. Wincenty
Biskup Kapuy od Liberyusza posłany na to
Koncylium, podpisał się na potępienie S. Atana-
zego.

354.

Papież Liberyusz zganiwszy postępek swe-
go Pośta, pisał do Cesarza prosząc aby naka-
zał Koncylium nowe. Widziemy tu iż Papież
udawał

udawał się do Cesarza względem zwołania Kon-
cylium, obaczemy po tym że Cesarz Karol V.
w teyże materji udawał się do Papieża.

355.

Konstancyusz zwołuje Koncylium do Me-
dyolanu. Bardzo mało zjechało się Wschodnich
Biskupow, Zachodnich zaś trzyśta. Na tym
Koncylium prawie wszyscy, oprócz niektórych
podpisali się na potępienie S. Atanazego. Li-
beryusza Papieża Cesarz na wygnanie posłał,
za to, iż nie chciał ustaw Koncylium podpisać.

357.

Liberyusz znużdziwszy sobie przykrości
wygnania, wyznanie wiary ułożone w Syrmii-
um podpisał, ale pierwszego Koncylium Syrmii-
skiego.

358.

Koncylium Ancyrykie potępiło Anomea-
now. Tak nazwani byli Aceyusza trzymający
się błędu, który Współistotności Syna z Oycem
przeczył.

359.

Cesarz zwołał dwa Koncylija, jedno na Za-
chodzie, drugie na Wschodzie tamto do Rimini
we Włoszech, to do Seleucyi w Isauryi. Te
dwa Koncylija sławne wielką są materją do mo-
wienia Teologom, w Rimini było koło czte-
ryśta Biskupow, ci podpisali wyznanie Aryań-
skie wiary, w Seleucyi było koło sto sześć-
dziesiąt, którzy nie sprzyiali Koncylium Ni-
ceńkiemu. O tym to czasie mówi S. Jeronim,
że świat się zdziwił widząc się być Aryańskim.

360.

Julian w Paryżu za Cesarza ogłoszony
porzucił Wiarę Chrześciańską.

361.

Początek herezyi Macedoniusza z Biskupstwa Konstantynopolskiego złożonego; nie wierzył żeby Duch S. był Bogiem.

Konstantius idąc przeciw Julianowi z wojskiem zachorował, przed śmiercią przyjął Chrześc. i umarł.

Julian od wszystkich uznany za Cezarza, Kościoły Pogańskie pootwierac kazał. Wydał edykt żeby Chrześcianow nazywać Galilejczykami.

362.

Zabronił nauczać Chrześcianom, i Dzieciom ich uczyć się.

Eunomius uczeń Accyusza herezyarchą został, rozsiewał: że Syn Boży tylko nazwisko miał Boga; że z Ciałem istotnie nie był złączony, ale tylko działaniem. Odechrzczał tych, którzy na Imie Trojcy S. byli ochrzczeni, i trzymał, że wiara bez dobrych uczynków zbawić może.

363.

Tego roku Julian kazał Kościół Jerozolimski budować, lecz mówią, iż gdy fundamenta brano, ognie wybuchały niedopuszczające Rzemieślnikom wystawiać i paliły ich.

Julian 26. Czerwca umarł będąc raniony dziurą na Woynie przeciw Persom, Xiążki piisał różne. Jowian po nim nastąpił.

364.

Jowian 17. Lutego umarł. 26. tegoż miesiąca Walentynian obrany 28 Marca, przybrał za Kolegę Walensa, któremu ustąpił Cesarstwa Wschodniego, a sam przy Zachodnim został.

366.

Liberyusz Papież 24. Września umarł na jego miejsce obrany Damas Hiszpan Dyakon Kościoła Rzymskiego. Ursyn przez swoich obrany rozdwojenie to było znaczne. Juvenyusz Starosta Rzymski i Julian Dozorca żywności, chcieli na wygnanie wysłać Ursycyna, z Dyakonami Amantym i Lupem Jego popiecznikami, lecz pospolitwo Officerom wydarło ich i zaprowadziło do Bazyliki Liberyusza czyli Sycyna zwanej; dziś się zowie *Maria Major*. Strona Damasa do broni wzięła się obsaczyła 28. Pazdziernika o osmej z rana godzinie, Kościół, zniszczyła go, i sto siedm Osob znalaziono zabitych.

367.

Cesarz Walentynian Gracyana Syna swego ogłosił Augustem 24. Sierpnia.

368.

Koncylium Laodyceńskie w Frygii Kanony tego Koncylium opisują Chrześcian oby czaje, wszystkich jest sześćdziesiąt. Trzydziesty szósty, zakazuje Kapłanom i Klerikom Matematyki, i Cezarostwa. Trzydziesty piąty żeby nie udawać się do Aniołów porzucając J. Chrystusa. Sześćdziesiąty wylicza Xiegi Pisma S. nowego i starego Testamentu.

370.

Walentynian wydał prawo zakazujące Kapłanom i Klerikom uczęszczać do dom Wdowich i Sierot, i prezentów od Niewiast nie przyjmować.

375.

Walentynian 17. Listopada umarł, 22. Syn Jego Walentynian II. nastąpił. Cesarz Gracyan brat jego starszy zachodniemi Krajami podzielił się z Nim. Walentynian wziął Włochy, Illyryą i Afrykę. Gracyan zaś Gallią, Hiszpanią, Brytanią.

376.

Cesarz Walens wydał edykt żeby Mniści, brani byli za Żołnierzy. Rachowano Mnichów o te czasy 76000, w Tebaidzie 30000. w Tabanie miał pod sobą 400. Mnichów, nie rachując po Kłasztorach mieszkających, dwa razy do roku schodzili się, po Wielkanocy raz, drugi w Miesiącu Sierpniu, w tedy rachowano ich do pięćdziesiąt tysięcy.

377.

Koncylium w Rzymie przeciw Apollinaremu Biskupowi Laodyceńskiemu, błąd jego, iż mówił; że J. C. duszę i Ciało miał, czułe jako zwierzęta, którym Bóstwo kierowało, lecz nie miał rozumu ludzkiego: że Ciało J. C. z Nieba stało, a po Zmartwychwstaniu rozsypało się; z Herezyi Apollinarego wyległy się Antidikomaryanicy czyli Przeciwnicy MARYI, rozsiewali bowiem, że MARYA nie była Panną zawsze, a po Narodzeniu J. C. więcej miała z Jozefem dzieci.

378.

Cesarz Walens na wojnie z Gotami, zabity 9. Sierpnia.

Cesarz Gracyan postanowił żeby Biskupi
nie

nie od Laików byli sądzeni ale od Rzymskiego Biskupa.

Biskupi Katolicy chcieli wziąć Gracyana za rozwadkę sprzeczek z Aryanami.

379.

Gracyan za WspółCesarza przybrał Teodozyusza 19. Stycznia, i dał mu Wschodnie Kraje. Gracyan Grecyą i Dacyą od Państwa Zachodniego oderwawszy przyłączył faworem Teodozyusza do Państwa Wschodniego, i ztąd Illyryka Wschodnia ma swój początek, którey Miałto Stołeczne Tefsalonika.

380.

Prawo wydane, za powodem Teodozyusza, Cesarza którym nakazano całemu Państwu Rzymskiemu, aby wierzyli w Trocę Świętą, i teży samey wiary trzymali się, którą wyznaie Biskup Rzymski, i tych nazywać kazali Chrześcianami Katolikami, innych zaś jako niespełna rozumu, i zaciętych, heretykami, dodając, że karę ich Bogu oddają, i sobie. Prawo nazywa się *Cunctos populos* od słów początkowych.

Koncylium Saragońskie w Hiszpanii przeciw Priscillianóm. Priscillian był heretkiem Sekty przybliżającej się do Manicheyzyków, dodał błędy Gnoastyków, i niektóre bałamućstwa Astrologów. Schadzki swe czynili w nocy. Trzymali, że J. Chrystus co do oka Zmartwychwstał. Przyimowali Eucharystją ale jej nie pożywali. Pościli w Niedziele, w Boże Narodzenie, i na Wielkanoc. Ta Sekta całą prawie Hiszpanią zaraziła.

382.

382.

Wydał edykt Teodozy przeciw Manicheyckim, Staroście Sądowemu na Włochy kazal ponaznaczać *Inkwizytorow*, aby heretyków szukali. Otoż początek *Inkwizycji*.

Papież Damas sprowadził S. Jeronima do Rzymu, i zlecił mu nowy Testament Łacińskim Językiem poprawić według Greckiego textu.

383.

Teodozyusz ogłosił Arkadyusza Syna swego Augustem.

Teodozjusz Koncyljum zwołał w Konstantynopolu, ażeby sprzeczkę w Kościele będącą usmierzyć, kazal tedy obojgę stronie podać swej wiary wyznanie a po wielkiej rozprawce przeczytawszy, i wzywaniu pomocy Nieba, to którą przeczyło Troyce S. podarł.

Śmierć Gracyana Cesarza 35. Sierpnia. Zabity był od partyzantow Maxyma, który się zbuntował, ogłosił się Cesarzem, i przybrał na Cesarstwo Syna swego Wiktora.

384.

Koncyljum w Burdigali przeciw Priscillianistom, Priscyllian appellował do Cesarza lecz był od niego na śmierć z swemi przymierzeńcami skazany.

Damas Papież umarł 11. Grudnia po nim nastąpił Syryc.

385.

Papież Syryc 11. Lutego pisał List *dekretalny* do Himeryusza Biskupa Tarrakony w Hiszpanii. Listy *dekretalne* dla tego nazwane, iż mają moc prawa.

S. Je-

S. Jeronim z Rzymu wyjechał na Wschod.

386.

Nawrócenie S. Augustyna, był Manicheyckim.

388.

Teodozy Maxyma w Parmonii zwyciężył który więznień przyprawiony, od Żołnierzy Cesarzkich ścięty. W krotce i Syn jego Wiktor zabity.

389.

Teodozyusz Tefsaloniczanow siedm tygodny zabić kazal.

Koncyljum było w Rzymie, przeciw Jovinianowi, nauczał ten Kacermistrz iż który jest w pełni wiary ochrzestony, ten nie może być od Czarta pokonany; że w Niebie są dla wszystkich miejsca; że Dziewiństwo nie jest zacniejsze od Mężatych; że jedno to jest mięso jeść, albo od niego wstrzymać się.

S. Ambroży wniósł do Kościoła Teodozemu dla rozlania krwi Tefsaloniczykow, zabronił, Cesarz poddał się pokucie, publicznie ją czynił, i był rozgrzeszony.

392.

Walentynian młodszy umarł 15. Maja, zaduszony od własnej straży za podurzeniem Arbegała Hetmana Woytk, który ogłosił Cesarzem Człowieka uczonego Eugenięgo, i pod jego imieniem panował.

393.

Teodozy drugiego Syna swego Honorjusz 10. Stycznia Augustem nazwał.

394.

394.

Na polach Akwilei 6. Września Teodozy miał batalią z Eugenim, i wygrał, a Eugeni od Żołnierzy ścięty. Arbogast dwoma pałaszami przebił się.

395.

Teodozy 17. Stycznia umarł w Medyolanie przed śmiercią podzielił Kraje między Synow, Wschodnie Arkadyuszowi, Zachodnie Honoryuszowi nadał.

398.

Papież Syryc 26. Listopada umarł, obrany po nim Anastazy I.

399.

Teofil Biskup Alexandryjski potępił błąd Antropomorfistów, czyli wyznających, że Bóg także ma Ciało jak i my. Tym Mniści rozgniewani hurmem do Alexandryi przybiegli, mrużąc na Teofila. Teofil obaczywszy ich rzekł: *Was widząc, widzę twarz Boską, na co Mniści, my więc nie przykrego ci nie uczynimy gdy trzymasz że Bóg ma twarz, potępię Pisma Orygenesisa, na co przystał Teofil, i potępił.*

400.

Koncylium Pierwsze Toletańskie na nim Biskup Rzymki nazwany *Papa*.

Tego Czasu Prałatom Cesarze dawali *Pallium* po Grecku *Homphorion* była to sukna na kształt płaszcza Cesarzkiego, potym zaś, na kształt stoly, z przodu i z tyłu wiszącej, cztery krzyże szkarłatowe na czterech rogach mającej. Teraz Papieże rozdają *Palliusz*.

TABLI-

TABLICA CHRONOLOGICZNA Wieku Piątego Kościoła.

Papieże	Antypapieżo Heretycy	Pisarze	Monarchowie.
Atanazy 97 Pazd. 399. † 2 Kwietnia 402.	<i>Antypapieżo.</i> Eulalinus 418.	S. Epifani Biskup Salami- ny w Cyprze. 403. Pisał o herezjach.	<i>Cesarze Za- chodni.</i> Konstancyusz † - - 421. Honoryusz 423
Innocenty I. w Kw. 402. † 12. Marca 417.	Wawrzeniec - - 498. <i>Heretycy.</i> Pelagius i Ce- lestinus 412.	S. Chryzostom - - 407. Rufin Kapłan Akw. 410. z Greckiego przetłomaczył dzieła Jozefa Historią Ko- ścielną Euze- biego i dodał 2. Xiążki. S. Jeronim 420. Sulpiciusz Se- wer 423. Zbior Historji S. od Stworz. Swia- ta do r. 400.	Walentynian III. - 455. Maxym 455. Annt 456. Majoryan 461. Sewer 465. Antemius 472. Olibryus 472. Glycery zło- żony 474. Julius Nepos złożony 475. Romulus Au- gustulus pano- wał do 23 Sierpnia. 476.
Zozym w Marcu 417 † 26. Grud: 418.	Nestoryusz - - 428. Eutyches 448	S. Augustyn. S. Paulin Bis- Noli 431. pisał listy y wier- sze. historyi Kościoł. od r. 320. do r. 425.	
Bonifacy I. 30. Grud: 418. † 25. Pazdzier: 422.	Celestyn I. 3. List: 422. † 6. Kwietnia 432.		
Syxt III. 26. Kwi. 432. † 28. Marca 440.	S. Leon I. Wrz. 440. † 11. Kwiet. 461.		
	Hilary 12. Listop. 461. † 17. Wrze. 467.		
	Symplicyusz 27. Wrześ. 467. † 2. Marca 483.		

D

TA-

Tom I.

TABLICA CHRONOLOGICZNA Wieku Piątego.

Papież.	Antypapież.	Pisarze.	Monarchowie. Cesarze zachod.
Felix II. 6. Marca. 483. † 5. Lut. 492.		S. Izydor z Damiety 440.	<i>Królowie Włoccy.</i>
S. Gelasj I. Marca. 492. † 19. Listop. 496.		S. Cyril Ale- xandryjski 444 Wincenty Mnich. 445.	Odoakr 493. Teodoryk <i>Cesarze wscho:</i> Arkad 408. Teodozy II 450.
Anastazy II. 24. Listop. 496. † 16. List. 498.		S. Piotr Chry- solog - 451. S. Hilary Arel' Biskup 454.	Marcyjan 457. Leon I. Leon II. - 474. Zenon 491.
Symak 22. Li- stopada 498.		Sokrates Schol- od Konst. W. do czasow pra- wie Teodoze- go Młodszego. Sozomen Hist. Kośc. od r. 324. aż do r. - - 439. Teodoret B. Cir. - 457. S. Leo Papież - - 461.	<i>Królowie Got- cy w Hiszpanii</i> Alaryk 411. Atolf - 415. Sigeryk 415. Wallia 420. Teodoryk I. - - 451. Torismond 452. Teodoryk II. - - 466. Ewaryk 484. Alaryk. <i>Królowie Wan-</i> <i>dal. w Afryce.</i>
		S. Prosper 463. Orosius 471. od początku swia- ta historiją pi- sał aż do r. J. C. - 416.	Genseryk 466. Huneryk 484. Gontamond - - 496. Trasamond

PIA-

PIĄTY WIEK.

402.

Teodozy młodszy ogłoszony Augustem 11.
Stycznia Anastazy Papież 27. Kwietnia u-
marł, po nim obrany Innocenty I.

404:

Schizma między Zachodem i Wschodem.
S. Chryzostom ze Stolicy swojej zapchnięty.
Posłano go do Kukuzu w Armenii. Przeciwnicy
obrali na jego miejsce Kapłana Arsaca. Schi-
zma była przyczyną skutków nieszczęśliwych.
Zachod bronił S. Chryzostoma, z obojczy stro-
ny wielkie były gwałtowności.

405.

Cesarz Honorjusz wydał edykt przeciw
Manicheyzykom Donatyłtom 12. Lutego. Ten
edykt nazwany *Edyktem zjednoczenia*, ponieważ
dążył aby wszyscy byli Religii Katolickiej.

Papież wysłał Posłów do Honorjusza pro-
sząc aby pisał do Arkadyusza, o przywrócenie
nis Stolicę S. Chryzostoma, i żeby Koncylium
nakazał tak dla Zachodnich jako i Wschodnich
w Tefsalonice. Honorjusz wysłał do Arkadyu-
sza Posłów, z którymi złączyli się Biskupi Za-
chodni.

406.

Przykrości wiele doznali Zachodni Depu-
taci na Wschod przybywszy.

407.

S. Chryzostom 14. Września umarł.

408.

Arkadyusz 1. Maja umarł. Teodozy II.
po nim nastąpił.

D 2

Alaryk herszt Gotów obległ Rzym, który się okupił.

409.

Alaryk powtórnie obległ Rzym, i ogłosił Cesarzem Attalę.

Wandalowie, Alani, Swewi, wpadli do Hiszpanii.

410.

Alaryk złożył z Cesarstwa Attalę, Rzymu zdradę dostał 24. Sierpnia, i złupił.

411.

Rozmowa sławna Biskupów Katolickich z Donatystami w Kartadze w przytomności Trybuna Marcellina od Honoryusza za Sędziego posłanego, który po trzech dniach na stronę Katolików Dekret wydał.

Lud Ptolomaidy Miasta Stołecznego Cyrenaiki prosił Teofila Patriarchy Alexandryńskiego o Synezyusza za Biskupa Synezyusz Filozof mimo wymówek swoich, był konsekrowany na Biskupstwo.

412.

Koncylium Kartagickie, potępiło Celestyusza i błędy jego. Błędy jego te szczególniej sze: że Adam był stworzony śmiertelnym; że grzech jego samemu jemu tylko szkodził, że dzieci rodzą się w stanie tym, w którym był Adam stworzony; że grzech jego nie jest przyczyną śmierci dla narodu ludzkiego, że prawo równie posyła do Nieba jako i Ewangelia, że byli ludzie przed przyściem J. C. bez grzechu, naostatek że dzieci bez chrztu zmarłe osiągną życie wieczne. Celestyusz z urodzenia rzezaniec,

niec, rodziny zacney. Był Patronem, potym został Mnichem, wyszedłszy z Klasztoru przywiązał się do Pelagiusza rozsiewającego że człowiek może być bez grzechu na swych siłach polegając bez łaski wsparcia. S. Augustyn i S. Jeronim nazywiewy przeciw tej herezyi pisali.

413.

S. Augustyn zaczął dzieło pisać o *Mieście Boga* w którym odpowiada Poganom, przyczyniającym wpadnienie Barbarzyńców do Państw, Religii Chrześcijańskiej, i zniszczeniu Kościołów Pogańskich.

414.

Teodozy młodszy uczynił Pulcheryą Siostrę swoją Augustą, i przybrał ją do Rządów 4. Lipca.

417.

Papież Innocenty umarł 12. Marca obrany Zozym rodem Greczyn.

418.

Rekrypt Cesarza Honoryusza 30. Kwietnia, na Pelagiany, ażeby przekonanych donoszono do Magistratu, i na wygnanie posyłano.

Śmierć Papieża Zozyma 26. Grudnia 29. tegoż miesiąca Eulalius Archidyakon Laterański, kazał sobie konsekrować Biskupowi Ostyeńskiemu; lecz większa część Duchowieństwa i ludu zgromadziwszy się do Kościoła S. Marcela, obrała 30. Kwietnia za Papieża, Kapłana Bonifacego.

421.

Konstancyusz, Cesarzem ogłoszony od Honoryusza 3. Lutego, umarł szóstego miesiąca.

422.

Smierć Bonifacego Papieża 25. Pazdzier-
nika, Celestyn rodem Rzymianin 3. Listopada
obraný.

425.

Umarł Honorýusz 15. Sierpnia. Jan u-
trzymywany od Kałtyna Hetmana Woysk, ogło-
sił się Cesarzem.

Tego roku Symeon nazwany Styllita międz-
kać zaczął na ślupie, ślup wysoki był na trzy-
dzieści łokci, otoczony balustradą wstrzymującą
go.

425.

Teodozy posłał swe woysko przeciw Ja-
nowi, Jan zбитý, w Lipcu zabity, Walentynian
III. Synowiec Honorýusza uznany za Cesa-
rza Zachodniego.

428.

Nestoryusz Biskup Konstantynopolu błędy
swoje rozsiewać zaczął. Utrzymywał, że MA-
RYA, nie była Matką Boga, ale tylko Chry-
stusa, że Słowo wcieliło się łącząc się z Ciałem
Chrystusa, które wzięło go nakształt Kościoła,
żeby w nim międzkało, nie umarło, i że zmar-
twych wkrzesił ciało takie, jakie wzięł.

S. Papież Celestyn pisał list dekretalny
do Biskupów Prowincyi Narbońskiej i Wien-
neńskiej względem noszenia sukien Biskupich.

430.

S. Augustyn 28. Sierpnia umarł.

431.

Prawo Teodozyusza 23. Marca, żeby mie-
li ucieczkę winowaycy i obronę w Kościołach,
jako także na miejscach do Kościołów należą-
cych, bezbronni uciekli.

432.

Smierć Papieża Celestyna 6. Kwietnia,
Syxtus III. po nim nastąpił.

438.

Codex czyli Xiega praw zebranych za
Cesarzów Chrześcianańskich, nazywa się *Codex*
Theodosianus, ponieważ za rozkazem Teodozego
młodszego wydany.

439.

Genseryk Król Wandalów opanował Kar-
tagę 19. Pazdziernika.

440.

Syxtus III. Papież 28. Marca umarł, o-
brany po nim Leo Archidyakon Rzymski.

Genseryk przybył do Sycylii, i plądrował.

442.

Koncylium Wesońskie 13. Listopada, na
którym między infzemi Kanonami jest teu, któ-
ry z exkomunikowanym od Biskupa przestawać
zakazuje, opifuiąc oraz, za co należy exkommu-
nikować.

448.

Począł Eutyches swoje błędy ogłaszać.
Był ten Kapłanem i Opatem Monasteru przy
Konstantynopolu. Będąc przeciwnym herezyi
Nestoryusza, wpadł w przeciwną herezyą, po-
nieważ utrzymywał, że Bóstwo i Człowieczeń-
stwo J. C. po Wcieleniu jedną są naturą, i że
Bóstwo wraz z Człowieczeństwem cierpiał.

449.

Koncylium w Efezie Dyoskór Patryarcha
Alexandryjski zagajał. Julius Pofel Leona P-
pieża, niebytność jego wymawiał, że nie k-

zwyczaj aby Papieże osobiście na Koncyliach znaydowali się. Czytany był list Papieża. Nestoryusza na tym Koncylium potępiono.

450.

Teodozy 29. Lipca umarł. Pulcherya Cesarzowa ogłosiła 24. Sierpnia, Cesarzem Marcyana gorliwego Katolika, za którego poszła, z warunkiem, żeby było nienaruszone jej Panieństwo.

451.

Attyla Król Hunnow wpadł do Gallii z pięć kroc flotyfięcy zbroynych, i wielkie poczynił szkody.

Marcyana Cesarz zwołał Koncylium do Nicei w Bitynii, lecz gdy nie mógł oddać się od Konstantynopola, przenieść go kazał do Chalcedonii. Odradzał Leo Papież Cesarzowi zwołanie Koncylium, lecz gdy Marcyan koniecznie chciał koniec zamieszkom uczynić z przyczyny sprzeczek w Religii, Papież Leo wysłał na miejscu swoim czterech, którzy przyzowali na Koncylium. Na którym Niceńskie i Konstantynopolskie Koncylia przyjęte. Dyoskor z swemi wyklęty.

452.

Marcyana kilka praw postanowił zakazujących sprzeczek w Religii.

453.

Cesarzowa Pulcherya umarła.

455.

Walentynian Cesarz 17. Marca zabity od jak
cyt
władnych po to od Maxyma, który ogłosił się

sił się Cesarzem, ożenił się z Eudoxią Wdową po Walentynianie, lecz był w półtrzecia miesiąca zabity, to jest 12. Czerwca.

Genseryk Król Wandalow opanował Rzym, i złupił.

Awitus Hetman Woysk uznany Cesarzem w Gallii.

456.

Awitus Cesarz zbity od Ricymira, był poświęcony na Biskupstwo Niceńskie.

457.

Marcyana Cesarz umarł. Leo nazwany Macela 7. Lutego po nim nastąpił. W krótcie Majoryana uznany Cesarzem Zachodnim za zezwoleniem Leona.

Tegoż roku w Alexandryi Mnich Tymoteusz w nocy obchodząc mieszkania Mnichow, przez wydrażony kiy wołał, żeby był obrany Biskupem, tym herhelem wdarł się na Biskupstwo, Proteryusza już obranego zabić kazał w Kościele. Tymoteusz prześladował Katolików, był Sekty Eutychesa.

458.

Majoryan 26. Pazdziernika postanowił prawo, żeby Panienki we czterdziestym roku dopiero do Klasztoru wstępowały.

461.

S. Leo Papież 11. Kwietnia umarł.

Ricymir Majoryana przymusił, żeby z Cesarstwa ustąpił 2. Sierpnia, i kazał go zabić. 7. Eudoxia Wdowa po Teodozym młodszym, umarła.

Hilary 12. Listopada obrany Papieżem.

Sewer

Sewer ogłoszony Cesarzem Zachodnim
19. Listopada.

461.

Cesarz Sewer 15. Sierpnia otruty.

467.

Antemius za Cesarza Zachodniego uznany w miesiącu Sierpniu.

Hilary Papież 17. Września umarł. Symplicyusz 27. po nim obrany.

472.

Cesarz Antemius 11. Lipca w Rzymie zabity. Anicyusz Olibriusz nastąpił, i 23. Października umarł.

473.

Glycery wziął Cesarza imię 5. Marca.

474.

W Styczniu Leo Cesarz umarł. Leo młody wnuk jego w Lutym miesiącu po nim nastąpił. Glycery złożony, i poświęcony na Biskupstwo Salońskie, na jego miejsce obrany był Cesarzem Julius Nepos 24. Czerwca. Leon młody w Listopadzie umarł. Zenon Oyciec Jego po nim nastąpił.

475.

Julius Nepos 28. Sierpnia złożony. Romulus Augustulus ostatniego Października ogłoszony Cesarzem, Zenon do Isauryi umknął.

476.

Koniec Cesarstwa Zachodniego. Odoacer Król Turcylingów i Herulów 23. Sierpnia do Rzymu wpadł, Królem Włoch uczynił się. Resztę Krajów Zachodnich opanowali Królowie Barbarzyń-

barzyńscy. Afrykę Wandalowie, Hiszpanią i większą część Gallii, Gotowie; resztę Burgundowie i Frankowie, Wielką Brytanią AngloSaxonomie wszystkie Kraje Aryaństwa trzymały się Anglowie i Frankowie byli Poganami.

477.

Zenon powrócił się do Konstantynopolu, Bazylika z Zoną i Synem, do Kappadocyi zaprowadzić kazał, i zamknąć w Zamku jednym zamurawawszy bramy, aby w nim z głodu umarli.

483.

Symplicyusz Papież 2. Marca umarł. Felix po nim nastąpił.

484.

Henryk Wandalów Król umarł.

485.

Gontamond po Hunneryku Królem został.

491.

Zenon 6. Kwietnia umarł. Anastazy nastąpił na Cesarstwo, Anastazyusza póty niechciał Eufemiusz koronować, póki nie wyrzekł się herezyi, i na piśmie wyznania wiary nie podał, przyimując Konecylium Chalcedońskie.

492.

S. Felix Papież 25. Lutego umarł. Gelasy rodem Afrykańczyk 1. Marca obrany.

493.

Teodoryk Gotow Król obleżeniem opasawszy przez lat trzy Rawennę, i w niej Odoakra dobył. Królem Włoch obrał siebie, Odoakra zabić kazał, Teodoryk r. 489. wszedł do Włoch, i kilkokrotnie zbił był Odoakra.

496.

496.

Papież Gelasy 19. Listopada umarł, Anastazy II. nastąpił po nim.

Kludoweułz Król Francuzów od S. Remigiusza Biskupa Remskiego, w dzień Bożego Narodzenia w Remis ochrzczony.

Trasimond po Bracie swoim Gontamondzie Królem zotął Wandalów.

498.

Anastazy II. 16. Listopada umarł, Dyakon Symmak obrany Papieżem. Druga strona obrała Wawrzeńca Archi Presbytera. Rozdwojenie długo trwało, bo udawłszy się do Teodoryka Króla acz Aryanina, tego kazał uznać za Papieża, który i pierwszy, i od więkŝszej części był obrany. Symmak więc tak obrany, za Papieża uznany.

TA-

TABLICA CHRONOLOGICZNA Wieku Szoftego Kościoła.

Papież	Antypapież Heretycy	Pisarze	Monarchowie.
Symmak 22. Listopa. 498. † 19. Lip. 514.	Antypapież. Dyofkor 530.	Boeciusz 527. był pierwszym Ministrem	Cesarze Wschodni. Anastazy † 518 Justyn I. 527. Justynian 565. Justyn II. 578. Tyberys II. - - 586. Maurycy.
Hormisdas 27. Lipca 514. † 6. Sierpnia 523.	Wigilius 537. Potym był Pa- pieżem pra- wym.	Teodoryka Króla Gotow, pisał w wię- zieniu. <i>Conso- lationem Phi- losophicam.</i>	Krolowie Włofcy. Teodoryk 526. Atalaryk i Matka jego A- malazonta 534. Teodat. 536. Ustiges 540. Teodebalt 545. Araryk 547. Totyla 552. Tejas ostatni Król z Gotow.
Jan I. 13. Sier- pnia 523. † 27. Maja 526. Felix III. 12. Lip. 526. † 12 Pazd. 529.		S. Fulgenty - - 533.	Dyonizy mały zebrał Kano- ny, i Dekretal- ne Listy za- czął wyśyłać Pa- pieża Syrica aż do Anasta- zego. Pierwszy zaczął rachować lata od Narod. J. C.
Bonifacy II. 15 Pazdz. 529. † w Grud. 531.			Krolowie Got- scy w Hiszpa- nii. Alaryk 504. Teuda 548. Atanagild 567 Pekared Geselryk 512. Teudegisyl - - 548.
Jan II. 22. Sty- cznia 532. † 26 Kwietnia 535.			
Agapit 4. Ma- ja 535. † 22. Kwietnia 536. Sylwer 8. Czer- 536. † 20. Lip- ca - - 538.			
Wigilius 20. Lipca 538. † 10. Stycz. 555		Arator Sub- dyakon 554. Dzieje Apo- stolskie wier- szem opisał. Kafsiodor 562.	
Pelagi I. 16. Marca 555. † 2. Marca 559.			

TA-

TABLICA CHRONOLOGICZNA Wieku Szóstego.

<i>Papież.</i>	<i>Antypapież. Heretycy.</i>	<i>Pisarze.</i>	<i>Monarchowie.</i>
Jan III. w Marcu 559. † 13. Lipca 572.	<i>Antypapież.</i>	Liberat Dya- kon, krotko ze brał historią nestorianizmu i Eutychei- zmu Ewa- gryusz Schol. historią Ko- ścielną w 6. Książkach od r. 431. do r. 594	Liuba 568. Amalaryk 531. Agila 552. Leowigild 585
Benedykt I. 16. Maja 573. † 31. Lipca 577.		S. Grzegorz Biskup Tu- roński 596. historią Fran- cuską w 6. Książkach.	<i>Królowie Francuscy.</i> Klodowesz I. 511. Podział Pań- stwa między 4. Synow. Klo- dowesz 524. wziął Aure- lian Ziemi Metz 534. Childebert 538. Paryż Klotar- yusz I. 558. Suefion. Drugi Podział na 4. Synow Klotaryusza I Cherebert Pa- - 566. Gontran, Au- relian 593. Chilperyk Sue- fion 584. Sigebert Metz - 575. Klotaryusz II.
Pelagi II. w Lipcu 577. † 8. Lutego 590.			
Grzegorz Wielki 3. Września 590.	<i>Królowie Wandalscy w Afryce.</i>		
	Trasamond - 523. Hildezych 536		
	Glimet zbity od Bellizaryu- sza 534. Afry- ka dostała się Wsch.		
	<i>Królowie Lombardscy.</i>		
	Weszli do Włoch 568. Albin 571. Klasis 573. Antaris 590. Agilulf.		

WIEK

WIEK SZÓSTY.

501.

Wawrzeniec ow oddalony, tyle sposobności znalazł ze do Teodoryka zaniósł wiele skarg przeciw Symmakowi Papieżowi. Teodoryk r. 500. Piotra Biskupa Altinu nazaczył do roztrząśnienia, i z tey przyczyny było Koncylium Rzymskie. Biskupi po rozważnym roztrząśnieniu, uznali skargi Wawrzeńca fałszywemi.

503.

Papież na Koncylium tym kazał czytać pismo (którego był Autorem Ennidysz Dyakon Kościoła Rzymskiego), utrzymujące, że na Stolicę Papieską obrany zbłądzić nie może, Biskupi wszyscy jednym głosem potwierdzili, więc Papież rozkazał między Dekreta Apostolskie wpisać ten skrypt. Otoż początek zdania utrzymwanego od mięszkających za górami.

506.

Koncylium Agdskie w Langwedocyi, na którym 48. Kanonow, a między niemi 12. pozwalający Kapłanom i Klerikom trzymać dobra Kościelne za pozwoleniem Biskupa, byle ich ani przedawali ani darowali nikomu. Ztąd się wzięły Beneficia.

507.

Klodowesz wydał bitwę Alarykowi i swoją ręką go zabił. Tym zwycięstwem cała Akwitania dostała się Klodoweszowi.

512.

S. Genowefa umarła w Paryżu.

515.

513.

Papież Symmak dał palliusz S. Cesaremu Arcybiskupowi Arelateńskiemu. Pierwszy ten Prałat na Zachodzie był ozdobiony Palliuszem.

514.

Symmak umarł 19. Lipca, w dni siedmiu Hormisda nastąpił.

517.

Koncylium Epańskie 15. Września, czterdzieści Kanonów postanowiło, 32. zakazuje wdowom pozostałym po Dyakonach i Kapłanach, za mąż iść.

518.

Cesarz Anastazy 9. Lipca umarł, po nim Cesarzem został Justyn gorliwy Katolik.

519.

Koniec Schizmy Wschodniej od Zachodniego Kościoła. Kościół Konstantynopolski był oddzielony od Rzymskiego za czasu Arsacego Patriarchy.

523.

Hormisda Papież 6. Sierpnia umarł. Jan obrany.

525.

Teodoryk Król Włochów Papieża Jana przymusił aby jechał do Konstantynopolu, i tam żeby odwiódł Cesarza Justyna od przymuszania Aryaninów do Katolicyzmu, grożąc, że toż czynić będzie we Włoszech z Katolikami. Lubo Papież swego posłania skutek odebrał, Teodoryk jednak przytrzymał kazał Papieża z czterema Senatorami w Rawennie.

526.

526.

Jan Papież umarł w niewoli 27. Maja. Teodoryk na jego miejsce obrał Felixa III. Senat go uanał i lud bez wchodzenia Duchowieństwa w obranie.

527.

Justyn ogłosił Justyniana swego Synowca Augustem, i Jego z Zoną Teodorą koronował kazał. 1. Kwietnia. umarł 1. Sierpnia.

Na Królestwo Włoskie po Teodoryku nastąpił Atalaryk.

529.

Rozgłoszenie *Codicis Justiniani* 16. Kwietnia, jest to Xięga zawierająca ustawy Cesarzów. Fundowany sławny Klasztor na górze Kaszynu od S. Benedykta.

Felix III. 12. Pazdziernika umarł, obrany Bonifacy II. 15. Pazdziernika.

530.

Justynian pilnie kazał dochodzić Pogan, i Heretyków, a dobra ich konfiskować.

531.

Koncylium Toletańskie, zakazało małżeństwa między krewnemi.

Smierć Bonifacego II. w miesiącu Grudniu.

532.

Jan II. na Stolicę Rzymską 22. Stycznia.

533.

Publikacya *Digestorum* 30. Grudnia, zbiór to jest, za rozkazem Justyniana uczyniony, decyzyi dawnych prawomowców

E

Tom I.

534.

Belizary Hetman, Justyniana, Wandalom odebrał Afrykę posiadającym 107 lat.

535.

Jan II. umarł 26. Kwietnia. Agapit 4. Maja obrany.

536.

Papieża Agapita Król Teodat wysłał do Konstantynopola, żeby Justyniana odprowadził od Woyny Włóckiej, Papież nic nie wskorawszy, 22. Kwietnia w Konstantynopolu umarł, Ciało jego przeniesione do Rzymu.

Sylwery 8. Czerwca Papieżem obrany.

537.

Dyakon Wigiliusz wsparty i pieniędzmi, i pomocą Cesarzowy Teodory, obiecał znieść Koncylium Chalcedońskie, i społeczyć z Antymem i jego współmierzącemi, Papieża Sylweryusza przez Belizara na wygnanie do Patawii w Lycyi posłał, który kazał ordynować Wigiliusza na Papieństwo 12. Listopada.

538.

Wigiliusz społeczyć począł z Antemiuszem. Justynian dowiedziawszy się o gwałtowności Wigiliusza kazał przywrócić Sylwerygo, lecz Bellizary przekupiony wydał niby z nieostrożności Sylwerygo Wigiliuszowym, ci zaprowadzili Papieża na Wyspę Palmaryą, na której 20. Lipca z głodu umarł. Wigiliusz po nim utrzymał się na Papieństwie.

541.

Czwarte Koncylium Aureliańskie, Kanony postanowione były wz ledem karności. Symonia

potępiona. Justynian w Nowelli 123, teyże kazał, jednak dozwolił aby Duchowni pierwszego roku prownent Biskupowi dawać mogli. Zcąd mają początek *Annaty*.

544.

Mnisi Orygenesza nauki trzymający się w Palestynie sprzeczki i gonitwy mieli z katolikami.

546.

Totyla Król Gotow wpadł do Rzymu 17. Grudnia i zrabował to miasto.

549.

Totyla drugi raz to uczynił.

551.

Biskupi Afryki zgromadzili się na Koncylium i Wigiliusza wykleli.

555.

Papież Wigiliusz powracając do Rzymu umarł w Syrakusie mieście Sycylii 10. Stycznia. 16. Kwietnia Pelagiusz obrany, lecz gdy widział że wielu od niego stroniło, mając podeyrzenie, iż wchodził do śmierci Wigiliusza, w Kościele Piotra S. przyśiągłszy oczyścić się z tego podeyrzenia.

559.

Pelagiusz 2. Marca umarł, obrany Jan Papieżem.

565.

Justyniana śmierć 14. Listopada. Za czasow tego Cesarza wielcy ludzie żyli, Treboniusz Kwestor praw pilnował, a Bellizar Państwa granice rozszerzał. Justyn po Justynianie Stryiu Cesarzem został.

568.

Lombardowie przez Wenecyą wpadli do Włoch,

Włoch, Liguryą opanowali i inne Kraje aż do Tolkantii, oprócz Rzymu i Rawenny.

Tegoż samego czasu Rządca Cesarzski w Rawennie Exarchą się uczynił. Nappierwszy był Longin.

572.

Jan III. 13. Lipca umarł. Stolica wako-
wała 10. Miesiący, z przyczyny zamieszania
od Lombardow.

573.

Benedykt I. został Papieżem 16. Maja.

577.

Benedykt I. 31. Lipca umarł. Pelagiusz
II. obrany. Tego roku w odprawowaniu Wiel-
konocy różnili się, w Rzymie albowiem 25. Kwie-
tnia, w większej połowie Gallii 18, a w Hisz-
panii 21. Marca, obchodzili.

578.

Justyn ogłosił Tyberyusza Cesarzem 26.
Września i umarł 5. Października.

579.

Koncylium w Szalonię Saoną, Biskupów,
Saloniusza Embrańskiego, i Sagittara Gapskiego
złożyło za zabójstwa i inne zbrodnie, a to za
należaniem Króla Gontrana.

582.

Tybery kazał koronować na Cesarstwo
Maurycyego swego Zięcia 13. Sierpnia.

585.

Drugie Koncylium w Makonie za rozka-
zem Króla Gontrana. Dwadzieścia Kanonow po-
stanowiono. Piętnasty zawiera, żeby Laicy Du-
cho-

chownych szanowali. *Jeżeli Laik z Xiędzem
spotkaią się idąc pieszo, słowa Koncilium, Laik
zdiąć czapkę pierwszy powinien, jeżeli zaś konno
Laik jadący to zsiąść z konia powinien i przywitać
się, z pieszo idącym Xiędzem.*

586.

Tybery Cesarz w Konstantynopolu umarł.

590.

Papież Pelagius pod czas powietrza w Rzy-
mie w Miesiącu Styczniu umarł. Obrany po
nim Dyakon Grzegorz, 3. Września konsekro-
wany. Ten Papież zwany Wielkim Grzegorzem.

Koncylium w Sewilli 4. Listopada postanowi-
ło, że jeżeli Kapłan od Biskupa ostrzeżony,
żeby oddalił niewiaścę, nie oddała, ta niewiaścę
od Sędziego może być za niewolnicę wzięta.

591.

Maurycy Cesarz przybrał do rządu Syna
swego Teodozego 14. Kwietnia.

592.

Koncylium Saragońskie u Aryanow znale-
zione Relikwie kazało doświadczać.

594.

S. Grzegorz posłał do Sardynii Biskupa
Felixa i Opata Cyryaka na nawracanie Pogan.

TABLICA CHRONOLOGICZNA Siodmego Wieku Kościoła.

<i>Papieże</i>	<i>Antypapieże Heretycy</i>	<i>Pisarze</i>	<i>Monarchowie.</i>
S. Grzegorz W. 3. Wrze- śnia 590. † 12. Marca 604.	<i>Antypapieże.</i> Paschał 687. Teodor 687.	S. Izydor B. Sewill. 639. Pisał historiją Gotowi i Wan- dalow. Kom- mentarz na Piśmo S.	<i>Cesarze Wschodni.</i> Maurycy † 602 Fokas 610. Heraklius 641 Konstantyn - - 641.
Sabinian 1. Wrześn. 604. † 2. Lute. 605.	<i>Heretycy.</i> Monotelici - - 633.	Jan Moch. Zy- cia pisał Pu- stelników.	Herakleones - - 641.
Bonifacy III. 25. Lute. 606. † 12. Listopa- da - 606.	Machomet wynalazca nowey Reli- gii. - - 608.	Markult Mnich Fran- cuz 660. For- mularz zebrał Kościołny.	Konstans 668. Konstantyn Pogonat 685. Justynian II.
Bonifacy IV. 18. Września 607. † 24. Ma- ja - - 614.			<i>Krolowie Got- scy w Hiszpa- nii.</i>
<i>Deus dedit</i> 13. Listopad: 614. † 8. Pazdz. 617			Sisebut 621. Rekared II 621 Swintilla 631. Sisenand 636. Chintilla 640. Tulgas 641. Cindewird - - 649.
Bonifacy V. 29. Grud: 617. † 22. Pazd. 625.			Reseswind. - - 649.
Honory 14. Maja 626. † 12 Pazdzier. 638.			Wamba 680. Erwirg 687. Egika
Seweryn 28. Maja 640. † 2. Sierpnia 640.			
Jan IV. 29. Grudnia † 12. Pazd. 642.			

TABLICA CHRONOLOGICZNA Wieku Siodmego.

<i>Papieże</i>	<i>Antypapieże Heretycy</i>	<i>Pisarze</i>	<i>Monarchowie.</i>
Teodor 24. Li- stop. 642. † 13. Maja - 649. Marcin I. 5. Lipca 649. † 16 Wrześ. 655. Eugeni 655. † 1. Czerw. 658. Witalian 30. Lipca 658. † 27. Stycz. 672. Adeodat kwi. 672. † 17. Czer- wca - 676. Donus 2. Li- stop. 676. † 11. Kwietnia 679. Agaton 26. Czerwca 972. † Stycz. 682. Leo II. 17. Sierpnia 682. † 28. Czerwca - - 683. Benedykt II. 683. † 8. Maja - - 585. Jan V. 25. Lip. † 21. Paz. 686. Konon 21. Pa- zdzier. 686. † 687. Serotus 15 Grudnia 687.			<i>Krolowie Francuscy.</i> Klotaryusz II - - 628. Sigebert II. - - 654. Childeryk III. - - 673. Klodowulf III. - 659. Dagobert I. - - 638. Klodowulf II. - 660. Klotar. III. 668 Dagobert II. - - 650. Childebert III <i>Krolowie Lombardscy.</i> Agilulf 616. Ariowald 638. Rodoold 659. Gondipert 662 Garibald 673. Kunibert. Adelwald 626 Rotary 654. Aripert. 661. Grymoald 673 Portarit 691.

WIEK SIÓDMY

602.

Wojsko, Fokasa Setnika ogłosiło za Cezara, który kazał siebie Cyriakowi Patryarsze Konstantynopolitańskiemu koronować 25. Listopada, a Maurycego i Brata jego i dzieci zamordować, jako też innych zacnych ludzi.

604.

S. Grzegorz W. umarł 12. Marca. Po śmierci Jego Stolica wakowała pół słońca Miesiąca, bo aż 1. Września Sabinian Papieżem był obrany.

605.

Sabinian 2. Lutego umarł, przez resztę tego roku Papieża nie obierano.

606.

Bonifacy III. Papieżem został 25. Lutego, umarł 12. Listopada, dziesięć po nim miesięcy i dni sześć nie było Papieża.

607.

Bonifacy IV. 18. Września obrany Papieżem.

608.

Tego roku Machomet ogłosił siebie, za Proroka posłanego od Boga, i natchniętego do wystawienia Religii. Miał wtedy lat czterdzieści, Uczniowie jego pierwsi byli Kaditą Zoną jego, Zaida Niewolnica, krewny jego Ali Syn Abutaliba, i Abubekr szacowany dla cnot i bogactwa. Przywabił pięć innych osób do siebie Machomet, lecz w cztery lata dopiero Prorokiem siebie nazywał, i swoją Religiją rozgłaszał. Nie twierdził żeby miała być nową, lecz

lecz że przywrócić chce czystość tę, która była Abrahama i Izraëla dawniejsza od Chrześcijańskiej i terazniejszej Zydów. Otoż zbiór bajek, które Machomet i Następcy jego podbić tylo Krajów uczynili wziętą. Jeden jest Bóg najwyższy doskonały Stworca wszystkiego. Różnemi czasy posyłał Proroków do nauczania ludzi, jako to Nòego, Abrahama, Moyżesza, i innych, których Zydzi wyliczają, dodawał Machomet i Arabów niektórych według podania swego Kraju. Największy był Prorok JEZUS Syn Maryi, urodzony z niej chociaż Panny cudownym sposobem. Ten jest Mesiyszem, Słowem i Duchem Boga. Zydzi chcieli go z nienawiści zamordować, lecz Bóg ocalił go cudownie. Jana Syna Zacharyasza, Apostołów JEZUSA, i Męczenników poczytał Machomet za Świętych. Prawo mówił Moyżesza i Ewangelii są Xiążki Boskie: lecz ludzie zawsze na złe zażywający Łaski Boga, tak Zydzi jako i Chrześcijanie nadwerzężyli prawdę, i Pismo S. zeszpecili, dla tego, mówił Machomet, posłał mnie Bóg, ażebym nauczał Arabów, jako Arabczyk. Trzeba więc porzucić bałwochwaltwo, jednego Boga czcić, nie przypisując mu ani Syna, ani Córek, ani Osoby, któraby dzieliła się z nim honorem Jemu należytym, znać Machometa za Proroka, wierzyć o Zmartwychwstaniu o Sądzie powszechnym, o piekle dla złych, w którym palić się będą wiecznie, o Raju, który jest ogrodem rokosznym oblewany rzekami, a w nim cieszyć się będą dobrzy z piękniemi kobietami.

bietami, używając uciech wszelkich. Co do obrządkow Religii powierzchownych zalecał swoim Machomet, żeby pięćkroć razy modlili się na dzień, i ochędostwo ciała jako przyspobienie potrzebne do modlitwy. Ochędostwo to, zasadał na umywaniu twarzy, rąk, nog, i niekiedy całego ciała. Obrzezanie do tegoż należy. Machomet zakazał wina pić, wieprzowiny iść, pościć kazał w miesiącu Arab Ramadam, i święcić piątki. Zalecał pielgrzymowanie do Mekki, odwiedzać tam Kościół kwadratowy nazwany *Kaaba*, który za czasów Jego był w wielkim poszanowaniu u Arabów. Chowają w nim kamień czarny i ten w poszanowaniu mieć kazał Machomet. Obracać się przykazał kędybykolwiek kto znajdował się ku temu miejscu modląc się. Szczegulniey zalecał jałmużnę i oddawania dzieściny. Zachęcał, żeby bronią Religii bronić, i przyrzekł Ray tym, którzy w potyczce zgineliby. Piekłem groził takowym, którzyby na bijących się za Religią patrząc nie wspomagali, chybaży wspomogli pieniądze, kazał gubić wszelkie bałwochwalstwo, i tych, którzy porzuciliby Religią jego, raz przyjąwszy. O Predestynacyi nauczał mocno, żeby niczego się nie bać. Te są nauki Machometa wyięte i pomiejszane, tak z Pisma, jako i bajek. 610.

Heraklius Syn Rzadcy Afryki z ogromną flotą pod Konstantynopol podpłynawszy, dobył go, Fokasa Cesarza z Kościoła S. Archaniola wywlec, przyprowadzonemu rękę prawą uciąć kazał,

kazał, a potym głowę, i trupa wlec po mieście ulicach, i spalić. Nazajutrz Heraklus był koronowany Cesarzem od Sergiusza Patriarchy. 614.

Bonifacy IV. 25. Maja umarł, *Deus dedit* 23. Listopada Papieżem obrany.

Papież Bonifacy uprosiwszy u Cesarza Fokasa Kościół *Pantheon* zwany, konsekrował go na cześć Panny MARYI i wszystkich Męczenników, ztąd to 1. Listopada obchodzimy uroczystość Wszystkich Świętych. Kościół ten wyftawił był Agryppa, trzeci raz będąc Konsulem roku od wyftawienia Rzymu 729. a 25. przed Narodzeniem J. C. poprawiony od Partinaxa, teraz zwany *Sancta MARIE rotunda*.

617.

Deus dedit Papież S. Listopada umarł, Bonifacy V. 29. Grudnia obrany.

622.

Tego roku zaczęła się Era Machometancka, ta liczy lata od *Heginy*, to jest: od czasu którego Machomet ścigany uciekł z Mekki swojej Oyczyzny do Medyny.

Bonifacy V. 25. Pazdziernika umarł.

626.

W sześć miesięcy dni ośmnaście po śmierci Bonifacego V. został Papieżem Honorius, to jest: 24. Maja roku tego.

627.

Machomet zbawiwszy kilkakrotnie Żydów i Korysianow, z nimi uczynił ugodę. Od swoich za Pana i Rzadę obrany, Ceremonia ta pod iednym odprawia się drzewem.

630.

S. Amand od Dagoberta Króla Francyi otrzymał pozwolenie nawracania Pogan w Gandzie, cała bowiem ta okolica była w bałwochwaltwie.

631.

Machomet umarł mając lat 63. urodził się roku 568. Tegoż samego czasu po śmierci Machometa Abubekr uznany za Następcę jego, i nazwany *Kalif* to jest: Namiestnik Machometa.

633.

Sekta zjawiała się Monotelitow, przez wani są od słowa greckiego *Monos* jeden *Thelesis* wola, twierdzili ponieważ, że w J. C. była wola Boska tylko; Teodor Biskup Paron w Arabii był heretym tej herezyi, którą zaraz przyjął Sergiusz Patriarcha Konstantynopolski.

634.

Abubekr umarł. Zebrał on w jedną *Xięgę Alkoran* zwaną Nauki Machometa, albowiem na kartkach były pisane, które on rozsiewał po zachwyceniach, na których (bezcześnie) twierdził, iż rozmawiał z Archaniołem Gabrielem. Pisma jego Imię swoje mają. *Al koran*, czyli *czytanie*. Rzeczy w Alkoranie zawarte, są bez porządku, bez konsekwencyi, bez uwagi. Poślanie swoje upoważniał przywołując, że Moyżesz, że J. C. pośłani od Boga i Prorocy, zawsze doznali od ludzi przykrości. Wylicza historye z Starego i Nowego Testamentow, ale każdą albo odmienił, albo obciął. Nauki jedne drugie zbijają, tak są sobie przeciwne, i ustawiczne jednejże rzeczy

rzeczy powtarzanie. Gdzie niegdzie moral wtrąca, ale bez żadnego ładu, wspomina często o Majestacie Boga, o Wszechmocności, o Dobroci Jego, naciera na niewdzięczność ludzi, odgraża im karami, zachęca nadgrodamy w przyślym życiu, używając stylu Prorokom niby podobnego.

Po śmierci Abubakra obrany Omar za Kalifa.

638.

Umarł Honory, po śmierci Jego osmaście miesięcy wakowała Stolica Rzymska.

640.

Amron pośłany od Omara do Egiptu podobił ten Kray, a Alexandryą dostał 22. Grudnia. Osadzając się w Alexandryi Amron, od Omara dostał rozkazu, żeby Bibliotekę zniszczył sławną w tym mieście. Xięgami w niej znajdującymi się niemniej nad cztery tysiące, mówią, że przez szesć miesięcy palono w łaźniach publicznych.

Seweryn konsekrowany na Papiestwo 28. Maja umarł 2. Sierpnia. Jan IV. po nim obrany, i konsekrowany 24. Grudnia.

641.

Cesarz Heraklius umarł, Konstanty Syn jego starszy uznany za Następcę. Umarł 22. Czerwca. Marcina Macocha jego panowała przez niejaki czas z Synem swoim Hieraklionem; lecz większą partją widząc wzmagającą się za Herakliuszem Synem Konstantyna, musiała go kazać koronować. Nowy Cesarz wiaźł Imię Konstantego.

642.

642.

Jan IV. 22. Pazdziernika umarł. Teodor po nim rodem Grek 24. Listopada, obrany.

648.

Cesarz Konstanty dowiedziawszy się o sprzeczkach względem dwójcey woli w J. C. chcąc aby spokojność miał w kraju, zwłaszcza mając co do czynienia na granicach z Musulmanami, i innemi Barbarzynieami, wydał edykt nazwany *Typus*, nakazujący milczenie obojcey stronie. Edykt ten bardzo się zdał przykry Marciniowi Papieżowi, Należęcy po Teodorze.

649.

Teodor Papież 13. Maja umarł. Marcin I. tego Imienia obrany 5. Lipca.

Koncylium zwołał na potępienie Monotelitów, czynił uraził Konstantego, a jeszcze gdy z skargami przeciwko Edyktom Cesarza Moisi Grecy przybyli, który edykt na Sefsiyi czwartej był za niezbożny uznany.

653.

Cesarz rozgniewany tą czynnością Papieża, rozkazał go Kalliopowi Exarrze Raweńkiemu poimać.

654.

Papież przyprowadzony do Konstantynopola, i do więzienia wtrącony, a potem w pół obnażony po mieście wleczony, i nazad do więzienia wepchnięty, i na wygnanie skazany. Eugeni z rozkazu Cesarza Papieżem; pisał Marcin z wygnania swego na Chersonesie wyspie, ujętując Papieństwa Eugeniemu.

655.

655.

Marcin umarł na wygnaniu 16. Września.

658.

Eugeni 2. Czerwca żyć przestał. Witalian po nim 30. Lipca obrany.

659.

Tego roku nawywięcej do Mnichow garnęło się, Zonaci, Mężatki z dziećmi swemi; Dzieci wyroszły z lat dzieciennych między Mnichy na ćwiczenie oddane, a ofiarowane gdyby to od Rodziców, przyśzedłszy do lat starszych, chociażby nie chciało, musiało być Mnichem.

663.

Konstanty 5. Lipca przybył do Rzymu. Papież Witalian z Duchowieństwem wyszedł przeciwko niemu. Cesarz dni dwanaście przebywając w Rzymie odwiedzał Kościoły, między zdiąc z gmachow kazał, nawet z Kościoła *Sandæ MARIÆ majoris* z kruszcu będący dach, i zasał do Konstantynopolu.

664.

Rozmowa w Anglii względem obchodzenia Wielkanocy, w Klasztorze S. Reneschała przy obecności Osui Króla Nortumbryi, i Syna jego Alfyda razem z nim panującego. Osui obchodził 14. Marca pełni, bądź któregokolwiek przypada dnia. Alfyd zaś nauczony od S. Wilfryda, według Rzymskiego Kościoła w Niedziele po pełni Marca. S. Wilfyd w mowie swojej gdy przytoczył słowo J. C. do Piotra. *Tobie dam klucze Królestwa Niebieskiego*, odezwał się Król Osui pytając się Islandczyków. Prawdaż to? na

co

co gdy wszyscy odpowiedzieli, że prawda. Otoż i ja. Król dodał, nie chcę żeby mi wniyscia do Nieba Klucznik J. C. bronił, i sprzeczący się zgodzili się obchodzić Wielkanoc z Rzymem.

668.

Cesarz Konstanty zabity w Syrakusie 15. Lipca. Starzsy Syn Jego Konstantyn Pogonat Cesarzem zostal.

672.

Witalian Papież 27. Stycznia umarl, A Deodat 11. Kwietnia obrany.

676.

Adeoat 17. Czerwca umarl. Donna 2. Listopada obrany.

679.

Agaton 26. Czerwca po zmarlym Donusie na Stolicę Piotra nastąpił 11. Kwietnia.

680.

Cesarz Konstantyn Pogonat w Konstantynopolu na Koncylium znaydował się, po lewey ruce jego, siedzieli Papieża Postowie, bo ta na Wschodzie Starzeństwo trzyma. Na tym Koncylium Monotelitowie pohanbieni, i potępieni. Koncylium to jest szóstym powszechnym.

681.

Koncylium Toletañskie postanowilo żeby pokutę czyniący wojskowo służący, do swey służby nie wracali się.

682.

Agaton Papież umarl 10. Lutego, Leo II. 17. obrany Sierpnia.

683.

683.

Leo II. umarl 28. Czerwca. Benedykt II. obrany.

685.

Benedykt II. 8. Maja umarl. Jan V. 23. Lipca obrany. Konstantyn Cesarz umarl tegoż roku w Wrześniu. Justynian młodzsy po nim nastąpił, a starzsy Syn Jego.

686.

Jan V. umarl 2. Augusta. Konon 21. Pazdz. obrany.

687.

Konon 21. Września umarl. Archidyakon Paschal, i Archipresbiter Teodor, każdy od sobie przychylnych obrany. Magistrat zaś i więkfsza połowa Duchowieństwa, obrała Sergiusza Kapłana, który był konsekrowany 15. Grudnia.

691.

Koncylium Saragońskie w Hiszpanii, na nim pięć Kanonow postanowiono, piąty nakazywał żeby Wdowy po Królach Zakonne suknie brały i do śmierci żyły w Kłasztorze.

694.

Patrycyusz Leocyusz od ludu Konstantynopolskiego za Cesarza ogłoszony, Justynianowi nos unznąć kazał, i na wygnanie do Chersonesu posłał.

696.

Leocyusz nie był bez kary, w krótcie bowiem Absymar ogłoszony od Wojska Rzymskiego Cesarzem. Do Konstantynopolu przybył, Leocyusza złapać, nos mu ściąć, i do Kłasztoru wtrącić, kazał.

F

TA-

TABLICA CHRONOLOGICZNA
Osmego Wieku Kościoła.

Papież.	Antypapież.	Pisarze.	Monarchowie.
Sergius 15. Grud. 687. † 8. Wrześń: 701.	<i>Antypapież.</i> Teofilakt 757. Konstantyn - - 767.	Jerzy Syncell 730. mamy je- go Chronikę Grecką i Ła- cińską.	<i>Cesarze</i> <i>Wschodni.</i> Justynian II. † - - 711 Filippik 713. Anatazy II. - - 714. Teodozy III. - - 716. Leo Isauryk - - 741. Konstantyn Kopronim 775 Leo Porfiro- genit 780 Konstantyn - - 797. Irene
Jan VI. 30. Pazdz. 701. † 11. Stycz. 705.	<i>Heretycy.</i> Obrazoborcy, czyli ci którzy naczyli obra- zów Świętych nacierali.	Bartłomiej Mnich z Ede- sy w Syryi 731 Refutował Alkoran Beda Angielezyk Mnich 735. Pisał Filozofią historią i inne Xiegi Fred- gar - 760. Pisał historią czyli konty- nuował Grze- gorza Turoń- skiego aż do Pepina. S. Jan Dama- scen 780.	<i>Królowie Got- scy w Hiszpa- nii.</i> Egika 700. Wicyka 710. Roderyk osta- tni Król z Go- tow - 713. <i>Królowie</i> <i>Hiszpańscy.</i> Pelagi 737. Fawila 739. Alfons 757. Troila 768. Aurelian 774. Siglon 783.
Sisinius 19. Stycz. 708. † 7. Lutego 708.			
Konstantyn 25 Marca 708. † 9. Kwiet. 715.			
Grzegorz II. 13. Maja 715. † 2. Lutego 731.			
Grzegorz III. 18. Marca 731. † 23. List. 741.			
Zacharias 3. Grudnia 741. † 15. Mar. 752.			
Szczepan II. 16. Marca 752. † 26. Kw. 757.			

TA-

TABLICA CHRONOLOGICZNA
Wieku Osmego.

Papież.	Antypapież. Heretycy.	Pisarze.	Monarchowie.
Szczepan III. 7. Sierp. 768. † 1. Lut. 772.			Moregat 788. Weremond - - 791. Alfons Kato- lik.
Paweł 28. Ma- ja † 29 Czerw- ca - 767.			<i>Królowie</i> <i>Francuscy.</i> Childebert III - - 711 Dagobert III. - - 715. Chilperyk II. - - 720. Thierry IV. - - 736.
Adryan 9. Lu- tego 773. † 26. Grudnia 795.			Bezkrólowie Childeryk III. złożony. 750. Ostatni pier- wszey linii Królów Karol- Wielki. <i>Druga linia.</i> Pepin 768.
Leo III. 26. Grudnia 796.			<i>Królowie</i> <i>Szkoccy pier- wszy niewiado- mi.</i> Eugeni VI. - - 717. Mordae 730. Etsin 760. Eugeni VII. - - 764. Fergus II. 767. Solway 782. Achanis.
		Luitprand i Hildebrant - - 744. Rachis 750. Alstolf. 756. Desiderius o- statni, zwycię- żony od Ka- rola W. <i>Królowie</i> <i>Szkoccy pier- wszy niewiado- mi.</i> Eugeni VI. - - 717. Mordae 730. Etsin 760. Eugeni VII. - - 764. Fergus II. 767. Solway 782. Achanis.	Królowie Karol Wielki. <i>Druga linia.</i> Pepin 768. <i>Królowie</i> <i>Lombardy.</i> Kunibert 703. Luitper 704. Arispert 712.

F 2

WIEK

WIEK OSMY.

701.

Śmierć Sergiusza Papieża 8. Września, po nim nastąpił na Stolicę Piotra Jan VI. 30. Października.

703.

Justynian zgromadził wojsko, przybył do Konstantynopola. Absymara i Leoncyusza poimać i ściąć kazał.

705.

Jan VI. 11. Stycznia umarł, obrany Jan VII. 1. Marca.

707.

Jan VII. 18. Października umarł.

708.

Sisinius obrany na Stolicę Rzymską 19. Stycz. a 7. Lutego umarł. Konstantyn 25. Marca nastąpił.

710.

Papież przyjechał do Konstantynopolu z rozkazu Justyniana Cesarza.

711.

Zołnierze zniechęceni sobie Justyniana, Bardanesa wykrzykneli Cesarzem, i przewali go Filippikiem, który do Konstantynopolu przybywszy Justyniana ściąć, a Syna Jego Tybereggo zamordować kazał.

713.

Antemius pierwszy Sekretarz Cesarza, śpiącemu oczy wylupił, i siebie za Cesarza ogłosił, pod Imieniem Anastazy II.

Sara-

Saraceni z Afryki wpadli do Hiszpanii, i tak królowanie Gotów skończyło się.

314.

Teodozego Wojsko obrało za Cesarza, poszedł przeciw Anastazemu, zbił go, i do Kłasztoru wtrącił.

715.

Konstantyn 9. Kwietnia umarł, po nim Papieżem 19. Maja Grzegorz II. został.

716.

Teodozjusz złożył Cesarstwo dla Leona Isauryka, i został Duchownym.

S. Wulfryd do Fryzyi przybył i tam przed Królem Ratbodem opowiadał wiarę. Król słysząc o powszechny wierze, umyślił ją przyjąć, ale gdy już miał być chrzczony, spytał się S. Wulfryda, kędyby byli Królowie i Xiężta Fryzyi zmarli, czy w piekle, czy w Niebie? na co gdy odpowiedział S. Wulfryd, że nie będąc ochrzczeni są w piekle, Ratbod rzekł, wolę ja być z memi Przodkami razem, i od Chrzcielnicy odszedł.

720.

Leo przybrał na Cesarstwo Syna swego mającego lat dwa Konstantyna, zwanego Kopronimem, że zezpeczył Chrzcielnicę pod czas Chrztu swego.

721.

S. Hubert do Leodium przeniósł Relikwie S. Lamberta, i je w Kościele na tym miejscu wystawionym na którym Święty był zabity, złożył. Miasteczko zwoina rozszerzyło się, dla

dła zgromadzających wielu zawsze ludzi? z Ma-
stryku potym przeniesiona Katedra do Leodium,
722.

Cesarz Leo przymuszał Żydów do Chrztu,
i Montanistów, dla czego wielu życie sobie o-
deymowało.

724.

S. Bonifacy Ewangelią opowiadał Niem-
com, w niektórych okolicznościach udawał się
po radę do Grzegorza II. Papieża 730.

Karol Martel zwyciężył Saracenów.

731.

Grzegorz II. Papież 12. Lutego umarł,
obraný 18. Marca Grzegorz III. Listow kilka
pisał do Cesarza, i Cesarz do niego, w swym
Listie Papież wyraził te miał. *Wydaliśmyby
przeciwko tobie, gruntując się na władzy po Pio-
trze, kary, lecz gdy sam na sobie ściągasz przekle-
stwa, niechajże te będą przy tobie; i dalej, Ce-
sarze wtrącać się nie mają w Duchowne sprawy,
ale na samych szczególnie sobie powierzonych prze-
stawać. Chcesz nas zalegnąć postrachem, iż przy-
szlesz Obraz S. Piotra podrzeć i Papieża okuć jako
Konstanty Marcinowi uczynił. Wiedząc o tym
że Papież są Pośrednikami i Sędziami pokoju
między Wschodnim i Zachodnim Państwem. Nie
bojemy się twoich pogroźek. &c.*

741.

Grzegorz Papież Karolowi Marzelowi ra-
dził uchylić się od posłuszeństwa Cesarzowi, i
zachęcał aby przeciw Lombardów z Woyskiem
poszedł, Karol uderowawszy Papieża, wymówił
się

się, bo Saraceni wtedy byli mocniejsi. Karol
20. Pazdziernika umarł podzieliwszy Francją
między Karolomona i Pepina. Panował nad
Francuzami od śmierci Króla Thierra III. Wo-
dzem czyli Xięciem Francji nazywając się.

Papież Grzegorz 28. Listopada umarł. Za-
charyasz po nim 5. Grudnia nastąpił.

Na wschodzie Cesarz Leo umarł, Konstan-
tyn Kopronim Syn Jego Cesarzem obrany.

743.

Gdy był zabawny Cesarz wojna z Ara-
bami, Zięć Jego Artaban umyślił z tronu go
zrzucić. Artaban znaydował się razem wobo-
zie, i w mgnieniu oka zniknął, do Konstantyno-
polu przybył, śmierć Cesarza udał, sam siebie
Cesarzem ogłosił. Anastazy Patriarcha Kon-
stantynopolitański, rozumiejąc że Konstantyn u-
marł, wiele przeciwko niemu mówił. Lecz
Konstantyn z zwycięstwem powrociwszy do Kon-
stantynopolu, Artabasa z dwoma Synami jego i
Anastazego poymać kazał, i oczy wylupić, Ana-
stazy acz ślepy swoy urząd sprawował.

748.

Bonifacy Arcybiskup Moguncki pisał do
Papieża żaląc się na Wirgiliusza Kapłana twier-
dzącego, iż są inne światy oprócz naszego, in-
ne Słońce, inny miesiąc.

750.

Burchard Biskup Wirtzburki i Kapelan Pe-
pina posłani do Rzymu do Papieża po radę,
czyli za Króla uznać potrzeba tego, który nie
wypelnia powinności Królewskiej i nie może
wypel-

wypełniać. Na co gdy odebrali odpowiedź, iż przytóż bardzieję zdolnego uznać za Króla, więc Childeryk III, a ostatni z linii Klodoweufza, zamknięty był w Kłasztorze Sithin, nazywa się teraz S. Bertyna, a Syn Króla, Thierry w Fontenelskim.

752.

Papież Zacharyasz 15. Marca umarł. Szczepan obrany, przed konsekracją swoją gdy umarł, wkrótce potem tegoż Imienia Szczepan 26. Marca Papieżem został. Ten pierwszy był którego na barkach noszono.

Astolf Król Lombardów, pożytkując z sił słabych Greków wpadł do Rawenny. Eutychiusz na ten czas był Exarchą, uciekł do Grecyi, i takim sposobem Exarchat Raweński zakończył się trwający Lat sto, osmdziesiąt, rachując od Longina, za czasów Cesarza Justyny młodszego. Astolf dalej poszedł i oparł się aż o Rzym; w Rzymie łupią Kościół, Anzelmowi przyrodniemu swemu bratu darował włość Nonantulę, dwie mil od Modeny odległą, aby tam fundował Kłasztor, a w daninie za to, co rok osmdziesiąt szczupaków dawał. Anselm w niedługim czasie, jedynastu czterdziestu i cztery miał Mnichów, nie rachując dzieci, i Nowicyuszów.

753.

Astolf obległ Rzym, Papież Szczepan, daremnie prosiwszy Cesarza o pomoc, i nie mogłszy prezentami od oblężenia odciągnąć Astolfa, pojechał do Francyi do Pepina Króla. Przyjęty był okazale. Karol potem zwany Karolem Wielkim, zajechał drogę Papieżowi. Papież uprosił pomoc u Pepina.

754.

Pepin obiecał do Włoch z Woyskiem przyciągnąć, darował Papieżowi wiele miast, w dzierżeniu Astolfa będących. Papież kazał Pepina, Karola i Karolomana Synów Jego, i Królową. Patrycyuszów Rzymskich tytuł im dał. To jeden drugiemu nadawał do czego obydwu nie mieli Prawa. Pepin przebywszy Alpy, Astolfa gnał aż do Pawii, gdzie Astolf zamknawszy się musiał Traktat podpisać, Rawennę Cesarzowi, a Miasta inne Papieżowi wrócić.

755.

Astolf Traktat zerwał, i znów obległ Rzym. Lecz tuż przybył Pepin, który przymusił Astolfa aby dwadzieścia Miast ustąpił Papieżowi. Pepin więc na zawsze Piotrowi S. i Kościołowi Rzymskiemu te Kraje darował, i ztąd początek Państwa Papieskiego wzięty.

756.

Astolf umarł, a Rachis, który był złożył koronę sześć lat przedtym, i został Mnichem, gdy chciał wyyść z Kłasztoru na Państwo, Papież mu zabronił, i uczynił z Dezyderiuszem Xiążęciem Toskanii traktat, uznawszy go Królem Lombardy, za co Papieżowi Xięstwa Ferrary, i innych miast ustąpił.

757.

Papież Szczepan II. 26. Kwietnia umarł, po śmierci którego jedna część ludu obrała Teofilakta Archidyakona, a druga większa Dyakona Pawła, brata Szczepana, i był ten 28. Maja konsekrowany.

Koncylium w Compiègne, na którym Kanony wszystkie były względem Małżeństwa. Trąd uznany za przyczynę prawą rozwodu, pozwalając sironie zdrowey z infzą osobą postanowienia.

Pepinowi będącemu na Koncylium tym, Cesarz w prezencie między innymi przysłał organy, najpierwszy raz we Francyi widziano ten instrument.

Zył o te czasy S. Chrudegand Biskup Metz, ten to regulę ustanowił Kanoników, którzy trzymali się tak, jak Benedykta S. Reguły Mniów. Przepisał czas modlitw, jedzenia, poitu, i innych zwyczajów.

766.

Cesarz Wschodni kazał wszystkim poddanym swym przysiąc że czcić nie będą obrazów. Co gdy Mniów znajdujący się w Konstantynopolu ganili, kazał aby wszystkich zaprowadzono na Hipodrom (mieysce to jest gonitwy w Carogrodzie) i każdy z nich trzymał za rękę niewiaistę.

767.

Paweł Papież gdy 20. Czerwca umarł, Konstantyn Laik z uzbrojonemi, Lateran opanował, kazał sobie pierwsz święcenie, i inne dać, co Biskup Prenefty uczynił.

768.

Krzysztof Kantor i Konyliarz Stolicy S. utrzymawszy Żołnierzy od Dezyderyusza Króla Lombardów, przyszedł do Rzymu. Dla czego Konstantyn, ukrył się w modlitewni S. Cesarego, Część ludu z Kłafztoru wyprowadziła

Pio-

Piotra, a druga obrała Szczepana, i ten Papieżem został. Potym złożony Konstantyn z przywłaszczonego sobie gwałtem Papiestwa.

Szczepan III. konsekrowany był w Kościele S. Piotra, i z Ambony czytane wyznanie ludu, że nie przeszkodził wdarcia się Konstantynowi na Stolicę S.

Pepin mając 54. lat umarł, wprzod Państwo podzieliwszy między dwóch Synów swoich podczas zjazdu narodowego. Pepin naznaczył dawać dziesięciny wszystkim do Kościoła, jako znać z listu Jego do Sulla Arcybiskupa Mogunckiego, pisanego.

Na Wschodzie Leo Syn Konstantyna przybrany na Państwo.

770.

Karol W. lubo żonaty mimo odradzania Papieża ożenił się z Erinengardą Córką Dezyderyusza Króla Lombardyi. W rok oddalił ją od siebie, i wziął za Zonę-Hildegardę z nayszczniejszego domu, Szwabkę.

Michał Rządca Natolii, do Efezu zgromadził wszystkich Mnichów i Mniszki, i Cesarza rozkaz ogłosił, żeby się żenili. Wielu poddało się rozkazowi Cesarza.

772.

Szczepan III. umarł 1. Lutego, Adryan 9. tegoż Miesiaca po nim obrany Papieżem.

Dezyderyusz Król Lombardów opanował Rawennę, i wiele Miast darowanych Papieżowi od Pepina.

773.

Karol

Karol W. po zmarłym Kolomanie bracie swoim 774. tam będąc Królem Francuzkim, na proźby Papieża Alpy przeszedł. Desyderyusz zabił woysko, i obległ samego w Pawii.

774.

Karol W. na Wielkanoc do Rzymu przyjechał, a Woysko jego w oblężeniu trzymało Pawię. Papież Adryan o trzydziestu mil posłał przeciwko niemu Magistrat, o mię zaś Żołnierze, dzieci z gałązkami oliwnymi zasłży mu drogę, a Papież z Duchowieństwem czekał na schodach Kościoła S. Piotra. Karol uściłkawszy się z Papieżem wszedł do Kościoła. Duchowieństwo śpiewało. *Błogosławiony ten, który przychodzi w Imię Pana.*

Karol po zwycięstwie i dostaniu Pawii, drugi raz do Rzymu przyjechał. Desyderyuszowi kazał głowę ogolić i zasiał go do Francyi do Kłasztoru Korbit, w którym umarł. Tak się skończyło we Włoszech Królestwo Lombardów trwające lat dwieście. Karol wziął tytuł Króla Lombardy, i był oraz Francuzkim.

775.

Konstantyn Kopronim 14. Września umarł. Po którym Leo sam panował.

776.

Leo przybrał Syna swego Konstantyna Porfirogenita, to jest: urodzonego w purpurze.

780.

Leo 8. Września umarł. Syn jego nastąpił, lecz Irene Wdowa po Leonie dla młodych lat Konstantyna, rządziła Cesarstwem.

785.

785.

Cesarz pisał do Papieża wzywając go na Koncylium powszechne, które zwoływał, lecz Adryan odpisał między innymi to. „Dając ci „za przykład Karóla, który za radą naszą „idąc i żadaniami, podbił narody Barbarzyńskie na Zachodzie, udarował Kościół Rzymski na wieczne czasy Krajami, i nie przesłać „codziennie dawania złota i srebra na światło, „i wyżywienia ubogich. „

787.

Drugie Koncylium Niceńskie w Bitynii względem czci Obrazów. Papież swych na nie wysłał Posłów. Po skończoney decyzji aby szanować obrazy, Cesarzowa Irene przeniósła Koncylium do Konstantynopolu, i była na dwóch ostatnich Sessjach, które podpisała sama pierwsza.

Papież tegoż roku wysłał Grzegorza Biskupa Gityńskiego, Teofilakta Biskupa Łódzkiego do Anglii, i tam zwołali Koncylium dwa. Obydwóch też były Kanony. Pierwsze było w Kalucie w Nortumbryi, drugie u Mersianów. Zakazano na tych Koncyliach miotać się namiętnie Królów, i zabobony pozostałe w Poganach, jako to nozdrze, ogony koniom obcinać, i inne znieśli.

Trasylon Xiążę Bawarskie posłał do Papieża Biskupa i Opata, prosząc ażeby go pogodził z Karolem Wielkim.

788.

Karol wysłał Biskupstwo Osnabryckie i Bremkie. Zakazał jadać mięsa w Wielki Post.

790.

790.

Adryan Papież posłał Karolowi dzieje ostatniego Koncylium Niceńskiego. Biskupi przyrzawszy za rozkazem Króla, wydali Pismo pod Imieniem Króla: Te są Księgi Krolewskie zwane.

794.

Koncylium powszechné Królestw wszystkich należących do Karola W. w Frankfurcie nad Menem. pięćdziesiąt dwa na nim postanowiono Kanonów, między innymi drugi, żeby nie oddawać obrazom czei tej, która się oddawać powinna Trojcy Świętej.

795.

Adryan Papież 26. Grudnia umarł. Leo III. po nim obrany.

797.

Irene spisek uczyniła przeciw Konstancynowi swemu Synowi i oczy mu wyłupić kazała. Cezarz ten umarł 19. Sierpnia.

799.

Paschał Kantor, i Kampul Zakryfyan zbuntowali się przeciwko Papieżowi, i zamknęli go w jednym Kłasztorze, miał sposobność wyjscia z tego więzienia, i udał się do Francyi do Karola, Karol wszedłszy w rzecz, buntowników skarać kazał.

800.

Czwarty raz Karol przybył do Rzymu, Papież Leo wyjechał o mile przeciw niemu. Papieża oskarżonego przed sobą, gdy kazał roztrząsać skargi, Zgromadzenia zawołały. *Nie godzi się nam sądzić na Stolicy Apostolskiej będącego.*

Tęgoż

Tęgoż roku pod czas Bożego Narodzenia w Kościele na modlącego się Karola włożył Koronę Papież, lud wolał zgromadzony. *Karolowi Augustowi Koronowanemu z Ręki Boga, i spohoynemu Cezarzowi Rzymskiemu, życie i zwycięstwo niechaj służy.* I oddał Karola zwano Cezarzem, a tym Cezarstwo Zachodnie przywróciło się.

TA.

TABLICA CHRONOLOGICZNA

Dziewiątego Wieku Kościoła.

Papież	Antypapież Heretycy	Pisarze	Monarchowie.
Leo III. 26. Grudnia 795. † 12. Czerwca - - 816. Szczepan IV. 21. Czer. 816. † 22. Stycznia - - 817. Paschal 25. Stycz. 817. † 11. Maja 824.	<i>Antypapież</i> Zisim 824. Anastazy 855. Sergiusz 891. Bonifacy 896. <hr/> <i>Heretycy.</i> Goteschalk Mnich 849.	Aikuin Dya- kon. Eborachi 804. Teofan Opat - - 818. S. Nicefor 828. Zbior Histo- ryi. Ansegiſt Opat - - 834. Smaragd Opat - - 835. Retſam 840. Eginhard 844. pisał Kroniki Francuzkie od 741. roku 829. Palkas Robert - - 859. O Euchrytyi pisał. Anasta- zy Bibliote- karcz Rzymski 872. pisał ży- cia Papieżow. Hinkmar 882. Jan Skot Eri- gen - 884. Fociusz 892. Jzydor Mer- kator.	<i>Cesarze</i> <i>Wschodni.</i> Irene umarla - - 802. Nicefor I Staufas 811. Michał Kuro- pait - 813. Leo Armeń- czyk 820. Michał II. 829. Teofil 840. Michał III. - - 867. Basili Mace- dończyk 886. Leo. Filozof. <i>Cesarze Za- chodni.</i> <i>Przywroczone.</i> - - 800. Karol W. 814. Ludwik 840. Lotaryusz I. - - 855. Ludwik II. 875. Karol II. 877. Ludwik III. - - 888. Arnul 889. Ludwik IV. <i>Królowie</i> <i>Hiszpańscy.</i>
Eugeni II. 5. Czerwca 824. † 27. Sier. 827. Walentyn I. Wrześ. 827. † 10. Paźdz. 827. Grzegorz IV. 5. Stycz. 828. † 11. Stycz. 844. Sergiusz II. 27. Stycz. 844. † 27. Styczn. - - 847. Leo IV. 12. Kwietnia 847. † 15. Lipca 855. Benedykt III. 1. Wrześn. 855. † 10. Marca - - 858.			

Nikolay

Papież.	Antypapież.	Pisarze.	Monarchowie.
Nikolay 25. Marca 858. † 13. Listo: 867. Adryan II. 14. Grud. 867. † 25. Listop. 872. Jan VIII. 14. Grud. 872. † 15. Grud. 882. Marcin II. 22. Grud. 882. † 23. Lute. 884. Adryan III. 1. Marca 884. † 8. Lipca 885. Szczepan V. 25. Lipca 885. † 7. Sier. 891. Formos 19. Września 891. † 4. Kwie. 896. Szczepan VI. 2. Maja 896. † w Sierp. 897. Roman 17. Wrześn. 897. † Lutego 898. Teodor II. 12. Lutego 898. † 3. Marca 898. Jan IX. 12. Marca 898. † 26. Marca 900. Benedykt IV. 6. Kwiet. 900.			Alfons Kato- lik - 844. Ramir 851. Ordonio 862. Alfons III. <i>Królowie</i> <i>Francuscy.</i> Karol W. 814. Ludwik 840. Karol Łysy - - 877. Ludwik Sza- plusi 879. Ludwik III. - - 882. Karoloman - - 884. Karol gruby - - 888. Endes 898. Karol - - - 874. <i>Królowie An- gielscy.</i> Egbert 837. Edelwolf 857. Edelbald 860. Edelberr 864. Edetwed 872. Alfred W. 899. Edward. <i>Królowie</i> <i>Szwedzcy.</i> Bjorn III. 824. Brentamond - - 827. Siwaſt 842. Heroth 856. Karol VI. 864. Bjorn IV. 884. Ingeld 891. Olaw.

G

Tom I.

WIEK

WIEK DZIEWIĄTY.

802.

Patrycyusz Nicefor opanował Cesarstwo Wschodnie, Rone Cesarzową na wygnanie do Wyspy Lesbos zasiał.

803.

Irene 9. Sierpnia umarła na wygnaniu, Nicefor przybrał Stauraca Syna swego.

Karolowi będącemu w Wormie podany był memoryał od Stanów Państw, Jego upraszający, żeby Biskupi uwolnieni byli od wychodzenia na wojnę, na co przyzwolił Cesarz, i prawo o tym wydał.

806.

Zjazd w Tyomwilu, na którym Karol W. potwierdzić kazał Testament swój. Kraje w tym testamencie podzielił między trzech swoich Synów Karola, Pepina, i Ludwika, i posłał do Papieża żeby to podpisał.

809.

We Francji w Symbole czyli składzie wiary, zaczęto dodawać, że Duch S. pochodzi równie od Ojca, jako i Syna, a *Patre Filioque*.

811.

Nicefor Cesarz zbity od Bułgarów, i zabity 15. Lipca. Michał Kuropalat Zięć Jego, Cesarzem obrany.

813.

Michał Kuropalat przegrał z Bułgarami 25. Marca. Złożył Koronę Cesarzką, i Zycie Młocie przyjął z Żoną swą, i dziećmi.

Leo Ormiańczykiem przewany po nim i nastąpił.

Karol na zjeździe powfzechnym Narodowym w Akwisgranie, przybrał za Cesarza Ludwika pozostałego z Synow swoich. Ceremonia koronowania w tymże samym Mieście w Kościele odprawiała się.

814.

Karol W. umarł w Akwisgranie, mając lat siedmdziesiąt dwa 28. Stycznia. Królem Francuzkim był lat czterdzieści pięć, a Cesarzem trzynastcie. W tej włosienicy, którą pod purpurą nosił pochowany, i z innemi znakami Cesarzkimi w Akwisgranie.

816.

Leo III. umarł 12. Czerwca. Różnego koloru szyby dawać w oknach wymyślił, Różne Gmachy w Rzymie a osobliwie Kościoły ozdobnie z bogactw. Po nim obrany na Papieństwo Szczepan tego Imienia IV. kazał przysiądz Rzymianom na wierność Ludwikowi Cesarzowi.

Szczepan IV. umarł 22. Stycznia. Pafchał I. nastąpił na Stolicę Piotrową. Do Cesarza wysłał Posłów oznajmując o obraniu swoim, Cesarz odpisał potwierdzając nadane Kraje Papieżom od Pepina i Karola Wielkiego.

Na zjeździe walnym w Akwisgranie od Ludwika zwołanym, do Państwa rządów przybrany Lotaryusz Syn jego starszy.

820.

Leo w Konstantynopolu podczas jutrzni w Pałacu swoim zabity. Michał nazwany Szepłun w więzieniu będący za zbieg, okrzykniony Cesarzem w dzień tenże paży Bożego Narodzenia.

G 2

827.

827.

Smierć Eugeniego II. Papieża 27. Sierpnia, Walentyn 1. Września obrany, 10. Października umarł. Stolica do końca roku tego wakowała.

828.

Grzegorz IV. Papieżem 5. Stycznia obrany.

829.

Michał Szepluń umarł 1. Października. Teofil Syn Jęgo Cesarzem został.

830.

Synowie Cesarza Ludwika urażeni przeciw Oycu, że Bernard Hrabia Barcelony nim powodował, udawali oskarżając Bernarda o obcowanie ściśle z Cesarzową Judytą, i zbuntowali się na Oycu, zamkneli go w Kłasztorze S. Medarda w Swesjonie, a Cesarzową w Kłasztorze S. Krzyża w Piktawie. Ludwik był przywrócony w miesiącu Październiku na zjeździe w Nimedze.

833.

Kłutnie znów we Francji wznowiły się między Synami Ludwika i Ludwikiem Oycem.

Lotaryusz z Włoch przyszedł do Francji, mając z sobą Grzegorza Papieża. Papież chciał pogodzić dzieci z Oycem. Wojsko Ludwika przeszło na stronę Lotaryusza, a Ludwik musiał się zdać na dykrecyą Syna. Miejsce to nazwane polem kłamstwa, położone między Basle i Strażburgiem, Cesarzowa zaprowadzona do Torony w Lombardyi, a Ludwik do Swesjonu, i znów był w Kłasztorze S. Medarda zamknięty, a Syn jego Karol w Promie. Lotaryusz zwołał zjazd do Compiègne. Ebon Remski, Agobard

Lug-

Lugduński, Biskupi byli tego zdania, żeby Ludwik pokutę czynił, i całe życie siedział w Kłasztorze, pierwszą propozycyą przyjął, drugą odrzucił. W Miesiącu Październiku Ceremonia włożenia pokuty odprawiła się.

834.

Ludwik od Synów swoich, Ludwika i Pepina, z zamknięcia w którym go trzymał Lotaryusz, wyswobodzony.

835.

Hulduin Opat za rozkazem Cesarza wydał życie S. Dyonizego Patrona Francji, twierdząc, że S. Dyonizy ten sam jest, którego zowią Areopagita, był za Domicjana czasow Cesarza męczony, i ścięty, po ścięciu głowę swą w rękach kilka staj niósł. Lecz Grzegorz twierdzi, że S. Dyonizy Patron Francji, inny jest, a nie Areopagita.

840.

Ludwik Cesarz nazwany Dobroczynny, czyli Pobożny umarł.

842.

Teofil Cesarz Wschodni 30. Stycznia umarł, nastąpił na Cesarstwo Michał Porfirogenit, pod rządem będący Matki swojej Teodory Cesarzowy.

844.

Grzegorz IV. Papież 11. Stycznia umarł, po śmierci jego, Jan Dyakon opanował Pałac Lateranu, lecz opuszczony od ludu Jan został, Archi-Presbiter zaś Sergiusz 27. Stycznia konsekrowany.

845.

845.

Ná Wschodzie Teodora Cesarzowa chciała wygubić Paulocjanow i innych Manicheyzyków, zginelo ich koło sta tysięcy. Paulocjanie udali się do Musulmanów; którzy wystawili wiele miast z uciekających do siebie.

848.

Sergiusz II. 27. Stycznia umarł po nim Leo IV. 12. Kwietnia Papieżem obrany.

849.

Mnich Odeskalk nauczał o dwóch predestynacyach przymuszających, jednej do dobrego, a drugiej do złego, a trzymając się swej nauki upornie, był publicznie szmugany w obecności Króla, a potem wtrącony do klasztoru.

Leo IV. Papież umocnił Rzym, i miasta nowego fundamenta założył koło Kościoła S. Piotra, żeby tym była zaślona od napasce Saracenów.

855.

Koncylium w Swessyonie 26. Kwietnia, Karol Oficjalistom swoim kazał żeby wspierali mocą, Biskupa, gdyby ekskomunikowani niedbali ná wyklęcie, aby ich przymuszali do czynienia pokuty.

855.

Leo IV. Papież umarł 17. Lipca. Obrany za Następcę Benedykt, lecz Arseni Biskup Eugubium trzymał stronę Anastazego przed ósmnastu Miesiącami złożonego. Anastazy z uzbrojonymi wpadł do Rzymu ná Lateran, z Benedykta stróży Papiejski zedrzcć, i szkalując, bić kazał. Lecz potem uznany za niewinnego Benedykt, i konsekrowano go 1. Września.

Cesarz

Cesarz Lotaryusz umarł tego roku. Przed śmiercią swoją podzieliwszy Kraje między Synów swoich, udał się do klasztoru Promskiego i Mniskie wziął odzwoenie.

858.

Benedykt III. 10. Marca umarł. Nikośay pierwszy tego imienia, obrany, i przy Cesarzu Ludwiku będącym o te czasy w Rzymie, konsekrowany.

859.

Zjazd w Akwisgranie, ná którym Tietberga Zona Lotaryusza wyznawczy przeszły swoy upadek przed ślubem, do klasztoru była odesłana, lecz wyzwoliłszy się, tegoż roku, Deputatów wysłała do Nikośaja Papieża z uzaleniem się ná Sąd.

862.

Lotaryusz zgromadził do Akwisgranu Koncylium, otrzymał od Koncylium decyzją, że nie może mięzkać z Zoną swoją Tietbergą. Przeto za Zonę wziął Waldradę, i Królową koronować kazał.

865.

Papież Pospów wysłał, żeby dowiedzieli się o tym, i zgromadzili w Metz Koncylium, ná którym sposobów różnych użył Lotaryusz, że ná stronę Jęgo zdecydowano.

864.

Posłowie przybyli do Rzymu byli złożeni, i dzieie Metzkiego Koncylium ná Laterańskim uchylone.

865.

Arseni posłany od Papieża do Francyi zgro-

zgrupował Koncyljum, na którym obowiązano Lotaryusza, żeby Tietbergę nazad przyjął za Żonę, Waldrada obiecała przyjechać do Rzymu z Arsenim, ale z drogi wróciła się.

866.

Papież Waldradę exkommunikował.

Cesarz Michał zabić kazał Cesarza Bardasa swego Wuję, który rządził pod Imieniem Michała. Przyjął za Współcesarza Bazylego zwanego Macedończykiem.

Tego roku poczęła się Schyzma dotąd trwająca między Kościołami Greckim i Łacińskim. Focyusz był iey Autorem. Nikołą Papież za to, że wdął się na Stolicę Focyusz Konstantynopolską, na której był prawy Patriarcha Ignacy, wyklął go.

867.

Cesarz Bazyli dowiedziawszy się, że Michał kazać chciał go zabić, uprzedził i Michała zgładził 24. Września.

Papież do Biskupów Francuskich pisał użalając się na Greków utrzymujących, że pierwszeństwo Kościoła przeszło do Konstantynopolu, ponieważ i Cesarstwo przeniesione.

Nikołą Papież 13. Listopada umarł. Adryan II. Papieżem 14. Grudnia konsekrowany. Adryan był Zonatym miał Córkę, a Zona jego Stefana jeszcze żyła.

869.

Po śmierci Lotaryusza Ludwik brat jego, obawiając się, ażeby Wóy Karol nie wpadł w Kraje jego, prosił Papieża, żeby listy rozpiśtał do

do Panów, jego Kraju i Karola. Lecz mniej zważano na te listy. Ponieważ Karol był koronowany na Królestwo Lotaryńskie w Metz 9. Września.

Adryan Papież wysłał Posłów do Konstantynopolu na żądanie Cesarza Bazylego, który zwołał Koncyljum. Zaczęto na nim od czytania mowy Cesarza, i Listów różnych Patriarchów. Koncyljum to zgromadzone było przeciw Focyuszowi. Focyusz był człekiem zacnym i uczonym. Jeżeli tylko można nazwać mądrością, umieć utremifasolować, i rozumieć czytana Ewangelią Greckim albo Łacińskim językiem.

872.

Śmierć Adryana II. 26. Listopada. 14. Grudnia Jan VIII. obrany Papieżem.

Rus nawrócona do wiary, która przyjęła Arcybiskupa swego, jednego od Ignacego Patriarchy Konstantynopolskiego ordynowanego.

875.

Cesarz Ludwik II. w Sierpniu umarł. Karol Wóy Jego do Rzymu przybywszy od Papieża 25. Grudnia na Cesarstwo koronowany.

877.

Karol Łysy do Włoch z Woyskiem przyszedł na pomoc Papieżowi przeciw Saracenom, i umarł 6. Pazdziernika. Jan VIII. musiał wnieść w ugodę z niewiernymi, przyrzekłszy płacić daninę, corocznie dwadzieścia tysięcy grzywien srebra.

874.

Francją różne fakcye klucify. Saraceni grozili upadnięciem Rzymowi, Papież po pomoc posłał na Wschod.

880.

Karol gruby koronowany Cezarzem od Jana Papieża w Rzymie.

882.

Jan VIII. umarł 15. Grudnia. Marcin II. 23. tegoż Miesiąca obrany Papieżem.

883.

Marcin Papież potępił Focyusza.

884.

Marcin II. 25. Lutego umarł. Adryan III. 1. Marca na Stolicę Piotra nastąpił.

885.

Adryan III. 8. Lipca umarł. Szczepan V. 25. nastąpił.

886.

Cezarz Bazylj Macedończyk w Marcu umarł, Leo Syn jego przewany Filozofem nastąpił, Focyusza wygnął, i zamknąć kazał w Manasterze Ormiańskim. Szczepan Brat Cezarza po nim Stolicę Konstantynopolską otrzymał.

891.

Smierć Szczepana V. 7. Sierpnia. Formos Biskup Portu na Papieństwo wstąpił. Pierwszy Formos z jednego Biskupstwa na drugie Rzymskie przeniesiony.

894.

Koncylium w Szolonie nad Saoną. Gerdryda Mnicha Flawinu zapozwało, żeby się oczyścił z wieści, która była że Adalgar Biskupa Autunu otrul. Na oczyszczenie swoje, i swej niewinności przyjął Komunię; A gdy później mu nie stało się złego, osądzony jest za niewinno.

896.

896.

Arnulf wszedł do Włoch na Gwidona Cezarzem koronowanego. Gwido umknął, Arnulfa Formos Papież koronował, który 4. Kwietnia umarł. B nifacego po nim na Papieństwo wtrącono, który był z Kapłaństwa złeżony, Facyza ta usmierzona, i obrany Papieżem Szczepan VI. 2. Maja.

897.

Skoro Papieżem został Szczepan, Formosa swego Poprzednika ciało dobyć kazał z grobu, i za to, że z Biskupstwa na Biskupstwo poszedł, z szat odrzeć Papiejskich i trupa w Tyber wrzucić. Szczepan wkrótce do wigizienia wtrącony, i w nim zaduszony. Roman po nim obrany 17. Września.

898.

Roman 8. Lutego umarł, Teodor II. 12. nastąpił, a 3. Marca umarł, ten Formosa ciało do grobu Papieżyw przenosił znalezione od Rybakow, i konsekrowanych od Tegoż Papieża uznał za prawnie konsekrowanych. Jan IX. po Teodorze, Papieżem 12. Marca został, i Koncylium zgromadziwszy, to wszystko co Szczepan przeciw Formosowi uczynił na piśmie będące za nieważne poczytał, i spalić kazał.

899.

Cezarz Arnulf umarł w Bawaryi. Jan IX. 12. Marca Benedykt IV. Papieżem 6. Kwietnia obrany.

W tym to wieku, albo biorąc w rękę żelazo rozpalone, albo ją kładąc w ukrop, a wyimując nieobrażoną, z zadanych sobie występów, oczyszczali się.

TA-

TABLICA CHRONOLOGICZNA Wieku Dziesiątego Kościoła.

<i>Papieże.</i>	<i>Antypapieże. Heresycy.</i>	<i>Pisarze.</i>	<i>Monarchowie.</i>
Benedykt IV. 6. Kwiet. 900. † 20. Pazd. 904 Leo V. 38. Pazdzier. 904. † 6. Gru. 904. Sergiusz III. 9. Czerw. 905. † 6. Gru. 912. Anastazy III 4. Pazd. 913. † 6. Czerw. 914. Landon 4. Grud. 914. † 25. Kwiet. 915. Jan X. 30. Kwietnia 915. † 2. Lipca 928. Leo VI. 6. Lipca 928. † 20. Stycz. 929. Szczepan VII 1. Lutego 929. † 12. Marca 931 Jan XI. 20. Marca 931. † 5. Lutego 936. Leo VII. 13. Lutego 936. † 23. Sierp. 939. Szczepan VIII. 1. Wrze- śnia 930. † 15. Stycznia 943.	Krzyżstof 904. Frankon na- zwany Boni- facy VII. 973. Filagat na- zwany Janem XVI. - 997.	Celarz Leo Filozof. Sa Mowy Jego, i Traktaty o Taktyce 911. Eutychnus Patriarcha A- lexandryjski, Historią ze- brał uniwer- salną od Stwo- rzenia Swiata aż do swoich czasow 940. Symeon Me- tafrasta 942. Zycie SS. pi- sał. Konstantyn Porfirogenit - - 960. Luitprand Bi- skup Krem- ony - 968. Sewer Eryp- cyanin pisał historią Sara- cenów 977.	<i>Cesarze Wschodni.</i> Leo Filozof † - - 911. Alexander 912 Roman 948. Konstantyn IX. - 960. Roman II. 963. Nicefor - Fokas 969. Jan Zimiska - - 975. Bazyli III. Konstanty X. <i>Cesarze Za- chodni.</i> Ludwik IV. - - 912. Konrad I. 919. Henryk I. 936. Otto I. 973. Otto II. 983. Otto III. <i>Krolowie Hiszpańscy.</i> Alfons W. III. - - 910. Garsias 913. Ordonio II. - - 923. Favila II. 924. Alfons IV. 931.

<i>Papieże.</i>	<i>Antypapieże.</i>	<i>Pisarze.</i>	<i>Monarchowie.</i>
Marcin III. 22. Stycznia 943. † 4. Sier. 946. Agapit II. 9. Sierpnia 946. † 18. Mar. 956. Jan XII. 23. Marca 956 †. 14. Maja 964. Benedykt V. 19. Maja 964. wypędzony w Czerwcu 964. Leo VIII. 24. Czerw. 964. †. w Kwie. 965. Benedykt V. † 965. Jan XIII 1. Pazd. 965. † 6. Wrz. 972. Benedykt VI 22. Wrze. 972. † 1. Marca 974. Donus II. 5. Kwietnia 974. † 1. Pazd. 975. Benedykt VII 19. Grud. 975. † 10. Lip. 984. Jan XIV. 19. Pazdz. 984. † 20. Sierp. 985. Jan XV. 25. Kwiet. 986. †. 30. Kwie. 986. Grzegorz V. 19. Maja 986. † 18. Lut. 999. Sylwester II. 19. Lute. 999.		Swidas Gra- matyk, wydał Dykeyonarz, w którym ma- teryi ma do- syć dotyczących się Ducho- wnych. <i>Francuscy.</i> Karol 929. Raul wdzier- ca - Ludwik 954. Lotaryusz 986 Ludwik 987. <i>Trzecia linia.</i> Hugo Kapet - - 996. Robert. <i>Szwedzcy.</i> Ingield II. 907 Eryk VI. 926. Eryk VII. 940. Eryk VIII. - - 980. Olaw - <i>Dniścy.</i> Herold VI 980 Poprzednicy nie są wiado- mi z Historii. <i>Angielscy.</i> Edward 925. Adelstan 940. Edreda 955. Edwin 957. Edgant 975. S. Edward.	Ramir II. 950. Ordonio III. - - 955. Saucius 966. Ramir III. 982. Weremond - - 999. Alfons V. <i>Francuscy.</i> Karol 929. Raul wdzier- ca - Ludwik 954. Lotaryusz 986 Ludwik 987. <i>Trzecia linia.</i> Hugo Kapet - - 996. Robert. <i>Szwedzcy.</i> Ingield II. 907 Eryk VI. 926. Eryk VII. 940. Eryk VIII. - - 980. Olaw - <i>Dniścy.</i> Herold VI 980 Poprzednicy nie są wiado- mi z Historii. <i>Angielscy.</i> Edward 925. Adelstan 940. Edreda 955. Edwin 957. Edgant 975. S. Edward.

WIEK DZIESIĄTY.

904.

Benedykt, IV. umarł 20. Października. Leo V. obrany 28. tegoż miesiąca. Krzysztof Papieża wygnął z Rzymu we dwa miesiące, do więzienia wtrącił, w którym umarł 6. Grudnia.

905.

Po śmierci wdziercy Krzysztofa obrany Sergiusz III. Ten Papież postąpił sobie z Formosem jak i Szczepan VI. Ow to Sergiusz który 897 roku był obrany od Części jednej, i potem oddalony z Rzymu, na wygnanie.

908.

Teodora Dama Rzymka, Matka Marozii i Teodory Rzymem władała. Była Żoną Markieśa Alberta.

911.

Leo Filozof Cesarz Wschodni 21. Maja umarł. Alexander Następca na Cesarstwo.

Ludwik IV. Cesarzem ogłoszony, umarł w Ratyźbonie mając lat. dwadzieścia. Na nim zakończyła się linia Karola Wielkiego w Niemczech.

Alexander, 7. Czerwca umarł. Mówią o nim, iż czynił ofiary posągom na Hipodromie stojącym, odzywając się: *Rzymianie oczyszczeni Bogów byli niewyciężeni?* Konstantyn Porfirogenit którego Ojciec był przybrał na Cesarstwo roku 910. sam panował.

Sergiusz III. Papież 6. Grudnia umarł.

Po usiłowaniu długim wygnania Normanów

nów z Francyi, Karol Rollonowi Fryncypałowi ich, obiecał nadać Kraje w Neustryi od niego opanowane, jeżeliby przyjął Chrześc. Rollon przyzwolił na to, i z swym narodem był ochrzczony.

Konrad Xiąże Frankonii był obrany Cesarzem Niemieckim. Od czasow Karola W. w zwyczaj weszło, Królów nazywać Cesarzami.

915.

Anastazy III. na Stolicę Piotra S. obrany 4. Października.

914.

Anastazy, 6. Czerwca umarł. Landon 4. Grudnia nastąpił.

915.

Landon 24. Kwietnia umarł. Leo X. nastąpił.

919.

Konstantyn Cesarz Wschodni przybrał do Cesarstwa Romana Lekapena.

Konrad I. umarł w Wiburgu. Tego Cesarza Włochy nie znały.

920.

Henryk pierwszy zwany Ptasznik, Xiąże Salki, obrany Cesarzem.

925.

Hebert Hrabia Wemandski, Syna swego Hugona na Arcy-Biskupstwo Remskie zalecał, i był obrany mając lat pięć. Jan X. potwierdził to obranie.

928.

Gwido Margrabia Toskanii, Piotra w Pałacu Latexańskim w oczach Papieża zabił, a Papież

Papież do więzienia zaprowadzony w nim zadufzony 2. Lipca. Leo VI. po nim nastąpił na Papieństwo.

929.

Śmierć Leona VI. Szczepan VIII. obrany.

931.

Szczepan VII. 12. Marca umarł, nastąpił po nim. Jan XI. Gwido i Marozia absołutnie rządźili w Rzymie.

936.

Leo VII. Papieżem 14. Lutego obrany po zmarłym Janie XI. 5. tegoż miesiąca.

Henryk Ptasznik Cesarz w Turyngu umarł, po śmierci jego na zjeździe w Akwisgranie obrany Otto Syn Henryka, lecz nie zaraz był koronowany.

937.

Otto Król Niemiecki umocnił Magdeburg, i wystawił w nim Kłasztor dedykując go SS. Piotrowi, Maurycemu, i Innocentemu. Najpierwszym był Opatem Annon a potem Biskup Wormski.

939.

Leo VII. Papież umarł 25. Sierpnia. Szczepan VIII. 1. Września obrany. Rzymianie nie lubili go za to że był Niemcem.

943.

Miesiąca Stycznia dnia 15. umarł Szczepan VIII, po nim Marin czyli Marcin III. Papieżem został.

944.

Szczepan Syn Romana Cesarza powstał na Oyca,

Oyca, zaprowadzić kazał go na wyspę Prote, i przymusił żeby Mnichem został. Roman na teyże wyspie umarł roku 948.

945.

Konstantyn Porfirogenit dowiedziawszy się o spisku Szczepana i Konstantyna Synów Romana przeciwko sobie, kazał ich przytrzymać 15. Stycznia ostrzyżć im włosy i na wygnanie posłał.

946.

Marcin III. Papież 4. Sierpnia umarł, Agapit II. 9. obrany.

956.

Agapit II. 18 Marca umarł, Oktawian 25. obrany, nazwał się Janem XII. Pierwszy ten imie zostawszy Papieżem, odmienił, miał lat 18.

960.

Konstantyn Porfirogenit 9. Listopada umarł, Roman Syn jego, którego 949. roku był przybrał, Cesarzem został.

961.

Papież Jan XII. wysłał Posłow prosiąc o pomoc Cesarza Ottona przeciw Berengaryuszowi, który roku 949. uczynił się Królem Włoskim, i siebie i Syna swego koronować kazał. Otto przybył do Włoch.

962.

Otto wjechał do Rzymu, Papież go koronował, i przyrzekł, iż nie będzie wspierał ani Berengaryusza ani Syna jego Adalberta. Otto potwierdził darowane Kraje Papieżowi od Pepina i Karola Wielkiego.

H

Tom I.

Otrzy-

Otrzymał Bullę od Papieża na Magdeburską Metropolią.

965.

Papież nie pamiętając na swoje przyrzeczenie, wszedł w ligę z Adalbertem Synem Berengaryusza. O co rozgniewany Otto przybył do Rzymu. Jan XII. uszedł, i na Koncylium oddadzony od Papieństwa. Obrany był Leo, i w Grudniu za zezwoleniem Cesarza był konsekrowany.

Roman młody, Cesarz Wschodni 15. Marca umarł, nastąpił na Cesarstwo Nicefor Fokas.

964.

Jan XII. powrócił do Rzymu. Zgromadził Koncylium, Leona złożył, i tych którzy go konsekrowali, i w krótkce umarł.

Rzymianie obrali 19. Maja Benedykta VI. Kardynała Dyakona za Papieża, któremu poprzysięgli, że bronić będą przeciw Cesarzowi. Głodem przyciśnieni poddali się Cesarzowi 23. Czerwca. Benedykta wydali w ręce Ottona, i przyieli za Papieża Leona VIII. którego był Jan XII. złożył.

965.

Leo VIII. Koncylium na Lateranie zwołał, i na nim złożył Benedykta V. z urzędu Papieckiego. Znajdowali się na tym Koncylium, Cesarz, Biskupi Włofcy, Lotaryńscy, Sascy, i inni. Inwestyturę na Biskupstwa przyznano Cesarzowi.

Leo VIII. na początku Kwietnia, a Benedykt V. 5. Lipca umarli. Jan XIII. w przytomności Podów Cesarzkich Papieżem obrany 1. Października.

966.

966.

Piotr Starosta Rzymu przez fakcyę, Jana XIII. z Rzymu oddalił, Otto przybywszy do Rzymu, Papieża przywrócił. Piotr smagany, na wygnanie wysłany.

968.

Pierwszym Arcy-Biskupem Magdeburckim S. Adalbert, który był na Biskupstwo Ruśi ordynowany. Przybywszy do Rzymu Palliuszem go Papież ozdobił, i wielkie przywileje nadał, równając Magdeburckie Arcy-Biskupstwo z Mogunckim, Kolońskim, miejsce mu nazaczył między Kardynałami. Metropolitą go uczynił wszystkich Narodów Słowackich, wytawić kazał Biskupstwa w Cisu, Misnii, Mersburgu, Brandeburgu, Hawelburgu i Połdamie, aby ci Biskupi byli Sufraganami nowego Arcy-Biskupa.

969.

Jan Zimiska sprowadzony od Teofany Cesarzowy do Konstantynopola, Nicefora śpiącego zabić kazał, Zimiska Cesarzem ogłoszony. Gagniono Niceforowi że domagał się, aby Biskupi zabitych na Woynie za Męczenników uznali.

972.

Jan XIII. 6. Września umarł. Benedykt VI. 22. po nim Papieżem obrany.

Krescencius Syn sławney owey Teodory Papieża w Zamku S. Anioła osadził, i fakcyą swoją obrał niejakiego Francona, który się przezwiał Bonifacym VII.

Otto Cesarz zwany Wielkim umarł. Najutrz Otto II. Syn jego już koronowany na

Ha

Cesar-

Cesarstwo od Papieża, od ludu okrzyknięty Cesarzem. Ottona W. Ciało pochowane w Magdeburgu.

974.

Benedykt VI. w więzieniu uduszony w Miesiącu Marcu.

Bonifacy VII. wygnany z Rzymu.

Donus II. 5. Kwietnia Papieżem obrany.

975.

Donus II. w Paźdź. umarł. Benedykt VII. 19. Grudnia Papieżem został.

Zimiska 4. Grudnia otruty, miał za następców po sobie na Cesarstwo Bazylego, i Konstantyna, Synów Romana młodego.

983.

Otto II. umarł. Otto III. Cesarzem został.

984.

Benedykta VII. 10. Lipca śmierć zapadła. Piotr Biskup Pawii obrany Papieżem 19. Paźdz. nazwał się Jan XIV. Dowiedziawszy się o śmierci Benedykta VII. Bonifacy VII. zostający w Konstantynopolu, przybiegł z uzbrojonymi do Rzymu, Jana XIV. zrzucił i zamknął w Zamku S. Anioła, w którym z głodu i nędzy umarł 20. Sierpnia 985. Bonifacy, zaś w Grudniu.

986.

Jan XV. 25. Kwietnia obrany Papieżem, a przed nim Jan Rzymianin, lecz gdy przed konsekracją swoją umarł, nie kładą go w liczbie Papieżów.

987.

Ludwik V. zwany gnuśnym umarł. Kapet na Tron Francuzki wstąpił, na nim zaczęła się

trze-

trzecia linia Królów Francuskich. Obrany był w Noyon od Panów Królestwa, i koronowany w Remfie od Arcybiskupa Adelberona.

996.

Po śmierci Papieża Jana XV. 30. Kwietnia zmarłego, Ottona II. Króla Niemieckiego znajdujacego się we Włoszech, obrany Synowiec Bruno 19. Maja lat mający dwadzieścia cztery, który nazwał się Grzegorzem V. i pod czas Święta Wniebowstąpienia, Ottona Cesarzem koronował.

997.

Pa odjeździe Cesarza Senator Krescenty wypędził Grzegorza V. i z swoimi, Filogata Biskupa Placencyi rodem Greczyna na Stolicę wtrącił. Cesarz powrócił do Rzymu, Krescenty zamknął się w Zamku S. Anioła. Jan uciekł, złapany od Cesarzkich, język i nos mu urznęto, i oczy wylupiono. Krescentyuszowi na parol wziętemu głowę uciąć kazał Cesarz, i za to pokutował boso idąc na górę Gargan.

Papież Koncyljum zwołał, Robertowi który po Hugonie Kapecie 996. na Królestwo Francuskie wstąpił, kazano Bertę porzucić krewną, z którą bez dyspensy ożenił się, pokutę nań włożono pod exkomuniką. Lecz Robert dopiero roku 1000. poddał się pokucie. Piotr z Amianu w historii swojej wyraża, iż z taką ścisłością wypełniono Kanon, że z Robertem żaden obcować nie chciał, oprócz dwóch ludzi których do usługi swej miał, naczynia nawet z których używał do jedzenia i napoju, w ogień wrzucono.

999.

999.

Grzegorz V. 11. Lutego umarł. Po nim obrany Gerbert z Rawenny za Papieża, który Sylwestrem II. nazwał się.

W całym wieku dziesiątym żadney herezyi nie było, lecz za to rozpustnie żyli. Po Klafztorach byli Opatami Laicy z Żonami dziećmi i Żołnierzami, słowa te są Koncylium miannego w Trosle roku 909. I dla tegoć to od wielu Klafztorów wiele dobr odpadło.

TA-

TABLICA CHRONOLOGICZNA Wieku Jedynastego Kościoła.

Papieże.	Antypapieże.	Pifarze.	Monarchowie.
Sylweſter II. 11. Lut. 999. †	Gzegorz 1012 Jan nazwany Sylweſtrem III. 1044.	Gerbert Arcy- Biſkup Rzym- ſki a potom Sylweſter II. pisał liſty mō- wy, ten pier- wſzy Arabſką liczbę wpro- wadził do Franoyi.	<i>Cesarze</i> <i>Wjchodni.</i> Bazyli III. u- marł 1025. Konſtantyn X. - - 1028. Roman Argir - - 1034. Michał IV. - - 1041.
† 31. Pazd. 1003. Jan XVIII. 19. Marca 1094 † 18. Lip. 1009. Sergius IV. 11. Pazd. 1009. † 13. Lip. 1012. Benedykt VIII. 20. Lipca 1012. † 10. Lip- ca 1024. Jan XIX. 19. Lipca 1024. † 6. Liſtop. 1033. Benedykt IX 9. Grud. 1033. uſtąpił 1044. Grzegorz VI. 28. Kwie. 1045. uſtąpił 17. Grudnia 1046. Klemens II. 25. Grud. 1047 † 9. Pazd. 1047 Benedykt IX powtore 1047. uſtąpił 17. Lip. - - 1048. Damas II. 17. Lipca 1048.	Katalaus na- zwany Hono- ryusz II. 1061. Gwibert na- zwany Kle- mens III. 1080 Albert 1100. Teodoryk 1100 Magnulf 1100.	Amon Mnich 1005 pisał hi- ſtoryę Fran- cuſką. Gwido Aret- czyk Mnich 1009. wymy- ſlił: początki wokalney mu- zyki. <i>Ut, re, mi, fa, ſo, la.</i> Dytmar Bi- ſkup Mersbur- ſki. 1019. hi- ſtoryę za ſwych czasow pisał.	Michał Kala- fat - 1042. Konſtantyn XI. - 1054. Teodora 1056. Michał V. 1057 Iſaak Komnen - - 1059. Konſtantyn Dukas 1067. Roman Dio- gen 1071. Michał VI. 1078 Nicefor Boto- niat - 1081. Alexy Kom- nen. <i>Cesarze Zacho- ci.</i> Otto III. 1002. S. Henryk - - 1024. Konrad II. 1039 Henryk III. - - 1056. Henryk IV.
	<i>Heretycy.</i> Szczepan i Li- ſoy Mani- cheyczykowie - - 1017. Berengary - - 1054.		

<i>Papieże.</i>	<i>Antypapieże.</i>	<i>Pisarze.</i>	<i>Monarchowie.</i>
† 8. Sierp. 1048		Herma Mnich	<i>Królowie</i>
Leo IX. 11. Lutego 1049.		Richenonu w	<i>Hiszpańscy.</i>
† 19. Kwietnia		Szwabii 1054.	Alfons V. 1027
- - 1054.		piisał Kroniki.	Weremond
Wiktor II. 13. Kwietnia 1055		Kardynał	- - 1037.
† 28. Lipca		Piotr 1812.	Ferdynand W
- - 1057.		Teofilakt Biskup Akrycy w Bulgarii.	- - 1065.
Szczepan IX. 2. Sierp. 1057.	Edgar 1095.	Jan Nihilin	Sanchi 1073.
† 20. Marca	Alexander.	Konstantynopolitańczyk	Alfons VI.
- - 1058.	<i>Królowie Szwedzcy.</i>	- - 1077.	<i>Królowie Francuscy.</i>
Nikołaj II. 9. Grudnia 1058.	Olav 1029.	Lanfrak 1086.	Robert 1031.
† 24. Czerwca	Edmund 1035.	Piotr Kardynał Biskup Albanu 1089.	Henryk I. 1060
- - 1061.	- - 1041		Filip I.
Alexander II. 30. Września 1061. † 7. Kwietnia 1073.	Hakon 1059.		<i>Angielscy.</i>
Grzegorz VII. 20. Kwietnia 1073. † 25. Maja 1085.	Stenckel 1061.		Etelred II.
Wiktor III. 24. Maja 1085. † 16. Września 1087.	Jugeld III. - - 1064.		- - 1016.
Urban II. 12. Marca 1088. † 29. Lipca 1099.	Haften 1080.		Edmund † - - 1017.
Paschal II. 13. Sierpnia 1099.	Filip.		Kanut Król Duński razem - - 1036.
	<i>Królowie Duńscy.</i>	<i>Królowie Polscy.</i>	Herald 1040.
	Kanut W. Król Ang. 1036	Bolesław 1025.	Hard Kanut - - 1042.
	Herald 1040.	Mieczysław - - 1034.	Alfred 1043.
	Hard Kanut - - 1042	<i>Bezkrólowie.</i>	S. Edward III. - - 1066.
	Władysław. <i>Królowie Jeruzolimscy.</i>	Kazimierz - - 1058.	Erald 1066.
	Gotfrid Bulion obrany od Krucjaty Panow 1099. um. 1100.	Bolesław II. - - 1079.	Guilelm 1087.
	Baduin I.	Guilelm Lysowaty.	Guilelm Lysowaty.
		<i>Królowie Szkoccy.</i>	<i>Królowie</i>
		Maikom II. - - 1023.	Maikom II. - - 1023.
		Duncan 1032.	Duncan 1032.
		Machbet 1047.	Machbet 1047.
		Duncan II. - - 1084.	Duncan II. - - 1084.

WIEK JEDENASTY.

1001.

W Rawennie był Grammatyk nazwiskiem Wilgar, niektóre przeciwne Religii rozsiewał nauki. Utrzymywał, iż temu wierzyć trzeba, co Póétowie Starożytni piszą.

1002.

Otto III. umarł, mówią że Wdowa pozostała po Krescentym otruła go. Henryk kula wy Xiąże Bawarki obrany za Cesarza, koronowany w Moguncyi od Arcy-Biskupa tegoż miasta, a drugi raz w Akwisgranie.

1003.

Smierć Sylwestra II. 12. Maja, Jan XVII. zwany Sieco, obrany 6. Czerwca, umarł 31. Pazdziernika.

1004.

Jan XVIII. zwany Fasan na Stolicę Rzymską nastąpił 19. Marca.

1007.

Koncylium Frankoforskie za prośbą Cesarza Henryka naznaczone od Papieża na uczynienie Biskupa Bambergu.

1009.

Koncylium Enham w Anglii, na które wszyscy Biskupi i Panowie Angielscy za rozkazem Króla Etelreda zgromadzeni. Postanowiło trzydzieści Kanonow. Zakazało Xiężom mieć Zony, a którzyby wstrzemięzliwość zachowywali, będą za Szlachtę poczytani.

S. Bruno inaczej zwany Bonifacy Arcy-Bisku-

Biskupem Prus uczyniony, pierwszy, męczeństwo ponosił na granicach Rusi.

Papież Jan XVIII. 28. Lipca umarł. Następca został Piotr Biskup Albanu, i Sergiuszem IV. nazwany.

1012.

Sergius 23. Lipca umarł. Obrany Jan Biskup Porto 20. Imię wziął Benedykta VIII. Grzegorz niejaki utrzymywany od niemałej liczby pospółstwa, zmocnił się tak, że Benedykt musiał się udać do Henryka Cesarza, i uysć z Rzymu.

1014.

Henryk Benedykta VIII. przywrócił do Rzymu, a Papież Koronę mu Cesarzką włożył na głowę, i Zony Jego Kunegundy.

1016.

Saraceni morzem przybywszy do Włoch opanowali Toskanię, i dalej zapuszczali się. O czym Benedykt VIII. uwiadomiony, zgromadził Biskupów i Obrońców Kościołów, wydał batalię, i wygrał, kazał ile można było zebrać batów, i ie posłał w tył Saracenom, czym wszyscy prawie zabici, Król ich uciekł, Królowa w niewolę dostała się i ścięta. Za co rozgniewany Król Saracenów przyśłał Papieżowi wor kasztanów duży grożąc, iż tyło woyska przyprowdzi, a Papież odesłał mu wor prosa twierdząc, że tyłe mieć będzie ludzi do dania mu odporu.

1017.

Tego roku odkryto Manicheyzyków rozsiewających haniebne błędy w Orleanie. Heretycy byli tej Sekty Szczepan prefekt Szkoły S. Pio

S. Piotra, i Lisoye Kanonik Katedralny. Król przyjechał do Orleanu zgromadził Biskupów, weszli w roztrząśnienie, a Król, i uczniow, i heretyków spalić kazał.

1023.

S. Romuald fundował Kamedułów.

1024.

Smierć Benedykta VIII. 10. Lipca, został po nim Papieżem brat jego Jan XIX.

Henryk II. Cesarz 14. Lipca umarł.

1025.

Bazyli jeden z Cesarzow Zachodnich w Grudniu umarł.

1024.

Konrad II. po Henryku nastąpił, koronowany 26. Marca w Rzymie od Jana XIX. Dwoch Królów było na tey Koronacy. Rudolf Król Burguński i Kanut Król Angielski i Duński. Kanut użalał się przed Papieżem na koszta wielkie przybywających Arcy-Biskupów z Krajow Jego do Rzymu po Palliusz.

1028.

Konstantyn Cesarz Wschodni 12. Listopada umarł. Roman Argyra był jego Następca.

1033.

Konrad Cesarz przybył do Włoch, ażeby uszkromić Rzymiany, którzy Jana XIX. Papieża wygnali byli. Papież ten 8. Listopada umarł. Kazano obrac Teofilakta koło lat dwanaście mającego, który Imię wziął Benedykta IX.

1034.

Roman Argyra uduszony 11. Kwietnia przez

przez nasadzonych na to od niejakiego Michała, kochanka Cesarzowy Zoe, która poszła za niego; i Cesarzem koronować kazala.

1035.

Michał wpadł w szaleństwo, lecz niektóre miał czasy wolne.

Konrad II. umarł w Utrechcie. Henryk II. Syn jego na zjezdzie był obrany za Sukcesora na Cesarstwo.

1046.

Polacy wysłali Posłowa do Rzymu prosząc Papieża o Kazimierza, żeby był ich Królem. Kazimierz był Syn Mieczysława Króla Polskiego zmarłego 1004. Mnichem w Kluniaku został, szluby uczynił, i był Dyakonem, Papież na prośbę Polaków uwolnił Kazimierza, pozwolił mu się żenić, a na pamiątkę tej dyspensy, nazaczył aby Szlachta Polska co rocznie na światło palące się w Kościele S. Piotra przed grobem Jego, składała się.

1047.

Cesarz Michał Paflagończykiem zwany 10. Grudnia umarł. Cesarzowa Zoe za swego Syna przysposobiła Michała krewnego Jego. Nazwany był Kalafat, ponieważ Ojciec jego był Kalfatorem, to jest: naprawicielem Okrętów. Zoe Michała koronować kazala, lecz wprzód przyśiadz musiał, że nic czynić nie będzie bez iey zezwolenia.

1042.

Michał mając podeyrzenie o Cesarzowy Zoe, odesłał ją na wyspę, lud się zbuntował, a
Michał

Michał w Klasztorze się zamknął, i Mnifze wziął Suknie. Gwałtem z tamąd go wyprowadzono, oczy wylupiono i do inzego Manasteru wtrącono. Zoe chciała sama panować, lecz ją zobowiązano, żeby Siostrę swoją Teodorę w Klasztorze zamkniętą przybrała do Rządów, uczyniła to Zoe, ale w kilka miesięcy, oddała Siostrę od rządów, i za Męża wzięła Konstantyna Monomaka, który 12. Czerwca był koronowany.

1044.

Papieża Benedykta IX. co raz bardziey a bardziey zbrzydzałi sobie Rzymianie, i dwunastego roku Papieństwa jego, z Rzymu wygnali. Następcę obrali Jana Biskupa Sabińskiego, który nazwany Sylwestrem III. Sylwester nie długo był na swej godności, ponieważ Benedykt IX. powrócił do Rzymu, a znów będąc nienawidzony od Rzymian, umyślił Papieństwo złożyć, i ułupił go Janowi Gracyanowi.

1405.

Gracyan ordynowany 18 Kwietnia, Grzegorzem VI. nazwał się, był to Ksiądz szacowany w Rzymie.

1045.

Cesarz Henryk III. przybył do Włoch, w Sutrym niedaleko Rzymu. Koncylium zwołał, na którym Grzegorz VI. złożony z Papieństwa, na jego miejsce Swidger Biskup Bambercki obrany, wziął imię Klemensa II. który Henryka Cesarza i Agnieszkę Żonę jego koronował.

1047.

Klemens II. 9. Pazdziernika umarł. Benedykt IX. znów przywrocony na Stolicę Papiejską

1048.

Benedykt IX, z Rzymu wygnany 17. Lipca umarł w Opactwie pewnym, do którego był się udał.

Tegoż samego dnia, którego wyszedł z Rzymu Benedykt, Popona Biskupa Brysii koronowano na Papieżstwo, obranego w Niemczech i przyślanego do Rzymu. Wziął Imię Damasa II, lecz tylko po swojej inauguracyi żył dwadzieścia trzy dni.

Cesarz będąc na zjeździe Wormskim wjeźdzeni, gdy o Papieżu była mowa, obrano Brunona jednolitym głosem.

1049.

Bruno 12. Lutego w Rzymie przyjęty i koronowany na Papieżstwo, nazwał się Leonem IX.

1050.

Koncylium w Rzymie, na którym Berengary Archidyakon Andegawski potępiony, bo nauczał, że w Najsświętszym Sakramencie, jest figura, i nie ma odmlenia w istocie chleba i wina.

Król Henryk Koncylium zwołał w Paryżu, i na nim Berengaryusz był potępiony.

1052.

Papież Leo IX. do Niemiec jeździł prosiąc Cesarza o sukurs przeciw Normañczykom we Włoszech będącym, i plądrującym.

1053.

Normañczykowie zbili Wojsko wysłane od Papieża, Papieża oblegli w Miasieczku jednym prosiąc go żeby ich od exkommuniki uwolnił.

Co

Co gdy uczynił, do Benewentu był konwojowany.

1054.

Leo IX. umarł 19. Kwietnia.

Konstantyn Monomach Cesarz Konstantynopolski umarł 30. Listopada. Teodora Siostra Jego była uznana za Cesarzową, Zoe przed Konstantynem umarła.

1055.

Gebhard Biskup Eichstädtki obrany Papieżem w Moguncyi, był na tym obraniu Hildebrand Subdyakon Kościoła Rzymskiego mający władzę sobie daną i Komis od Duchowieństwa i ludu Rzymskiego. 13. Kwietnia był koronowany, i Wiktorem II. nazwany.

1056.

Teodora Cesarzowa Wschodnia 22. Sierpnia, ogłosiwszy wprzód Cesarzem Michała Stratonika, umarła.

Henryk III. Cesarz Zachodni w Spirze pochowany. Henryk IV. mający lat sześć Cesarzem uznany Agnieszka zaś Matka jego obrana za Regentkę.

1057.

Michał Stratonik jako niezdolny do Rządu złożony, a Izaak Komnen ogłoszony Cesarzem. Staranie było jego nayspierwsze skarb wypróżniony opatrzyć. Więc dochody większe niektórych Monasterow zmniejszył, obrachowawszy ile potrzeba na uczciwe wyżywienie Mniichów.

Wiktor II. 28. Lipca umarł. Opat Kafsyanu Fryderyk po nim nastąpił i wziął Imię Szczepana

pana

pana IX. był on rodzonym bratem Godfryda Xiążęcia Lotaryngii.

1058.

Szczepan IX. 19. Marcá umarł, przed skonaniem zalecał żeby przyszłego Papieża nie obierano bez rady Hildebranda, który był Po-
stem od Dworu Rzymkiego do Francyi, lecz Jan Biskup Weletru, za Papieża postarawszy się żeby był obrany, nazwał się Benedyktem. W miesiącu Grudniu musiał z Rzymu umknąć, i Gerard Biskup Florencki za dozwoleń Henryka IV. był obrany.

1059.

Nikołaj II. 31. Stycznia koronowany.

Nowy Papież zwołał Biskupow Toskanii i Lombardyi do Sutri, Benedykta złożył. Potym ná Lateranie w Bazylice Konstantyna, Koncyljum Nikołaj II. zgromadził, było Biskupow trzyłta trzynastu, ná którym postanowiono dwa dekreta i trzynastu Kanonow. Pierwszy Dekret przepisuie sposob obieranja Papieżów, aby był na zawszę zachowany. Kanony były względem karnosci i utrzymania Duchowieństwa w swoich obrębach.

Cesarz Wschodni Izaak Komnen zszedł z Tronu i został Mnichem, nazaczywszy po sobie za Cesarza Konstantyna Dukę, jako najzdolniejszego do wsparcia interesów.

1061.

Papież Nikołaj 24. Czerwca umarł, Papieżem będąc Biskupstwo Florenckie trzymał. Po trzech miesiący przeciagu, Anzelm Biskup Luceń-

1081.

Ná Henryka powtorzona exkommunikacja. Czym rozgniewany, poszedł z Klemensem III. ku Rzymowi, lecz go dostać nie mógł.

Cesarz Wschodni Nicefor Botoniat od Aleksego Komnena wypędzony z Konstantynopolu 1. Kwietnia, i został Mnichem.

Saśi i Niemcy obrali Cesarzem Hermana Luxemburczyka, ponieważ Rudolf 15. Października zginął 1080, lubo Henryk tę potyczkę przegrał.

1082.

Henryk całe lato trzymał oblężeniem Rzym, nie mogąc go dobyć, jednakże mimo uwiadomienia Grzegorza przymusił Rzymianow, aby przyślegli że zobowiążą Papieża, żeby koronował go Cesarzem.

1083.

Czas gdy nadszedł dotrzymania obietnicy, Rzymianie przyszedłszy do Papieża rzecz opowiedzieli, dodając iż Henrykowi przyrzekli Koronę, ale nie koronowanie wymodz ná Papieżu, mieli tedy koronę spuścić ná sznurze z Zamku S. Anioła; lecz Henryk, ná tym nie przestał.

1084.

Henryk przekupiwszy lud Rzymki, wszedł do Lateranu z Klemensem Antypapieżem, i koronowany ná Cesarstwo od niego.

1085.

Otto Posel Papieski Koncyljum zwołał w Kwedlinburgu. Roztrząsano ná tym Koncyljum Pierwszeństw Rzymkiego Biskupa czyli Pa-
pieża,

pieża, i uznano, że jest nad wszystkich Biskupów, i że jego decyzji nikomu nie godzi się przeciwieć. Antypapieża Klemensa wyklęto. Klemens pomścić się chciał, i na zjeździe zwołanym w Moguncyi od Henryka Cesarza, Grzegorz VII. złożony i wyklęty.

Grzegorz VII. 24. Maja umarł w Salernie. Papież ten od Grzegorza XIII. r. 1584. ogłoszony Świętym. Najpierwszy On Inwestyturom przeciwiał się.

1086.

Kardynał Dezyderyusz Opat góry Kafsynu 24. Maja obrany Papieżem pod Imieniem Wiktora III. nie chciał być Papieżem, i do swego Klasztoru ujechał.

1087.

Ten sam 9. Maja w Kościele S. Piotra konsekrowany 16. Września umarł. Na Koncylium Benewentkim Dekret przeciwko Inwestyturom odnowił.

1088.

Otto Biskup Oityeński 12. Marca w Terracynie obrany Papieżem, ponieważ Klemens Antypapież siedział w Rzymie.

Cesarz Herman opuszczony od Sasów umarł.

1089.

Rzymianie Klemensa Antypapieża wygnali z Rzymu, a Ottona który wziął Imię Urbana II. przyjęli.

1090.

Henryk wszedł do Lombardyi, pustoszył Kraje Guelfa Męża Mechtyldy.

1091.

1091.

Henryk opanował Mantuę, i wszedł do Rzymu z Antypapieżem Klemensem.

1094.

Król Filip Francuski na Koncylium w Autunie za to, iż ożenił się z Bertradą, za życia Zony swojej Królowy Berty, był wyklęty. Lecz wysławszy Posłów do Rzymu uwolniony był od Papieża.

Królowie mieli zwyczaj w Święta bywać w Kościele na głowie koronę, a w ręku berło trzymając, koronę Biskup na głowę wkładał.

1095.

Papież odprawił Koncylium w Placencyi. Tyło się nazjeżdżało, że musieli w polu stać, Biskupów famych liczono dwieście. Na to Koncylium przybyli Posłowie Alexego Cesarza Wschodniego, upraszając o pomoc przeciw niewiernym, i obietnicę otrzymali. Papież drugie Koncylium w Klermoncie we Francyi zwołał. Filip Król Francuski z Bertradą był wyklęty powtórę. Papież miał tak dobitną mowę zachęcając do dania pomocy Cesarzowi Wschodniemu, iż bardzo wielu na wojnę przyobiecało iść, Ci którzy byli rezolwowani, nosili krzyżyki na Sukniach, i stąd to imię wzięło się Krzyżaków. Raymond Hrabia Tuluzu był Szefem krucjaty.

1096.

Z Francyi i Niemiec zebrało się ludzi więcej niżeli sto sześćdziesiąt tysięcy. Awangardę prowadził Gotier, za nim Piotr Pastelnik 40000 pod

pod swoją Kommendą mający, trzecią dywizyą prowadził Godeskalh Niemiec. Między Krzyżakami temi, byli znaczniejsi, Hugo brat Króla Francuskiego, Robert Xiążę Normandyi brat Króla Angielskiego, Szczepan Hrabia de Blois, Raymond Hrabia Tulozy, Godfryd Bullion Xiążę Lotaryński, z bracią swemi Bauducinem, i Eustachim.

1097.

Krzyżacy oblegli Niceę w Bitynii, dostali 20. Czerwca przez Kapitulacyą. Było ich w ten czas sto tysięcy Kawalerii. Baudwin od Woyska wielkiego odłączył się, i kazał sobie ogłosić Xiążęciem Edessy. Woysko wielkie szło do Syryi i obległo Antyochią.

1098.

Antyochia wzięta.

1099.

Jeruzalem po pięciu miesiący oblężenia zdobyta. W ośm dni po wzięciu Jeruzalem Godfryd Bullion Xiążę niższej Lotaryngii, uczyniony Królem Jerozolimskim.

Papież Urban II. 29. Lipca umarł. Kardynał Rainer na miejsce jego obrany, i nazwany Paschałem II.

1100.

Antypapież Klemens III. umarł, lecz śmiercią jego nie utłumiła się Schyzma, Partya jego obrała Alberta, który był w dzień swego obrania poymany od Katolików, po nim Teodoryka w puł czwarta miesiąca, na ostatek Maginulla, który umarł na wygnaniu.

TABLI-

TABLICA CHRONOLOGICZNA Wiekii Kościoła Dwunastego.

Papież.	Antypapież.	Pisarze.	Monarchowie. Cesarze Wschodni.
Paschał II. 13. Sierpnia 1099. † 18. Sty. 1118.	Maurycy Bur- din nazwał się Grzegorzem VIII. 1118.	Piotr Abellard - - 1142. Hugo od S. Wiktora 1142. pisał dzieła różne, Geo- grafią, Histo- ryą, i Teolo- gią.	Alexy Kom- nen - 1118. Jan Komnen - - 1143. Mannel Kom- nnen 1180. Alexy Kom- nnen II. 1183. Andronik 1185 Izaak Anioł złożony 1195. Alexy Anioł. Cesarze Za- chodni.
Gelasy II. 25. Stycznia 1118. † 29. Sty 1119.	Piotr Leon na- zwał się Ana- kletem 1130.	Grzegorz zwa- ny Wiktor III - - 1159.	Suger Opat S. Dyonizego 1152. mamy je- go Listy, i Hi- storyą.
Kalixt II. 1. Lutego 1119. † 12. Grud. 1124.	Honory II. 21. Grud. 1124. † 14. Lut. 1130.	Guido nazwa- ny Paschał III - - 1164.	Henryk IV. - - 1106. Henryk V. - - 1125. Lotaryusz II. - - 1138. Konrad III. - - 1152. Fryderyk I. - - 1190. Henryk VI. - - 1198.
Innocenty II. 17. Lute. 1130. † 24. Wrz. 1143.	Jan Opat Strumski na- zwany Kalixt III. - 1168.	Lando Sitino nazwa. Inno- centy III. 1178.	Otto Biskup Frisingii 1158. Kroniki pisał do roku 1146. kontynuował ie Otto S. Bła- żeja do roku 1190.
Celestyn II. 26. Wrześn. 1143. † 9. Mar. 1144.	Eugenii III. 27. Lutego 1145. † 8. Lipca 1153.	Abellard 1121. Arnold 1139. Eon 1148. Gilbert 1148.	Gracyan Mnich Bene- dyktyń zebrał Dekreta Pa- pieżow i Kon- cylia 1160.
Lucius II. 10. Marca 1144. † 25. Lute. 1145.	Anafazy IV. 9. Lipca 1153. † 2. Grud. 1154.	Falaris 1134. Piotr herfzt Waldensów. - - 1184.	Henryk V. Konrad III. Fryderyk I. Henryk VI. Filip. Królowie Hi- spanijscy.
Adryan IV. 3. Grud. 1154. † 1. Wrześn. 1159.			Alfons VI 1109 Alfons VII. - - 1037. Alfons VIII. - - 1157.

Papieże.	Antypapieże.	Pisarze.	Monarchowie.
Alexander III 7. Wrze. 1159. † 30. Sief. 1181.		Piotr Lombard Biskup Paryski, znany pod Imieniem <i>Magister Sententiarum.</i>	Sanctius III. - - 1158. Ferdynand II. - - 1175.
Lucius III. 1. Wrześn. 1181. † 24. List. 1185.		Jan Sarisbert - - 1180.	Alfons IX. <i>Królowie Francuscy.</i> Filip I. 1008. Ludwik VI. - - 1037. Ludwik VII. - - 1180.
Urban III. 25. Listopada 1185 † 19. Paz. 1187.		Karol VII. - - 1168. Kanut 1192. Suercher II. <i>Królowie Duńscy.</i> Eryk III. 1102. Nikołaj 1125. Eryk IV. 1138. Suenon i Kanut - 1155. Waldemar - - 1182. Kanut VI. <i>Królowie Polscy.</i> Władysław - - 1102. Bolesław III. - - 1139. Władysław II. - - 1146. Bolesław IV. - - 1173. Mieczyław - - 1178. Kazimierz II. - - 1195. Lefzek.	Filip II. August zwany. <i>Królowie Angielscy.</i> Henryk I. 1135. Szczepan 1154. Henryk II. - - 1189. Richard I. 1199 <i>Królowie Szkoccy.</i> Alexander I. - - 1114. Dawid I. 1143. Malkom IV. - - 1165. Gwilielm. <i>Królowie Szwedzcy.</i> Filip 1110. Ingiel IV. - - 1129. Raguald 1140. Suercher 1160 S. Eryk 1161.
Grzegorz VIII 20. Pazd. 1187. † 15. Grn. 1187.	<i>Królowie Serwolińscy.</i> Boduin I. 1118. Boduin II. - - 1134. Fulko 1147. Boduin III. - - 1162. Amauri 1173. Boduin IV. - - 1185. Boduin V 1186 Guido Lisin-ga aż do roku 1187. Saraceni opanowali Jeruzalem.		
Klemens III. 19. Grud. 1187. † 25. Mar. 1191.			
Celestyn III. 28. Marc. 1191. † 8. Stycznia - - 1198.	<i>Królowie Portugalscy.</i> Alfons I. ogłoszony Królem Portugalikim 1139. umarł 1185.		
Innocenty III. 8. Stycz. 1198.			

WIEK

WIEK DWUNASTY.

1101.

Guilelm Król Angielski umarł bezdzietny, więc Robert brat starszy Henryka był prawym Następcą, lecz gdy Robert był na wyprawie Krzyżackiej, Henryk w niebytności jego, siebie ogłosił Królem. Dowiedziawszy Robert Xiążę Normandyi o śmierci Guilelma prędko przybył do Anglii, a obaczywszy, iż Henryk przywłaszczył Królestwo, mocno zdziwił się. Jle tedy mógł na prędcie zgromadzić woyska, Panowie Angielscy słuszność pretensyi Roberta uznawszy, już go zabierali się ogłosić za Króla. Henryk udał się do S. Anzelma Biskupa Kantuarińskiego obiecując, iż znieśnie inwestytury, jeżeli go swoją powagą i wziętością między Anglikami, utrzyma przy koronie. Chwyć się tego S. Anzelm i dokazał, że Robert nawet Henryka acz młodszego brata swego uznał za Króla, lecz Henryk I. utwierdzony na tronie, czego przyrzekł nie dotrzymał.

1102.

Koncylium w Rzymie, na którym Paschał Papież exkommunikę na Henryka Cesarza włożoną od Grzegorza VII. powoził.

1104.

Henryka Syn Henryk powstał przeciwko Oycu, od Sasow uznany za Cesarza zwany Henryk V.

1105.

Henryk IV. na zjeździe Mogunckim złożył koronę dla Syna w arefście trzymanego w Binhem. g.

nam. Rychard Biskup Albanu i Gebhart Kon-
stancyeński, Posłowie Papieża, potwierdzili obra-
nie Henryka V.

1106.

Umarł Henryk IV. pochowany w Leodium,
ciało jego jako wyklętego było dobyte z grobu.
Henryk V. kazał go do Spiny przenieść, gdzie
było przez pięć lat nie pochowane, a potem
wspaniały był pogrzeb.

Paschał II. Koncylium złożył we Floren-
cyi, na którym Biskupa Florenckiego utrzymu-
jącego, iż już przyszedł Antychryst przekony-
wał.

1111.

Henryk V. do Włoch przybył, aby był
koronowany i po traktacie uczynionym 5. Lu-
tego, na którym było, żeby się Cezarz wyrzekł
inwestytur, a Papież Regalów, Regaty znaczy-
ły, nadawanie Hrabstw, bicia monety i inne.
Po zakończonym Traktacie Cezarz Henryk przy-
maszerował 22. Lutego do Rzymu, Papież wy-
stał swoich ludzi, i sto Zakonników z pocho-
dniami zapalonemi, aby zasłoni drogę Henryko-
wi, Henryk przyechawszy upadł do nog Pa-
pieżowi, i je całował, Papież spytał się
go czy wyrzeka się inwestytur dawania, zwle-
kał odpowiedź Henryk, bo łatwiejsza im była
całować nogi, niżeli inwestytur wyrzec się. A
gdy Papież domagał się koniecznie, kazał go
Henryk aresztować. Rzymianie rozgniewani
rzucili się na Niemców. Henryk porwawszy
Papieża uwioził, lecz 13. Kwietnia uwolniony.
Bullę wprzód przymuszony wydać pozwalającą
inwestytur.

1112.

1112.

Prawie całe Duchowieństwo powstało na
tę Bullę. Zwolał więc Papież na Lateran Kon-
cylium, na którym wyklęty Henryk, a rozda-
wania inwestytur od Laikow uznane za Herezyą.

1116.

Henryk do Włoch wtargnął, żeby po Mech-
tyldzie Kraje dane Kościołowi Rzymskiemu za-
brał. Paschał żadnego odporu nie czynił.

1118.

Paschał II. 18. Stycznia zmarł. Jan Kar-
dynał Kanclerz Rzymski 25. obrany wziął Imię
Gelazego II.

Dowiedziawszy się Henryk o tym, do Rzy-
mu z Wojskiem przybył, Gelazy uszedł do
Gaety Oyczyzny swoiey i tam konsekrowany
Papieżem.

Cezarz obrał Papieżem Burdina Arcy-Bi-
skupa Bragskiego pod imieniem Grzegorza VIII.
Koncylium w Kapuy obydwóch wyklęło.

Cezarz Wschodni Alexy 15. Sierpnia u-
marł, po nim Jan Komnen nastąpił.

1119.

Gelazy II. 29. Stycznia zmarł w Klunia-
ku, i tam pochowany. Papieżem po nim Gwido
Arcy-Biskup Vienneński, i nazwał się Kalixtem II.

1121.

Koncylium w Suesionie, na nim Abellard
potępiony, i swoją własną ręką Xiążkę od sie-
bie pisaną o Troycy S. spalił. Abellard uro-
dził się r. 1079. w Nancie w Bretanii Czło-
wiek ten całe miał talent do Nauk. Dyalektyka
była

była u niego nayulubieńsza. W różnych Krajach zwiedzając ie, starał się sławnych poznać i słuchać Dyalektykow, został Nauczycielem w Paryżu. Dawał lekcyce Helojsee Wnuczce Fulberta Kanonika Paryskiego.

Antypapież Burdin do więzienia wtrącony, w nim umarł.

1122.

Ná zjezdzie walnym w Wormsie pokoy stanął między Kościołem i Cesarstwem. Cesarz odstąpił dawania inwestytur, á Papież Regalów.

1124.

Tonhelm Laik w Atwiérpie rozsiewał swe błędy, miotał potwarze né kościół, miał za sobą trzy tysiące zbroynych, Bogiem się czynił.

Kalixt II. umarł 12. Grudnia. Lambert Biskup Ostyeński Papieżem obrany i zwany Honory II.

1125.

Henryk V. w Utrechcie umarł, pochowany w Spirze. Ná nim dawny dom Saski zgasł panujący lat 207 od Henryka Ptasznika rachując, Henryk V. gdy bezdzietny zszedł z tego świata Cesarzem obrany Lotaryusz Syn Gebharda Grafa Suplimburgu.

1128.

Koncylium z trzynastu Biskupów w Troi, Kardynał Maciey Poseł Papieński przydyował ná nim, Ustawy ná tym Koncylium dla nowo ustanowionego Zgromadzenia Templaryuszow przepisane, które już w Jeruzalem r. 1118. było postanowione. Król Jerozolimski nie mającym kędyby

dyby mieszkali dał im Pałac przy Kościele będący, i ztąd to zwani Templaryuszami, czyli Kościelnikami.

1130.

Honory II. umarł 24. Lutego. Pod czas obrania, Kardynałowie rozdwoili się, jedni obrali Kardynała Grzegorza, który się nazwał Innocenty II. drudzy Kardynała Piotra Leona, który nazwał się Anakletem. Ten tamtego przymusił, iż Rzym porzucił. Roger Hrabia Sycylijski trzymał stronę Anakleta, i za to tey Wyjty Królem go uczynił.

Ludwik we Francyi zgromadził Koncylium, ná którym roztrząsano, któryby z dwoch obranych ná Papieństwo był prawdziwym Papieżem. Poszli za zdaniem S. Bernarda uznającym Innocentego, więc Francya, Anglia, Niemcy za prawego mieli go Papieża.

1132.

Innocenty Papież do Francyi jeździł, i powrócił. Podróży kosztą, aby mu wrócone były od Francuzow domagał się.

1133.

Lotaryusz koronowany 4. Czerwca od Papieża. Ceremonia ta odprawiona w Kościele Laterańskim, ponieważ Antypapież Anaklet S. Piotra Kościół trzymał.

1134.

Koncylium Pizańskie wykleło Anakleta, powracający Prałaci z Koncylium od popleczników Anakleta byli bici, łapani, i więzieni.

1138.

1138.

Antypapież Anaklet 7. Stycznia umarł. Fakcyanci po nim w Marcu obrali Grzegorza Kardynała, i Wiktoorem go przewali. Zapęd ich nie był daley utrzymowania rozdwojenia, lecz ugodzenia się z użytkiem dla siebie z Innocentym II. Przeto Wiktor mu się poddał, Papieſkiej godności wyrzekł się, a Innocenty wżedł do Rzymu.

Lotaryusz II. Cesarz umarł w Brelten miasteczku Bawarskim. Naypierwszy on zażywał wielkiej pieczęci, zwanej *Aurea bulla*. Konrad Xiążę Frankonii Cesarzem obrany.

1139.

Koncylium Rzymkie, na którym było, około tysiąca Biskupów, a że na Lateranie odprawowało się, przeto Koncylium dziesiątym powszechnym Laterańskim zwane. Potępiony Arnald uczeń Abelarda, za to iż utrzymywał, że nie mogą być zbawieni Duchowni mający dobra doczesne, ani Mniści mający rzeczy swoje, bo powinni żyć z samych dziesięcin, i z dobrowolności dawanej od ludu darowizny.

Roger Król Sycylii popierający rozdwojenie pokonawszy swym wojskiem ludzi Papieża, uczynił traktat z Papieżem do siebie przyprowadzonym. Roger uznał za Papieża Innocentego II. Papież zaś wzajem uznał go Królem Sycylii. Nad to: Roger wymógł na Papieżu dla Syna swego Xięstwo Kapuy z przyrzeczeniem za nie coroczney daniny.

1143.

Fryderyka Papież w Kościele S. Piotra 18. Czerwca koronował.

1156.

Królowi Angielskiemu proſzącemu o Irlandyę Papież mu ją dał, z kondycyą placenia daniny do Kościoła S. Piotra.

1159.

Adryan IV. umarł 1. Września. Na Elekcy nowego Papieża Kardynałowie byli rozdwojeni: jedni obrali Kardynała Rollanda, który się nazwał Alexander III. drudzy Kardynała Oktawiana, który wziął imię Wiktora III.

1160.

Koncylium w Pawii od Cesarza zwołane, na nim Wiktora Elekcyą uznana, Alexandra odrzucona. Francya, Anglia, Palestyna, uznawały Alexandra.

1164.

Henryk II. Król Anglii S. Tomafza Biskupa Kantuarijskiego zbrzydził sobie.

Wiktor II. Antypapież umarł 22. Kwietnia, Partya jego obrala Guidona nazwanego Paschal II.

1167.

Fryderyk Cesarz exkommunikowany od
K Alexan-

Tom I.

Alexandra III. wygraną odebrałszy nad Rzymianami, obległ Rzym, dobył go, i do S. Piotra Antypapę Paschała wprowadził.

1168.

Fryderyk widząc, że wszystkie prawie Miasta Lombardyi przeciwko niemu zbuntowały się, wyszedł z Włoch. Lombardowie wystawili Małto na wycieciu do Niemiec, i nazwali Alexandryą.

Antypapież Paschał 20. Września w Rzymie umarł, Partyzanci jego, obrali Jana Opata Strumskiego, który nazwał się Kalixt III.

1169.

Henryk Król Angielski appellował do Papieża, i płacić daniny do Kościoła S. Piotra zakazał.

1170.

Król Angielski pogodził się z S. Tomaszem, ale potem gdy się uzalał Król na niego, Dworzanie Królewscy rozumiejąc, iż się tym przyśłużą Królowi, w Kościele zabili S. Tomazsa.

1171.

Król Angielski posłał z Exkuzą do Papieża względem zabicia S. Tomazsa. Zaboyców wyklęto.

1172.

Henryk Król Angielski od Posłów Papiejskich rozgrzeszony za zaboytvo S. Tomazsa.

1173.

Xiążę Afsasynow nazwanych po Arabsku *Hafsasyn* od noszenia sztyletów, przysłał Posła do Amaura Króla Jerozolimskiego, obiecując chrzest przyjąć jeżeliby Templaryusze płacili podatki, które płacą jego poddani. Posel przyjęty był dobrze, ale powracający zabity od Templaryuszow. Historycy Musulmańscy i Chrześcianańscy zgadzają się opisując Templaryuszow wyuzdanosci.

1178.

Pogodziwszy się Cesarz z Papieżem, nie utrzymał dłużej Antypapieża Kalixta, Schyzma zdawała się być zakończona, bo Kalixt wyrzekł się Papieństwa, Fakcyja jego jednak obrała Landa Sityna z familii Frangipanow, i nazwało go Innocentym III.

1180.

Lando do Papieża przywieziony, i takim sposobem rozdwojenie zakończyło się.

Manuel Komnen Cesarz Wschodni umarł 24. Września po nim Cesarzem Alexy Komnen Syn jego został.

1181.

Alexander III. umarł 30. Sierpnia. Hibot Biskup Oityeński obrany, wziął Imie Lucius III.

K 2

Od

Od Elekcji jego zaczęli Kardynałowie sami obierać Papieża, gdyż przed tym i Duchowieństwo, i lud obierał Papieżów.

1182.

Andronik Rządca Pontu, od Konstantynopolczyków wezwany przyszedł z wojskiem, mając wszystkich Łacińskiego obrządku wyciąć, o czym uwiadomieni, iak mogli salwowali się, wielu jednak zamordowano.

1183.

Adronik przywrócił Alexego Komnena, żeby go przybrał na Cesarstwo, i potem zadusić go kazał.

1184.

Papież w Weronie Koncylium zwołał, na którym i Fryderyk Cesarz znajdował się, wydana jest Konfytucya przeciwko Heretykom terażniejszym i przyszlým.

Heretycy o te czasy Katarowie czyli Palarani, byli to nowi Manicheyzykowie, Humiliaci, czyli Ubodzy Lugduńscy.

1185.

Luciusz III. 24. Listopada umarł, obrany na Papieństwo Hubert Crivelli Kardynał i Arcybiskup Medyolański nazwał się Urban III.

1186.

1186.

Sprzeczką między Papieżem i Fryderykiem Cesarzem względem Krajów od Hrabiny Mechtyldy Kościołowi Rzymskiemu danych.

1187.

Saladyn rozgniewany, że Traktat, który uczynili z nim Chrześcianie był nadwerżony, wszedł do Królestwa Jerozolimskiego w pięćdziesiąt tysięcy. Zbił Chrześcian, Guidona Króla Jerozolimskiego poimał Jeruzalem wziął w lat 1188. od Chrześcian trzymane. Wiadomość o tym gdy się rozeszła, Urban z żalu umarł, Kardynał Albert po nim nastąpiwszy zwany Grzegorz VIII. 25. Grudnia umarł, napisał list okólny do Chrześcian, zachęcając ich do odbrania Ziemi Świętej. Po Grzegorz obrany Paweł Kardynał Biskup Palestyny wziął Imię Klemensa III.

1188.

Królowie Francuski Angielski podzieli się do Azji, także Fryderyk Cesarz i Xiążę Szwabski Syn jego.

1190.

Cesarz Fryderyk w drodze utonął. Xiążę Szwabski Syn jego objawszy kommendę w Izesć miesiąc umarł.

Hen-

Henryk VI. Syn Fryderyka I. i Beatrycy, obrany już Królem Rzymkim, za Cesarza uznany.

1191.

Klemens III. 25. Marca umarł. Kardynał Jacek Celestynem III. nazwany nastąpił.

Henryk VI. przybył do Rzymu i był koronowany.

Wojsko Chrześcijańskie dobyło Akru Miasta, Filip wrócił się do Francyi.

1192.

Bulla 3. Lutego wyszła potwierdzenia Kawalerow Teut. Ńskich, postanowionych podczas oblężenia Akru, są to nakształ Templaryuszow.

1195.

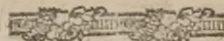
Izaak Anioł Cesarz Konstantynopolski 10. Kwietnia wypędzony od brata swego Alexego.

1197.

Cesarz Henryk VI. umarł w Mefsynie. Filip I. Syn Fryderyka II. obrany Cesarzem, lubo miał dopiero lat cztery.

1198.

Celestyn III. 8. Stycznia umarł, Kardynał Lotaryusz obrany Papieżem, nazwał się Innocenty III.

TABLICA CHRONOLOGICZNA.
Wiek Trzynastego.

Papieże	Antypapieże Heretycy	Kronikarze.	Cesarze Monarchowie.
Innocenty III. 8. Stycz. 1198.	<i>Heretycy.</i> Sekta twierdząca że Duch S. przyzedeł panować roku	Kardynał V. tri 1240 pisał <i>Historią wschodnią od Machometa do roku 1229.</i>	<i>Cesarze Wschodni.</i> Alexy Anioł wypędzony - - 1203.
Honory III. 18. Lipca 1216. † 18. Marca 1227	- - 1210.	Alexander de Hales Dominikan 1245. <i>Summa Teologii.</i>	Alexy IV zniszczony. 1204. Alexy Duka, nazwany Miorzuph wypędzony - - 1204.
Grzegorz IX. 18. Marca 1227 † 21. Sierp. 1241	Pastorowie - - 1251	Mateusz Paris Benedyktyn Angielszyk - - 1259.	<i>Cesarze Jaccy Wschodni</i> mieszkalący w Konstantynolu Boduin † 1205. Henryk 1216. Piotr 1220. Robert 1229. Boduin II. 126.
Celestyn IV. w Paź. 1241. † w Listopadzie 1241.	Riczoownicy czyli flagellantes. 1259.	<i>Historią pisał od Stworzenia Swiata do r.</i> - - 1259. Guilhelm d' Estamouc 1272 S. Thomasz z Akwinu 1274. S. Bonawentura 1274.	<i>Cesarze Grecy Wschodni</i> mieszkalący w icei. Tedor Laskari Jan Duka 1255. Tedor Laskaris II. 1259. Michał Paleolog odebrał Konstantynopol - 1261. Inno-
Innocenty IV. 21. Czerw. 1243 † 7. Grud. 1254.			
Alexander IV 25. Grud. 1254 † 25. Maja 1261			
Urban IV. 29. Sierp. 1261. † 2. Paźd. 1264			
Klemens IV. 5. Lute. 1265. † 29. List. 1268.			
Grzegorz X. 1. Wrze: 1271. † 10. Sty. 1276.			

<i>Papieże</i>	<i>Antypapieże</i>	<i>Kronikarze.</i>	<i>Monarchowie.</i>
Innocenty V. 1. Stycz. 1276.			<i>Cesarze Zachodni.</i>
22. Czerwca			Filip Otto IV.
Adryan V. 21.			- - - 1218.
Lipca 1276.			Fryderyk II.
† 8. Stierp. 1276			- - - 1250.
Jan XX. albo XXI. 15. Wrz. 1276. † Maja	<i>Królowie Duńscy.</i>		Rewolucya
- - - 1277.	Kanut IV. 1202		Rudolf d' Habsbourg
Nikołaj III. 25. List. 1277.	Waldmar II. - - - 1246.		pierwszy Au- stryjak 1291.
† 22. Stier. 1280	Eryk VI. 1250		Adolf Nafsan - - - 1298.
Marcin IV. 22. Lut. 1281. † 28. Marca 1285.	Abel 1252.		Albert I.
Honory VI. 2. Kwiet. 1285. † 3. Kwi. 1287.	Krzyżtof 1259	Jan bezżenni.	<i>Królowie Hiszpańscy.</i>
Nikołaj IV. 15. Lut. 1288. † 4. Kwi. 1292.	Eryk VII. 1267	- - - 1216.	Alfons IX. - - - 1214.
Celestyn V. 7. Lipca 1294. złożył Papie- stwo 13. Grud. tegoż roku. † 19. Maja 1296.	Eryk VIII.	Henryk III. - - - 1273.	Alfons X. 1248
Bonifacy 24. Grudnia roku - - - 1294.	<i>Królowie Polscy.</i>	Eduard I.	Henryk I. 1217
	Leszek V. 1203	<i>Królowie Szkoccy.</i>	Ferdynand III - - - 1251.
	Władysław III - - - 1226.	Guilelm 1214.	Ferdynand IV
	Bolesław V. - - - 1279.	Alexander II. - - - 1249.	<i>Królowie Francuscy.</i>
	Leszek VI. - - - 1289.	Alexander III	Ludwik IX.
	Przemysław - - - 1296.	Interregnum.	Święty 1270.
	Władysław IV. 1300.	Jan	Filip August - - - 1223.
	Wacław.	<i>Królowie Szwedzcy.</i>	Ludwik VIII. - - - 1226.
	<i>Królowie Portugalscy.</i>	Suercher II. - - - 1211.	Filip III. śmiały 1285.
	Sancy I. 1212.	Eryk X. 1218.	Filip IV. pie- kny.
	Alfons II. 1223.	Jan I. 1223.	
	Sancy II 1246.	Eryk XI. 1250	
	Alfons III. 1279	Waldmar 1276	
	Dyonizy.	Magnus 1290.	<i>Królowie Angielscy.</i>
		Bergei.	

WIEK TRZYNASTY.

1201.

Filip Xiążę Szwalbski, nie był uznany powszechnie za Cesarza, ponieważ Otto Xiążę Sakskie był od innych obrany. Innocenty III. Papiież trzymał się neutralności, lecz potem przychylił się do trony Ottona.

1202.

Czwarta Krucyata Francuscy i Weneccy Krzyżacy odbili od łądu Wenecyi 1go. Pazdzier- nika. Zamiast płynienia do Syryi, udali się pod miasto Zaraw w Słowackiej Ziemi będącego, a Wenetoin przez Króla Węgierkiego wziętego, i dobyli go. Uczynili przy Zarze traktat z młodym Alexym Aniołem, Synem Izaaka Apio- ła zrzuconym z tronu od Brata swego roku 1194. i obiecali go na tron Konstantynopolski przywrócić.

1203.

Po oblężeniu szczęśliwym Konstantyno- pola, dobyli Krzyżacy. Cesarz Alexy uciekł, Izaak brat jego z więzienia uwolniony, a Alexy młodszy na Cesarstwo koronowany.

Tego roku między Filipem Augustem Kró- lem Francuskim i Papiieżem sprzeczka zaszła. Ponieważ Papiież chciał być Sędzią pokoju między Królem Francuskim i Janem Królem Angielskim. Obszernie o tym w Liście Papiieża zaczynającym się od Słowa *Novit*.

1204.

Krzyżacy nie kontenci będąc z Alexego mło-

młodego woynę mu wydali. Szkody poczynione pod czas tey woyny rozjątrzyły Grękow, iż powstałi przeciw swoim Panom, podnieśli więc bunt za powodem Alexego Duki, nazwanego Murzulf. Młody Alexy poymany i uduszony, a Murzulf koronowany. Z przyczyny tego przypadku Biskupi i Duchowieństwo Krzyżackie zgrupadziwszy ogłosiło woynę za sprawiedliwą. Oblegli więc Konstantynopol i dobyli 12go Kwietnia. Miasto było cale spustoszone, Krzyżacy obrali Cesarzem Boduina Graffa Flandryi, i tym sposobem zaczęło się Cesarstwo Łacińskie. Papież trzey Xiążętom proszącym dał korony, Joannikowi Bulgarską i Wołoską, Przemysławowi trzydziestemu Xiążęciu Czechow, Czeska, i Piotrowi II. Arragońską, Ostatni uczynił Królestwo swoje hołdowniczym Papieżowi, co było wielkim zamieszaniem między Arragończykami.

1205.

Papież wzięcie Konstantynopolu potwierdził.

1206.

Teodor Laskaris Zięć Cesarza Alexego Anioła, ogłosił się Cesarzem Konstantynopolskim w Nicei.

Joannik Król Bulgarow, Boduina zabić kazał, Henryk Brat Boduina po nim nastąpił.

1208.

Papież ponowił klątwę na Raymonda Grafa Tulozu, i kazał ogłosić Krucyatę przeciw Heretykom Languedockim. Pierwsza ta Krucyata nie na Pogany.

Król Angielski rozgniewany, że Papież

skasowawszy dwoiste obranie Mnichow Kantuarijskich, na Arcy-Biskupstwo konsekrował Szczepana Langtona. bez znieśienia się z sobą Mnichow Kantuarijskich wypędził i dobra Arcy-Biskupie zajachał. Papież o tym, dowiedziawszy na całą Anglią interdykt rzucił.

Filip Cesarz, idąc z wielkim woyskiem na Ottona, w Bambergu od Ottona de Witelfztach krewnego Xiążęcia Bawarskiego, zabity. Od tego to Ottona Graffowie Daun, i familia Salm idzie.

Otton IV. Syn Henryka Lwa Xiążęcia Sakskiego uznany Cesarzem.

1209.

Graf Tuluz, zalekniiony związkiem pod hasłem Krucyaty na siebie, unizył się, prosił o zdzięcie z ołoby swoiey Papiekiej kary, i był uwolniony w Kościele S. Idziego 18. dnia miesiąca Czerwca, (czekając swego rozgrzeszenia bosu, i w warunku dając dla pewności, niektóre swe wioski) od Polłów, Papielkich.

Otto Cesarzem był koronowany od Papieża w Rzymie, pod kondycją żeby powrócił Kościołowi Rzymskiemu darowane kraje od Mechtyldy. Lecz gdy Otto swiego nieusku-tecznił przyrzeczenia, był więc wyklęty w roku następującym i poddani Jego przez Papieża od posłuszeństwa uwolnieni.

Król Angielski temuż podpadł wyklęciu na początku tego roku.

1210.

Papież potwierdził słownie ustawy Zakonu od S. Franciszka z Asyżu założonego.

W tych samych czasach Albert Patriarcha Jerozolimski ułożył Karmelickie, pożycie. Karmelici jednak za swego Zakonodawcę poczytują Eliasza Proroka Starego Testamentu, bo to pewna, że Eliasz na górze Karmelu pierwszy mieszkał.

Papież znow wyklął Grafa Toluzu, za to że nie wypędził z swego Państwa Heretyków, który niechciał ogołacać kraj swoy z ludzi. Graf Montfort stami na stos skazywał poddanych Grafa Tuluzu.

Tegoż roku w Paryżu spalono Heretyków twierdzących, że królowanie Boga Ojca i Syna zakończyło się, a teraz idź tylko Ducha S.

1211.

Papież Ottona Cesarza, i Króla Angielskiego z tronow składa.

1212.

Krucyatę nakazuje Papież do odebrania Królestwa Angielskiego, a do Króla Filipa Augusta sekretnie pchnął listy oddając mu, i jego Sukcesorowi Anglią, w Niemczech i Francyi wiąże się wielka liczba młodzieży i idzie do Jerozalemu. Lecz ten tłum niedaleko zażedeł, większa bowiem połowa po Lasach obłąkawszy się z głodu i nędzy pomarła.

1213.

Fryderyk II. Król Sycylii, Syn Henryka Cesarza od Biskupa Mogunckiego w Akwisgranie na Cesarstwo koronowany. Fryderyka utrzymywał Papież i Król Francuski Filip August. Niemcy całe uznaly go za Cesarza, więc Otto

IV.

IV. nie mogąc dać odporu do Brunzkwiku dziecztwa swego schronił się.

Jan Król Angielski widząc, że Filip August na niego uzbraja się, postarał się, aby była z niego klątew zdjeta, i Anglią holdowniczą Papieżowi uczynił.

1214.

Panowie Angielscy widząc słabość Króla swego, domagali się wolności przywrocenia, nadanych od S. Edwarda i Henryka I. Czego gdy niechciał uczynić, przymuszony od Anglików zbuntowanych, Udał się więc do Papieża, a Papież pozwolenie wymuszone skasował i klątwę rzucił na Panow Angielskich, czymbardziey byli rozjątrzeni. Ludwik Syn Filipa Augusta wezwany do Londynu na Królestwo był koronowany. Jan umarł z żalu.

Potyczka przy Boniwiaku w Hrabstwie Namurkim. Z jedney strony Otto IV. a z drugiey Filip August wiodł wojsko. Pierwszy do fczętu przegrał, i nie mógł więcej walczyć z Fryderykiem o Cesarstwo, więc zamknawszy się w Hartzburgu życie wiodł prywatne aż do śmierci, która zapadła roku 1218. Nie miał żadnego potomstwa, przeto dobra jego do Brata onegoż Guilelma dostały się, od którego idą domy Brunzwicki i Luneburksi.

1215.

Koneylium Generalne zwofane od Innocentego III. odprawowało się w Kościele Laterańskim. Raymond Graf Tuluzu przybywszy dopominał się, ażeby mu dobra jego od Krzyżaków

L

kow

kow zabrane: były przywrócone, lecz nie tylko domagania się swego skutku nie odebrał, ale był na zawsze oddalony, i na pokutę skazany, a na wyżywienie jego naznaczono corocznie czteryście grzywnien srebra.

1216.

Innocenty III. Papież 16go Lipca umarł. Po nim Kardynał Concio-Saveli 18go tegoż miesiąca nazwany Honory III. obrany, potwierdził Zakon S. Dominika, nazwany Braci każących.

Smierć Henryka Cesarza w Konstantynopolu. Piotr de Courtenay Hrabia Auxerki czyli Altisiodoru, zięć Henryka, nastąpił.

1217.

Papież ogłosił Krucyatę, lecz tylko Andrzej Król Węgierski poszedł do Palestyny, i cztery miesiące tam bawił.

Piotr de Courtenay umarł.

1219.

Fryderyk Cesarz na zjeździe walnym w Frankfurcie postarał się, że Syn jego Henryk dziewięcioletni za Sukcesora był obrany. Otrzymał pozwolenie od Stanów jachania do Włoch na koronowanie. Honoryusz III. koronował go w Rzymie. Zaciągnął się do Krucyaty, i oddał Papieżowi dobra Hrabiny Matyldy.

1220.

Henryk Syn Cesarza koronowany Królem Rzymskim w Akwisgranie, i nazwany Henrykiem VII.

1221.

Robert de Courtenay młodszy Syn Piotra
do

de Courtenay Cesarza, po Ojcu nastąpił na tron Konstantynopolski, ponieważ Filip de Courtenay Starszy Syn, i Graf Namur niechcieli przyjąć korony Cesarzkiej.

1222.

Smierć Teodora Laskarysa Cesarza Greckiego. Po nim nastąpił Jan Duka, Vatac Zięć jego. O te czasy czterech nazywało się Cesarzami Konstantynopolskimi, Robert de Courtenay mieszkał w samym mieście, Jan Vatac w Nicei, Dawid Komnen w Trebisunue, i Teodor Anioł Komnen w Tefsaloncie.

1224.

Objawienie S. Franciszka z Afsyżu 14. Września, podczas którego odebrał piętna cudownym sposobem na rękę nogach i boku. S. Bonawentura o tym piśmie przywodząc na świadectwo Alexandra IV. Papieża, który widział te bliźny.

1227.

Honoryusz III. 18 Marca umarł. Obrany Papieżem tego samego dnia Kardynał Hugolin Biskup Ostyeński, wziął Imię Grzegorza IX. Fryderyk po koronowaniu swoim odebrał pozwolenie swego szluby zwłokę, na ostatek pod karą exkommuniki w miesiącu Sierpniu wybrał się do Palestyny, stanął w Brindzie Mieście, koło którego wojsko znajdowało się, lecz tam zachorował. Papież rozumiejąc że zmyslił chorobę, klątwę rzucił na Cesarza.

1228.

Robert de Courtenay umarł, Boduin brat jego mający około dzieiesięciu lat obrany Cesarzem.

L 2

Jan

Jan de Brienne wezwany do rządów, pokiby nie dorosi Cesarz.

Cesarz Fryderyk przyśięgę odebrawszy od Frangipanow i inney Szlachty Rzymskiej, pojechał do Palestyny. Papież mu zakazał tey drogi.

1229.

Fryderyk przybywszy do Palestyny zastał umyśly poróżnione, ponieważ dowiedzieli się iż mimo zakazu Papieża tę drogę odprawił. Lecz aby daremno nie jeździł Cesarz uczynił Traktat z Sultanem Egiptu przez który Jeruzalem i Betleem mu ułtapione. Fryderyk zabawiwszy dzień w Jeruzalem, powrócił do Europy.

Ludwik Święty Król Francuski oddał dobra Raymundowi Graffowi Tuluzu, które był ułtąpił Hrabia Monfort Ludwikowi VIII. Raymond znów był rozgrzężony od Kardynała Romana Posła Papieskiego, przyprowadzony do Ołtarza schodow, bosu w kofzuli, i w gaciach.

W Tuluzie na Koncylium zakazano, żeby żaden Laik nie trzymał u siebie Starego i Nowego Testamentu w rodowitym języku, a to pod surowemi karami.

1230.

Cesarz Fryderyk uwolniony od Exkommunikacji, pojednał się z Papieżem.

Chrześcianie w Prusiech nie mogąc dać odporu najeżdżającemu bałwochwalcom, sprowadzili Kawalerow Teutońskich, dawszy im Powiat Chelmiński, i te kraje które od Pogan zdobędą.

1231.

1231.

Jan Brienne koronowany na Cesarstwo Konstantynopolckie, pokiby nie dorosi Boduin.

1235.

Ludwik S. wydał uchwałę, ażeby jego hołdownicy i Panowie kraju, nie udawali się do Sądow Duchownych, a gdyby który Sędzia Duchowny exkommunikę włożył, słowa są uchwały, będzie przymuszony Sędzia sekwestracją dobr, do zdjęcia exkommunikacji. Wszystkie zaś rozprawy mają być przed Królem i radą Jego. Zalił się na takową uchwałę Papież, lecz S. Ludwik iey nie cofnął.

1239.

Henryk Syn Fryderyka Cesarza nieprawy, opanował Sardiniją i Królem uczynił się tego wyspu, za dozwoleciem Oycy swego Cesarza. Papież utrzymując że do niego należy Sardinia, zerwał pokoy z Cesarzem i klątwę rzucił na niego, publicznie w Kwietnią Niedzielę. W liście jednym użalając się na Cesarza, obwinia go, że miał mówić iż świat zwiedziony od trzech Obłudników, Moyżesza, JEZUSA, i Machometa.

Boduin na Cesarstwo w Konstantynopolu koronowany.

1240.

S. Ludwik ofiarowaną sobie koronę Cesarzką od Papieża nie przyjął.

1241.

Grzegorz IX. 21. Sierpnia umarł, po jego śmierci dla sprzeczki długo trwała elekcya, aż na koniec Kardynał Gotfryd w miesiącu Paz-

dzier-

dzienniku obrany Papieżem i nazwany Celestynem IV. lecz szesnastego dnia po obraniu umarł. Rzym więc był bez Papieża dwadzieścia miesięcy.

1243.

Kardynał Sinibald obrany Papieżem 24. Czerwca, wziął Imię Innocentego IV.

1244.

S. Ludwik zachorowawszy ciężko ślub uczynił jachania do Palestyny.

1245.

Papież zwołał Koncylium Generalne do Lugdunu, zaczęte 24. Czerwca, Arcybiskupów Biskupów, Patriarchów rachując znajdowało się 140 Osob. Fryderyk Cesarz, Król Angielski, i inni Monarchowie swych Posłów przysłali na toż Koncylium. Boduin de Courtenay Cesarz Konstantynopolski i Graf Tuluzu znajdowali się. Na tym Koncylium które było trzynaste ekumeniczne wyklęty Fryderyk Cesarz naysoleniey.

1246.

S. Ludwik o rzuconey klątwie na Fryderyka dowiedziawszy się, wszystkich używał szrodków ażeby zgoda stała między Papieżem i Cesarzem, podał punkta ugodowe Papieżowi, lecz Innocenty ich nieprzyjął, owszem swym naleganiem dokazał, że Henryk Landgraf Turzyngii był obrany Królem Rzymskim w Wirtzburgu, i Krucyatę podniesiono przeciw Cesarzowi Fryderykowi. Więc on iestcze uczynił Papież, aby wszystkie sposoby przeciąć do utrzymania się na Cesarstwie Fryderykowi. Przetopił

pisał do Melik-Salech Sultana Egiptu, przekonując go żeby zerwał traktat i przyjaźń z Cesarzem Fryderykiem. Na który List odpisał Sultan. „ Czytaliśmy List wasz i wysłuchaliśmy Poselnika waszego. Mowicie o pokoju, i my tego pragniemy. Wiecie iż między nami i Cesarzem iest alians i przyjaźń wazjemna od czasu Sultana Oyca naszego, którego niechay Bóg miesci w chwale swojej. Nie możemy w żaden traktat wchodzić z Chrzescianami bez dolożenia się jego, dla tego pisaliśmy do Posła naszego przy boku Cesarza będącego, i kazaliśmy mu, aby do was przybył i rozmówił się, postapiemy więc sobie po odebrany response tak jak będzie potrzeba, nie oddalając się od pożytku powszechnego, abyśmy mieli u Boga zasługę. „

1247.

Landgraf Turzyngii umarł, Papież aby przeszkodził Fryderykowi postarał się o nowego Cesarza, obrany więc był Graf Hollandyi Guilelm w Nowiodunie od niektórych Biskupów i Graffow.

1248.

S. Ludwik 12. Czerwca ruszył do Ziemi Świętey, mając z sobą dwóch swych braci Hrabiego A tezyi i Andegawu, i niemala liczbę Panow i Biskupow. Papież bardziey troskliwy będąc, żeby przeszkodził Fryderykowi, niżeli aby Ziemia Święta odzyskana była, wydał Bullę Krucyaty na Cesarza.

1249.

1249.

S. Ludwik dobył Damietty w Egipcie.

1250.

Francuzi atakowali Saracenów. Lecz prędkość Hrabi Artezyi, zwycięstwo utraciła. Hrabia był zбитy, a zaraza między wojskiem i głód przymusił, że musieli zwrócić się do Damietty. Saraceni na uchodzących napadłszy wielu pozabijali, a innych w niewolę zabrali. Król sam będąc chorym poymany i z nim wybor wojską. Ludwik wykupił więźniów zapłaćszy czterokroć sto tysięcy funtów srebra, co wynosi, milion trzykroć sto tysięcy Reistalarów. A za siebie Damiettę oddał, i pokoy na lat dziesięć z Sołtanem uczynił. Fryderyk Cesarz 13. Grudnia umarł, nastąpił po nim Konrad Syn jego przeciw któremu Papież ponowił Krucyatę jako i Oycu jego. Innocenty IV. potwierdził Guilelma na Cesarstwie, partya jego coraz bardziej zmnieyszała się.

Kollegium Sorbońskie od Roberta Sorbona Kapelana S. Ludwika założone.

1251.

We Francyi Jakób niejaki Węgrzyn, twierdząc że mu Najświętsza Panna objawiła, żeby podniósł Krucyatę zebraną z młodzieży chłopow, i pastuchow, zgromadził koło sta tysięcy dusz. Królowa Blanka nieopierała się temu, spóźniwając się iż ta kupa uwolni Syna Jey, lecz gdy widziała, iż do łotrówstwa udają się, kazata tę kupę rozpedzić, na ostatek gdy wykłęto Jakoba i jego zbierańcow, Rzeznik herfzta

herfzta siekierą zabił, a tak inni pozabijani i rozpedzeni zostali.

1252.

Bulla 13. Lipca wydana do Biskupów Francuskich zakazująca, żeby Duchowni prawa swego nad poddanemi, pojedynkami nie dowodzili.

1254.

Innocenty IV. 7. Grudnia umarł, Reynaldi Biskup Ostyeński 25. Marca, obrany, nazwał się Alexandrem IV.

Smierć Konrada IV. Cesarza ostatniego z Domu Szwabkiego. Po śmierci którego Guilelm był prawnie Cesarzem obrany.

Jan Duka Vatac Cesarz Grecki umarł, po nim Teodor Laskaris Syn jego nastąpił.

1256.

Guilelm Cesarz na wojnie przeciw Gryzonom, zginął.

1257.

Rychard Kornwal Syn Jana bez ziemi, obrany Cesarzem.

1259.

Tego roku wszczęła się pobożność bezrządna najprzód w Peruzie, a po tym w Rzymie i w innych Krajach, osobliwie w Niemczech i Polrzeze. Szlachta, pospolstwo, Starzy, młodzi, dzieci nawet pięć lat mające, gromadami po ulicach chodzili w polnadzy, biczując plecy swoje, sam płacz i jęczenia slychć było. Kompanie te nazwane Biczownikami (Flagellantes) Lecz gdy twierdzili iż koniecznie do zbawienia po-

trzebne jest biczowanie, i użyteczne tak dla będących w Niebie, jako i piekle, i inne zaborony czynili wypędzeni i wzgardzeni są z Państw wszystkich. Prandota Biskup Krakowski wygnął z swojej Dyecezyi. Janusz Arcy-Biskup Gnieźnieński z Gniezna.

Teodor Laskaris, Cesarz Grecki umarł. Zostawił Syna swego Jana w dzieciennym wieku, którego Michał Paleolog ogłoszony Opiekunem, i Rządcą Cesarstwa, sam w krótkce Cesarzem siebie uczynił.

1261.

Śmierć Papieża Alexandra IV. Kardynałi znajdujący się w liczbie ośm w Witerbie obrali Jakoba Pantaleona Patriarchę Jerozolimskiego, ten wziął Imię Urbana IV.

Cesarz Michał Paleolog odebrał Konstantynopol w nocy dnia 25. Lipca, który Francuzi lat 57. trzymali. Cesarz Alexy Strategobul posłany przeciw Michałowi Despicie tego dokazał. Cesarz Boduin ledwie miał czas w łódce upłynąć.

1262.

Asyn Patriarcha Grecki Konstantynopolski wyklął Michała Paleologa za to, że młodego Cesarza Jana Laskarysa oslepił. Papież zaś Krucyatę ogłosił.

1264.

Urban IV. Święto Bożego Ciała postanowił, i kazał S. Tomaszowi godziny Kapłańskie, czyli *Officium* złożyć, które do tych czas znajduje się w Brewiarzu. Lecz gdy śmierć założyła

czyła Papieża, Święto to po czterdzieści lat dopiero zaczęto obchodzić.

1265.

Guido Fulcodi Kardynał Biskup Sabinu obrany Papieżem 5. Lutego, wziął Imię Klemensa IV.

1268.

Klemens IV. 29. Listopada umarł. Papieża nie było po śmierci jego przez lat dwa, miesiącami dziesięć i dni dwadzieścia siedm.

1270.

S. Ludwik 15. Marca poszedł na szoftą Krucyatę, wprzod wydawszy sławną uchwałę nazwaną *Sanctio Pragmatica* A obległszy Tunis w Afryce, 25. Sierpnia umarł powietrzem. Po śmierci jego wojsko powróciło się do Europy.

1271.

Cesarz Rychard w Merksztat Zamku w Anglii umarł, do którego opuszczony i wzgardzony, był się schronił.

Teobald Archi Dyakon Leodski obrany Papieżem 1. Września, przybrał Imię sobie Grzegorza X.

1273.

Po dwóch latach bez Cesarza, Rudolf I. Syn Alberta Graffa Habsburgu i Jadwigi z Kiburgu, obrany Cesarzem za intrygą Fryderyka Hohenzolern Burgraffa Nuremburgu. Rudolf był Marszałkiem Króla Czełkiego Dworu, i pierwszy Cesarzem został z Domu Austriackiego. Nadgradzając usługi Fryderykowi Hohenzollern, dał mu dziedzictwem Burgraffitwo Nurembergkie, które

które miał w lenności sobie dane i domowi swemu od poprzedzających Cesarzow. Dodał jeszcze mu resztę Xięstwa Frankonii, a Xiążęciem Państwa Niemieckiego uczynił.

1274.

Koncylium Generalne zgromadziło się do Lugdunu, między innymi ustawami ułożony sposób obierania Papieża tym trybem „Jak Papież zeydzie z tego świata w Rzymie w którym mieżkać ma zawsze, Kardynałowie zostający w Rzymie czekać będą dni dziesięć przybycia innych Kardynałow, po skończonych dziesięciu dniach, zeydą się do Watyku jednej sali, w której wszyscy zamknięci będą, żeby żaden ani wnieść ani wyść nie mogli. Nicht z Kardynałami mówić nie powinien sekretnie, ani listow przysyłać, i korespondencyą mieć. *Conclave* miejsce to się nazywa dla zgromadzonych Kardynałow od Łacińskiego słowa znaczącego zamknięcie, ma mieć okno nakształt drzwi, którym jedzenie Kardynałom wydawać powinni. Jeżeli trzeciego dnia nie obierą Papieża, więc przez reszte dni chleb, wodę i wina trochę tylko dawać im będą. „Koncylium to jest 14. Generalne a drugie Lugduńskie nazwane.

1276.

Grzegorz X. 10. Stycznia umarł Kardynał zamknięci 21. tegoż Miesiąca obrali Kardynała Piotra Dominikana, który wziął Imię Innocentego V. ten 21. Czerwca umarł, a po nim nastąpił Ottoboni Adryanem V. zwany, i ten 18. Sierpnia umarł. Więc 13. Września obrany od Kardy-

Kardynałow Piotr Julian Kardynał, i wziął Imię Jana XXI.

1277.

Nikołay III. Papież 25. Listopada nastąpił.

1280.

Umarł Nikołay 22. Sierpnia.

1281.

Kardynał Szymon został Papieżem 22. Lutego, Marcinem zwany IV.

1282.

Sycyliyczycowie mając porozumienie z Piotrem Arragończykiem, Francuzow wycieli wszystkich będących na tej wyspie. Rzeź tę nazwali *Nieszporami Sycylijskimi*, ponieważ za pierwszym dzwonieniem na Nieszpory, rzucili się zabijać Francuzow Sycyliyczycowie. Piotr Arragończyk przez Żonę swoją która była Córką Manfryda Syna nieprawego, Fryderyka II. miał pretensye do Sycylii. Kazał się koronować w Palermie, Papież wyklął go, i na Królestwo interdykt włożył.

Tegoż czasu na Cesarza Paleologa Michała jako będącego podeyrzanym względem wtargnienia do Sycylii, Papież klątwę rzucił. Cesarz umarł na początku Miesiąca Grudnia, Andronik Syn jego starszy nastąpił po nim.

1283.

Papież zrzucił z tronu Króla Arragońskiego.

1285.

Marcin IV. 28. Marca umarł. Obrany Kardynał Jakob Savelli 2. Kwietnia i nazwał się Honorym IV.

1487.

1287.

Honory IV. 3. Kwietnia umarł.

1288.

Kardynał Jeronim Biskup Palestynu Papieżem obrany 15. Lutego, nazwany Nikołajem IV.

1291.

W Germeisheimie Cesarz Rudolf I. umarł 15. Lipca, siedmdziesiąt lat mając, a panując osmdziesiącie.

Musulmani wzięli miasto Akre. Chrześciance utracili wszystkie kraje, które tylko byli krucyatami dostali, i tak zakończyło się odzyskanie ziemi świętej, o którą koło dwóch set lat wojnę toczyli.

1292.

Po śmierci Rudolfa dziewięć miesięcy walczył tron Cesarzowski. Obrany Cesarzem Adolf Graf Nassa, z linii Wizbadzki czyli Weilburzki. Albert zaś Xiążę Austrii rozjątrzony, iż po Ojcu Cesarzem nie był obrany, wszystkich użył sposobów, ażeby nowo obrany Cesarz upadł, i dokazał gdy sam siebie Cesarzem utrzymał. Styryę, Karniolę Karyntyę dziedzictwa Ottokara Króla Czeskiego, u którego Rudolf służył; dostały się od Pana przyćśnionego mocą i wezły w Dom Austriacki. Cała wiara zaś była Króla Czeskiego Ottokara, że swego sługę nad sobą Panem i Cesarzem uznać zbraniał się.

Nikolaus IV. 24. Kwietnia umarł. Zamieszki pomiędzy Kardynałami sprawiły, iż Stolica Piotra walcowała dwa lata i trzy miesiące.

1293.

1293.

Cesarz Konstantynopolu Andronik Paleolog, przybrał na Cesarstwo Syna swego starszego Michała.

1294.

Kardynałi nie mogąc się zgodzić na którego z między siebie, obrali za Papieża Pustelnika Piotra Murona mieszkającego na górze wyfokiej, i przykrej, przy Sulmonie. Piotr ciężar Papieński przyjął, i nazwał się Celestynem V. lecz 13. Grudnia złożył z siebie Papieństwo, i po nim obrany Kardynał Benedykt Cajetan Papieżem, wzięł Imię Bonifacego VIII.

1295.

Bonifacy 16. Stycznia konsekrowany. Wydał 16. Września Bullę którą erygował Biskupstwo de Pamiers, bez wzmianki zezwolenia Króla Filipa pięknym zwanego, co było przyczyną zawaśnienia między Papieżem i Królem.

1296.

Piotr z Muronu niedługo Papież umarł. Bonifacy temu poczciwemu Mnichowi nie dozwolił powrócić się do celki swej. Był zamknięty w Zamku Sulmońskim w Kampanii, i od Żołnierzów w dzień i w nocy strzeżony. Więzienie tak było niewygodne, iż musiał tam głowę swoją położyć śpiąc, gdzie nogami stał Mszą mając. Celestyni po dwóch usługiwali mu, a dla niewygodnego mieszkania, musieli często odmieniać się.

Bonifacy wydał Bullę zaczynającą się od słów *Clericis Laicos*. w której pod kłótwą zakazuje Duchownym, żeby żadnych podatków nie dawali.

dawali Monarchom bez dozwolenia Stolicy Rzymskiej, Filip zaś wydał dwie ustawy, w pierwszej zakazuje, aby żaden nie ważył się towarów, złota, srebra wywozić za granicę, w drugiej, aby żaden Cudzoziemiec nie kupczył w jego Państwie. Papież na obydwie ustawy piorunował.

1297.

Edward Król Angielski rozgniewany że Duchowieństwo obawiając się wpadnięcia w kłopot wyrażoną w Bulli *Clericis Laicos*. pomocy żadnej mu dać nie chciało, kazał dobra Duchowne opanować będące w ręku Świeckich. Taż była przyczyna i we Francyi zatargów. Papież więc drugą Bullę wydał oświecającą pierwszą.

Zamięszki i wojna tego roku między Papieżem i Domem Kolumnow.

1298.

Adolf Nafsau solemnie złożony z Cesarstwa od Elektorów zgromadzonych, którzy na jego miejsce obrali Alberta Austryaka. Nie chcąc Adolf ustąpić z Cesarstwa, stoczył bitwę przy Wormsie, na której przez nieuwagę przegrał, nie czekając bowiem Infanteryi z samą Kawaleryą uderzył na Wojsko Albrychta Austryaka. Albrycht zadał mu raz w oko z którego umarł.

1300.

Wydał Papież Bullę miłościwego lata, i aby co sto lat odprawowane było na potym.

Tego

Tego roku Ottomański dom zaczął panować w Konstantynopolu. Przyszedł z za Eufratu do Natolii pod protekcją Alxedyna Sultana Koni z familii Turkow Seljoduckiej, i nadane mu imię sławnego Ottomana. Ottoman był Synem Ortognila Syna Solimana.

M

TABEL-

Tom II.

TABELLA Wiekii Czternastego.

Papieże.	Antypapieże. Heretycy.	Kronikarze. Pisarze.	Monarchowie. Cesarze Wschodni.
Bonifacy VIII 24. Gr. 1294. † 11. Pazd. 1303.	Antypapieże. Piotr de Sar- bieres 1328.	Guilelm Nan- gi - - 1305. pisał Chrono- logią od Srwo- żenia Swiata do roku 1301.	Andronik II. umarl 1332. Andronik młody 1341. Jan Kantaku- zen Do r. 1358.
Benedykt XI. 22. Pazd. 1303. † 6. Lipca 1304	Heretycy. Jan Abanton- ne, herfat Tur- lupinow 1373.	Jak Scot 1308. Raymund Lulle 1315.	Jan Paleolog † - - 1359. Manuel II. Cesarze Za- chodni.
Papieże na- stępniący w Awenionie miejszkali.	Jan Wiklef - - 1377.	Poeta Dante - - 1321.	Albert 1308. Henryk VI. - - 1313. Ludwik V. - - 1347.
Klemens V. 14. Lisop. 1305. † 20. Kwi. 1314.	Jan Ball 1381	Cesarz Andro- nik - 1332.	Karol IV. 1378 Wacław 1400. Robert.
Jan XX. 7. Sierp. 1316. † 4. Grad. 1334.		Guilelm Oc- cam - 1337.	Królowie Hiszpańscy. Ferdynand IV - - 1312. Alfons XI. - - 1350.
Benedykt XII 20. Gru. 1334. † Kwiet. 1342.		Nicefor Ka- lixt - 1340.	Piotr 1369. Henryk II. - - 1379.
Klemens VI. 7. Maja 1342. † 6. Grad. 1352.		Nicefor Gre- gorias 1360.	Jan I. - 1390. Henryk III. Królowie Francuscy. Filip piękny - - 1314
Innocenty VI. 18. Grad. 1352. † 12. Wrz. 1362		S. Brigitta Szwedka 1373.	
Urban V. 27. Wrześn. 1362. † 19. Gru. 1370.			
Grzegorz XI. 30. Grad. 1370. † 17. Mar. 1378			

Papieże.	Antypapieże.	Monarchowie	Monarchowie.
Papieże nastę- pujący siedzie- li w Rzymie i ten początek rozwojenia w Kościele.		Królowie Francuscy. Ludwik 1316. Filip Długi - - 1322. Karol piękny - - 1326. Filip Walezy - - 1350. Jan - 1364. Karol V. 1380.	Królowie Duńscy. Eryk VIII. - - 1321. Krzyzstof II. - - 1333. Waldemar III - - 1375. Olaw 1387. Małgorzata. Królowie Pol- scy. Wacław 1305. Władysław powtore. Kazimierz III. - - 1370. Ludwik Król Węgierki - - 1380.
Bonifacy IX. 2. Lisop. 1389.		Karol VI. Królowie An- gielscy. Edward I. 1308 Edward II 1326 Edward III. - - 1377. Rychard II. - - 1399.	Henryk IV. Królowie Szkoccy. Jan - 1306. Robert 1329. Dawid II. 1370 Robert II. 1390 Robert III. Królowie Szwedzcy. Byrger 1326. Magnus 1363. Albert zwy- cięzony od Małgorzaty Królowy Duń- skiej w r. 1387 Amurat I. 1388 Małgorzata.
Papieże w Awenionie pod czas Schyzmy.		Henryk IV. Królowie Szkoccy. Jan - 1306. Robert 1329. Dawid II. 1370 Robert II. 1390 Robert III. Królowie Szwedzcy. Byrger 1326. Magnus 1363. Albert zwy- cięzony od Małgorzaty Królowy Duń- skiej w r. 1387 Amurat I. 1388 Małgorzata.	Bezkrólowie. Władysław Jagiello. Królowie Por- tugałscy. Dyonizy 1325. Alfons V. 1357 Piotr 1367. Ferdynand I. - - 1383. Bez Królowie Jan I. Dom Ottoman- ski. Początek tego Domu. Ottoman 1326. Orchran 1357. Amurat I. 1388 Bajazet I.

WIEK CZTERNASTY.

1301.

Zamieszki między Bonifacym VIII i Filipem pięknym naybardziej rozszerzyły się tego roku. Przyczyną tych zamieszek było zaręszowanie Biskupa Pamierskiego, o którym dowiedziawszy się Papież, pisał do Króla list, który się zaczyna od słów *Ausculta Fili*. Filip zatrzymał się z exekucją. Bonifacy uznać nie chciał i nie kazał Alberta Austryaka za Cesarza.

1382.

Filip zakazał, żeby żaden z Pralatów Francuskich do Rzymu nie jechał, mimo tych jednak, Koncylium odprawiono się, na którym postanowiono widzieć się daie w owym składzie *Unam Sanctam* &c.

Bonifacy używał różnych sposobow, ażeby Charobert wnuk Karola kulawego Króla Neapolitańskiego, został Królem Węgierkim. Lecz uprzedzili Panowie Węgierscy, bo po śmierci Andrzeja, obrali Wacława Syna Wacława Króla Czeskiego, i nazwali go Ludyławem.

1303.

Papież wszedł w ugodę z Albertem, i uznał go za Cesarza. Tegoż samego roku trzecią obwodkę nakosztował korony, kazał dać Papież na swej Infule, umarł 11. Pazdziernika 22go zaś jednogłośnie obrany Papieżem Nikolay z Trevisu Kardynał Biskup Odyeniki, nazwany Benedyktem XI.

1304.

1304.

Benedykt Filippa uwolnił od klątwy, i cofnął Bullę Bonifacego VIII. a 6 Lipca umarł, nie bez podeyrzenia trucizny. Co się tak miało stać. Młodzieniec przebrany po kobiecu przyniósł figi Papieżowi, niby od Xięgi Zakonnicy S. Petronelli. Papież zjadł kilka fig zarażonych trucizną, lubił albowiem figi, zachorował, i umarł.

1305.

Kardynali gdy po śmierci Benedykta XI. nie mogli się zgodzić w obieraniu Papieża, Kardynał de Prato podał Kardynałowi Kajetanowi, aby na oddalenie wszelkiego podeyrzenia trzy Kandydaci z nieprzytomnych obrani byli, a z nich jeden Papieżem. Partya Włoska przystała na to co proponował Kardynał de Prato będący głową partyi Francuskiej, i obrociła się, z swemi kryskami na Bertranda Degot Arcybiskupa Burdygalskiego. Arcybiskup był nieprzyjaznym Filippowi pięknemu, przeto Kardynał de Prato posłał Królowi umowę obuch części, z którą Król do Arcybiskupa pojechał i poiednął się. Takim tedy sposobem Bertrand Degot został Papieżem, i wziął Imię, Klemens V. Ten Papież zaczął mieszkać w Awenionie.

1307.

Filip piękny 13 Pazdziernika wszystkich w swoim kraju Templaryuszow kazał powięzić, sprowadzonych sto czterdziestu examinowano, i co do jednego z nich przyznali się, iż Templaryuszami zostając zapierali się JEZUSA Chrystusa

1308.

1308.

Albert Cezarz zabity od Jana, swego wnuka, fzedł Cezarz na rozproszenie związku uczy-nionego w Szwajcarach przez Verniera Stuffachera, Gotiera Furfzla i Arnolda de Melchthal. Trzey ci Mężowie są początkiem Rze-czypospolitey Szwajcarskiej, który kray Albert Cezarz chciał podbić dla Syna którego z swoich.

Henryk VII Graf Luxemburski obrany Cezarzem mimo intryg Fryderyka pięknego Syna starszego Albertowego.

Papież wydał rozkaz aby łapani byli Templaryuszowie wszędzie.

1309.

Tego roku Klemens V. założył więzka-nie dla Papieżów w Awenionie ostatnich dni Marca.

Wenetowie opanowali Ferrarę, i dla tego Papież ich wyklął. Kardynała de Pelgru z woy-skiem posłał, który przy Frankolinie nad Pa-dem wygrawszy, Ferrarę odebrał.

1310.

Tego roku wiele razy odprawowane zjazdy z przyczyny Templaryuszow. W Paryżu pięć-dziesiąt dziewięć na łos skazano.

Kawalerowie S. Jana Jeruzolimscy dostali wyspy Rodu, przeto ich nazywano kawalerami Rodyjskimi.

1312.

Papież 22. Marca w Konsyftorzu sekre-tnym z Kardynałami i wielo Prałatami Tem-plaryu-

plaryuszow skasował, ale Bulla ogłoszona była na Selsyi drugiej, Koncylium Generalnego w Wienne Mieście, Delgnatu. Filip znajdował się na tej Selsyi w nadziei, że dobra skasowanych Templaryuszow dostań się mu, lecz Koncylium oddało je kawalerom S. Jana, teraz zwanym Maltańskimi. I tak Templaryuszowie zniesieni w lat 184, po utwierdzeniu swoim na Koncylium Treckim roku 1128.

Papież nie zmoł sprzeczek ugaść mię-dzy Bracią mniejszemi S. Franciszką. Szło między niemi o kroje kapturów, sandałów, i sukien, dwie było partyi, jedna zwana *Braci duchownych*, druga *Braci spólnych*.

1313.

Bullę wydał Papież 26 Stycznia uwolnia-jącą od klątwy Wenetów.

Henryk VII. Cezarz umarł w Bon-Kon-wencie przy Sienie. Papież znosząc Templaryu-szow, zachował sąd osob znacznieyszych sobie, jako to: Wielkiego Mistrza, Wizytatora Fran-cyi, Kommendorow Akwitanii i Normandyi. Zlecił niektórym Prałatom aby dekretowali te osoby, lecz Filip nie mogąc cierpieć żyjących głów Templaryuszow; Wielkiego Mistrza ich i Kommendora Normandyi żywcem spalić ka-zał, dając przyczynę że zadanych sobie kazni, nie przyznawali. Śmierć podieli z wielkim męstwem.

Papież Klemens V. 20. Kwietnia umarł w Rokomorze bliko Awenionu, Stolica dwa lata wakowała.

1314.

1314.

Filip piękny 29. Listopada umarł.

Ludwik V. Syn Ludwika srogiego Xiążęcia Bawarskiego Palatyn Ryński obrany Cesarzem w Frankforcie 20. Pazdziernika.

1315.

Zjawili się tego roku w Niemczech Heretycy powołający na Sakramenta i Kościół sam, utrzymywali, że Lucifer i inni Diabli niesłusznie wygnani byli z Raju, i że będą znow do niego powroceni. Inkwizytorowie potępiłi ich na śmierć, którą wesołą twarzą ponieśli.

1316.

Filip Hrabia Piktański Regent Francuskiego Królestwa Kardynałow zgromadził do Klasztoru Dominikańskiego w Lugdunie, którzy Kardynała Jakoba Biskupa Portuańskiego urodzonego w Còhors, Papieżem obrali, ten nazwał się Janem XXII. koronowany był w Lugdunie, i mieżkał w Awenionie.

1324.

Papież Ludwika Cesarza Bawarczyka, ponieważ nie było obranie jego potwierdzone od Papieżow, ogłosił za nieważne. Więc Ludwik zgromadził w Saxenhausen Sejm, na którym kazał czytać pismo żwawie napisane przeciw Papieżowi obwiniające Papieża o herezyą.

1327.

Dowiedziawszy się Papież, że Ludwik Cesarz wszedł do Włoch z zamiśsem dostania Rzymu, wydał Bullę 13. Pazdziernika wyzuwającą z wszelkiego prawa Ludwika do Cesarstwa, jako upornego, i przekonanego, o Herezyą.

1328.

Bulla zapędu nie wstrzymała Ludwika, wszedł albowiem do Rzymu, dnia 17. Stycznia, i od Jakoba Albertyna Biskupa Castelli, Gerarda Orlandina Biskupa Alerii był koronowany. Ludwik użył Rzymian na swoją stronę markotnych. że Papież w Rzymie nie mieżkał, więc kazał na miejsce Jana XXII. obrać za Papieża Piotra Franciszkana, który się nazwał Nikołajem V. Cesarz znow siebie kazał koronować temu Antypapieżowi.

Na Wschodzie Andronik młody do Rządow przyjęty od Andronika swego dziada, zbuntował się i Konstantynopol opanował. Andronik stary do Manasteru uszedł, Mniczem został, i nazwał się Antonim, umarł roku 1332.

Ludwika trona gdy nachyliła się dla bezpieczeństwa swego musiał 4. Sierpnia wyysć z Rzymu.

1330.

Bonifacy Hrabia Donantyku wydał Antypapę Janowi XXII. przed którym gdy się wyprzysiągł przywłaszczzonego Papieństwa, pod strażą lat trzy i miesiąc przeżywszy, umarł.

1334.

Jan XXII. 4. Grudnia w Awenionie umarł. Po śmierci jego Kardynałi 20. tegoż miesiąca obrali za Papieża Jakoba Kardynała tytułu S. Pryski, zwanego Kardynałem białym, zostawszy bowiem z Cytersa Kardynałem, nie odmienił koloru sukni. Nazwany Benedyktem XII. Po śmierci Jana XXII. w skarbcu zastał Kościół Awe-

Aweniońskiego w pieniądzech ośmnaście milionów złotych, a w klejnotach naczyaniach, siedm milionów.

1335.

Papieżowi Benedyktowi złożyli hold, Alfons Król Arragoński za Sycylią, Robert za Królestwo Neapolitańskie, czego Fryderyk Król Sycylii uczynić niechciał za Sycylią.

1336.

Cesarz Ludwik Bawarczyk przyśłał Posłów do Papieża prosząc o rozgrzeszenie, obiecując szkody poczynione nadgrodzić, i cofnąć to wszystko co przeciw Janowi XXII. uczynił. Lecz Filip Walezyusz Król Francuski przeszkodził.

1338.

Elektorowie zgromadzili się do Konstanz w Mogunckim kraju 15. Lipca, i ogłosili, że podług dawnych praw i zwyczajów, ten, który obrany Królem Rzymskim od Elektorów, tym samym zostaje po śmierci Cesarza, Cesarzem.

1341.

Andronik Paleolog umarł, dwóch Synów zostawił Jana w wieku dziewiątym, a Michała w czwartym. Regencya Cesarstwa była przyczyną gwałtownych zamieszek między Patriarchą i Janem Kantakuzenem.

1342.

Benedykt XII. 25. Kwietnia umarł. Kardynał Piotr Roger obrany Papieżem 7. Maja, i wziął Imię Klemensa VI. Po obraniu swoim wydał Bullę, ażeby wszyscy duchowni w ubóstwie będący w przeciągu dwóch miesięcy stawali

wili

wili się przed nim. Dla tego do Awenionu zeszło się sto tysięcy duchownych.

1343.

Dnia 12. Stycznia wydał Bullę Papież w której Jubileusz naznaczony co lat sto. od Bonifacego VIII. ogłosił aby był odprawowany co lat pięćdziesiąt.

Tego roku odnowiły się niechęci też, które za Jana XXII. były z Ludwikiem Bawarczykiem.

1344.

Klemens VI. darował wyspy szczęśliwe, zwane teraz Kanaryjskie, Ludwikowi pochodzącemu od Ferdynanda Syna starszego Alfonsa Króla Kastylii i Blanki Córkii S. Ludwika.

Sejm w Frankfurcie, na którym Elektorowie ustanowili posłać do Papieża Posłów z prozbą, żeby odstąpił kondycyi podanych Ludwikowi Bawarczykowi. Papież wszedł w związek z Domem Luxemburckim przeciw Cesarzowi. Aby zaś zmniejszył władzę Arcybiskupa Mogunckiego, fundował Metropolitę Praskiego, Biskup albowiem Praski był Suffraganem Mogunckiego.

1346.

Papież wydał Bullę potwierdzającą dnia 15. Kwietnia, Jana XXII. czynności przeciw Ludwikowi Bawarczykowi.

Przy Koblens zwołany zjazd, na którym obrany Karol Luxemburcki Xiążę Morawski Cesarzem, wszyscy Elektorowie zwołani byli, lecz tylko pięciu zjechało się.

1347

1347.

Nowy Król Rzymi Karol IV. po śmierci Jana Oyca swego zostawszy Królem Czeskim, otrzymał pozwolenie na założenie Akademii w Pradze. Bulla na to wydana była 26. Stycznia. Ludwik Bawarczyk umarł tego roku o mil dwie od Munich tknięty apoplexyą gdy uganiał się za niedzwiadem. Pochowany w Kościele Panny Najsświętszej w Munich.

Na Wschodzie Kantakuzen opanował Konstantynopol, nie złożył Cesarza Jana Paleologa młodego, ale z nim panował. Kantakuzen koronowany był Cesarzem w Adrianopolu od Łazara Patriarchy Jeruzalemskiego.

1348.

Karol IV. nie był uznany zaraz od wszystkich Cesarzem, ponieważ przeciwni mu, stawili Gontiera Graffa Schwartzburskiego, który uznany był za Cesarza. Według dawnego zwyczaju przez Niedziel szesć był w polu codziennie do bitwy swego konkurenta wzywając, Karol IV. bić się nie chciał, więc Frankfort otworzył swe bramy Gontierowi, i Cesarzem został ogłoszony. Lecz w krótkce Lekarz jego jak mówił od Karola IV. przekupiony, otrul. Gontier czując się bydź bliskim śmierci za 22000. grzywien srebra ustąpił Karolowi swego prawa do Cesarstwa, pochowany w Frankforcie. Karol IV. użył wszelkich sposobow, aby przeciwnych sobie zyskał, i dokazał, a tak powszechnie był uznany Cesarzem.

Papież Klemens VI. Awenionu Miasta z
prze-

przedmieściami włościami i przyległościami od Joanny Królowy Neapolitańskiej. Hrabinę Prowanckiej za 80000 złotych, dostał, który kray gdy trzymała jako holdowniczka od Cesarstwa, więc Karol IV. tę sprzedaż potwierdził i umocnił, dozwalając, żeby Papież jako wolny kray zawsze trzymał.

1349.

Humbert Delfin został Dominikanem w Lugdunie, przedawszy Delfinat Filipowi Walezemu Królowi Francuskiemu roku 1345. Traktat ten, był potwierdzony przed obłuczynami od Humberta. Karol wnuk Filipa Króla, który potym był Królem, objął w poselsyą Delfinat, i od tego to czasu najstarsi Synowie Króla Francuskiego, nazywają się Delfinami.

1352.

Klemens VI. 6. Grudnia umarł. Kardynali dnia 18. obrali Papieżem Auguberta Kardynała Biskupa Oityeńskiego, który przybrał sobie Imię Innocentego VI. Urodził się niedaleko Pompaduru w Dyecezyi Lemowickiej.

1353.

W Konstantynopolu Katakuzen, aby siebie bardziej umocnił, kazał Syna swego starszego Cesarzem ogłosić.

1355.

Karol IV. koronowany w Rzymie od dwóch Kardynałow na to od Papieża naznaczonych.

Cesarz Jan Paleolog wszedł do Konstantynopolu, Katakuzen zaś Mniczem został.

1362.

1562.

Innocenty IV. umarł 12. Września. Kardynałi Papieżem obrali Gwilelma Grimoarda Opata S. Wiktora w Marselii, który nazwał się Urbanem V.

1367.

Papież Urban przybył do Rzymu w sześćdziesiąt i trzy lat po śmierci Benedykta XI, który porzucił był Rzym roku 1304. Wiadź do Rzymu Urbana V. był w asyftencyi dwóch tysięcy żołnierzy, Duchowieństwo i Lud Rzymski zaśli mu byli drogę.

1369.

Jan Paleolog Cesarz Konstantynopoliński, przyjechał do Rzymu prosząc o pomoc przeciw Turkom, którą dać obiecał Papież, a Cesarz uznał iż Duch S. pochodzi od Ojca i Syna.

1370.

Urban V. opuścił Rzym, i powrócił do Awenionu, w którym 19. Grudnia umarł, Kardynałi obrali 30. dnia Piotra Rogera Kardynała Synowca Klemensa VI. nazwał się Grzegorzem XI.

1372.

Papież zakazał, aby żadna Dama nie wzięła się poyść za Bernarda Visconti, i Galeasa Brata jego, pod nieważnością zamęścia.

1375.

Król Francuski Karol V. kazał spalić w Paryżu Jana Abattona herfzta sekty *Turlupinow*, nazywali się ci Sektarze *Towarzystwo Ubogich*. twierdzili, że wtydzić się nie należy tego, co jest przyrodzonym, więc publicznie nappłtliwsze niegodziwości płodzili.

1374.

Umarł Franciszek Petrarcha, urodził się w Arezzium, 28. Lipca 1304. ozdobiony był w Kapitolium wieńcem Laurowym 1341. Był Archidiaconem i Knonikiem Padewskim. Listy jego wyborne, i inne dzieła w języku Włoskim, a ten język po te czasy był naywziętszy.

1377.

Grzegorz XI. do Rzymu przeniósł się 17 Stycznia, w którym na zawfze przedsięwzięł mięzkać. Od tego więc czasu w Rzymie zostawali Papieże, jednak i w Awenionie byli obierani, przeco Schyzmą Kościół dwoiła.

Jan Wiklef Pleban Angielski, błędy swoje rozszerzał, Papież dowiedziawszy się, kilka Bul przeciw jego nauce wydał, błędy jego w dziełtnaštu propozycyach były zawarte.

1378.

Smierć Grzegorza XI. 27. Marca, Kardynałi po długich sprzeczkach obrali Bartłomieja Prignano Neapolitańczyka Biskupa Baru, który nazwał się Urbanem VI. A lubo obranie było zupełnie Kanoniczne, lecz gdy swoim obchodzeniem się sprzykrzył się Kardynałom, Ci z Rzymu wyjechali do Anagni, a ztamąd do Fondi, gdzie 20. Września Roberta z Genewy z pomiędzy siebie obrali Papieżem, i nazwali Klemensem VII. Kardynałowie będący w Awenionie przychyłili się do tego wybrania, chociaż pierwey zezwolili byli na Urbana VI. Takim to sposobem wszczęła się Schizma na Zachodzie, która nieprędko uitała. Francya, i Królestwo Neapolitań

litańskie uznawało Klemensa VII. Większa zaś część Włoch, Niemcy, Czechy, Węgry, Anglia, Niderland Urbana VI. Król Kastylii był neutralistą.

Karol IV. Cesarz umarł w Pradze 29. Listopada. Wacław Syn jego dwoma laty wprzod obrany Królem Rzymkim po nim nastąpił, mając lat osmnaście.

1579.

Klemens VII. dla bezpieczeństwa swego z Rzymu wyjechał do Awenionu.

Zyła tych czasow S. Katarzyna Seneńska.

1580.

Urban wyklął Królową Neapolitańską Joannę, wezwał do Włoch Karola Duras przezwanego od Pokoju, i dał mu Królestwo Neapolitańskie. Joanna zaś aby się umocniła przeciw Karolowi, przysposobiła sobie za Syna Ludwika Andegawkiego Xiążęcia, Brata Króla Francuskiego.

1581.

Koncylium w Salamance, 29. Maja, na którym Jan Król Kastylii kazał uznać Klemensa za Papieża.

Pospolstwo w Anglii bunt podniosło, i przyszło do Londynu w liczbie więcej niżeli dwa kroć sto tysięcy. Arcybiskupa Kantuarijskiego zamordowali, który był uszedł na wieżę z młodym Królem Rychardem. Król musiał im zezwolić na to czego chcieli. Herzt tego buntu był Jan Ball, czyli Valle uczeń Wiklefa, który więcej niżeli lat dwadziescia, od wsi do wsi

wsi biegał buntując. Pewnego dnia wziął za text Kazania swego, przysłowie Angielskie, *Adam orał, Ewa przędła, i ktoż był zacniejszy?* Czym chciał dowodzić iż ludzie wszyscy są sobie równi, czamu pospolstwo Angielskie snadnie uwierzyło. Po ukromionym buncie, Jan schwytny i jako zdrajca i herzt buntu exekwowany.

1582.

Guilelm de Courtenay Arcybiskup, Kantuariyski, zgromadził Koncylium w Londynie dla strzymania ludzi od błędow Wiklefa; na tym Koncylium wiele propozycyi Wiklefa potępiono z których wiele Luter i Kalwin odnowili, oprócz tey że *Bóg diabłu musi być posłuszny*, inne były przeciw Młzy, Sakramentowi Najświętszemu, i Hierarchii Kościoła.

Karol od Pokoju kazał zadusić Joannę Królową.

1583.

Urban Papież używał wszelkich sposobów do utrzymania się, kazał ogłosić Krucyatę przeciwko nieprzyjaznym sobie. Ale gdy mu doniesiono, (mówi Froissand Dziejopisz czasow owych że Odpusty żywić nie mogą Żołnierzy, więc nakazał płacić dziesięciny wszystkiemu Duchowieństwu Angielskiemu na Żołnierzy swych.

Ten Papież przyechawszy do Neapolu schwytny był od Karola, za to iż chciał go przymusić aby Franciszkowi Prigano Synowcowi Jego, ustąpił Xięstw Kapuy i Amalfi. Nastąpiła potym ugoda między Urbanem i Karolem, lecz niedługo trwała.

N

1585

1385.

Urban mając podeyrzenie o sześciu Kardynałach kazał ich więzić, a roku następującego stracić pięciu, bo szofsty na proźbę Króla Angielskiego wypuszczony.

1387.

Wiklefiści w Anglii utrzymywani od Panow, rozruchy wielkie czynili. Panowie ci przewani byli *Kapelusznikami*, bo przed nikim kapeluszow z swych głów nie zdeymowali.

Wiklefa sprężynę tych rozruchow apo-plexy zaraziła i umarł.

1389.

Urban VI. 15. Października w Rzymie umarł. Przed śmiercią swoją czas odprawowania Jubileuszu zmniejszył od Klemensa VI. od stu lat do pięćdziesiąt, do lat trzydziestu trzech, zmniejszył. Kardynałi obrali Piotra Tomacelli Kardynała Neapolu, i nazwał się Bonifacym IX.

1391.

Jan Paleolog Cesarz Konstantynopolański umarł, po nim nastąpił Manuel drugi Syn jego.

Cesarstwo Greckie w samym mieście Konstantynopolu zamykało się, ponieważ Bajazet czwarty Sultan Ottomancki wszystkie śpieszno opanował.

1394.

Klemens VII. umarł 16. Września Kardynałowie będący w Awenionie wszedłszy do Conclave przysięgli, iż starać się będą o zakończenie Schizmy, i że Papież którego obierą najkrocniej do tego przyłożą się. Obrali więc

Kar-

Kardynała Piotra Luna, który nazwał się Benedykt XIII. ponieważ ten będąc Kardynałem źle poczytał Klemensowi VII. iż do zniesienia rozdwojenia nie przykładał się, lecz inaczej się nad nadzieję Kardynałow stało.

1398.

Wszystkich sposobow we Francyi używano, ażeby Benedykt XIII. złożył Papieństwo, lecz uczynić niechciał. Przewo Król rady żądał Biskupów, Duchowieństwa i Akademii, po której uchylił się od jego posłuszeństwa.

Toż samo uczyniono w Kastylii.

Kardynałi porzucili Awenion, a Król posłał do Papieża, Piotra d' Ailly Biskupa Kambreckiego, i Marszałka de Boucicault, tamtego z perswazyą, a tego z wojskiem. Mieszkańcy wydali Marszałkowi Papieża, i był obleżony w Zamku.

1399.

Król Angielski posłał do uwagi Akademii Oxfordzkiej, jeżeli ma się uchylić od posłuszeństwa Bonifacego, i przymusić go do złożenia Papieństwa. Lecz Akademia ogłosiła, że ta rzecz należy do Koncylium Generalnego.

1400.

Manuel Paleolog Cesarz Konstantynopolański przybył na zachod prosząc o pomoc przeciw Bajazetowi od niematego czasu obleżeniem trzymającemu Konstantynopol. Nic nie wskurał. Cesarz Mogolu Tamerlan korzystając z ociągania się Panow Chrześcianańskich, posłał z wojskiem swym Blokusa, ten odsiecz uczynił, Bajazeta zwyciężył, w niewolę wziął, w której umarł.

N2

Cesarz

Cesarz Wacław na Seymie w Lanstein z Cesarstwa złożony, a lubo to złożenie było nieprawe, Wacław jednak nigdy więcej na Cesarstwo nie powrócił, z tym wszystkim nie zrzekł się Cesarstwa prędey, aż roku 1410. a umarł Królem Czeckim 1418. Robert Elektor Palatynu obrany Cesarzem, mając lat czterdzieści ośm, koronowany w następującym roku.

TABEL.

TABELLA WIEKU PIĘTNAŚTEGO

Papieże	Antypapieże. i Heretycy	Kronikarze. i Pisarze.	Monarchowie.
<i>Papieże w Rzymie.</i>	<i>Antypapieże.</i>	Thierry de Niem Biskup Kambrydzki - - 1416.	<i>Cesarze Wschodni.</i> Manuel umarł - - 1418. Jan Paleolog - - 1444.
Bonifacy IX. 2. Listop. 1389.	Idu Munios Klemens VIII - - 1424.	Kardynał Piotr d' Ailly Cesarz manuel Paleolog 1425.	Konstantyn Paleolog do roku 1453. któ- rego Macho- met II. wziął Konstantyno- pol.
† 1. Pazd. 1404. Innocenty VII 17. Pazd. 1046. Grzegorz XII. 30. Grud. 1406 złożony na Koncylium Pizańskim 1409. 5. Czer- wca † 4. Lipca - - 1417.	Amadeusz Fe- lix - 1439.	Jan Gerson Kancelarz Aka- demii Pary- skiej 1429.	<i>Cesarze Za- chodni.</i> Robert 1410. Zygmunt 1437 Albert Au- stryak 1439. Fryderyk III. - - 1493. Maxymilian I <i>Królowie Hi- spanijscy.</i>
Alexander V. 26. Czer. 1409. † 3. Maja. 1410. Jan XXIII. 17. Maja 1410. zło- żony na Kon- cylium Kon- stancieńskim 29 Maja 1415. † 22. Grudnia 1419. Marcin V. II. Listop. 1417. † 20. Lute. 1431. Eugeni IV. 4. 1431. † 23. Lu- tego 1447. Nikołay V. 6. Marca 1447. † 24. Mar. 1455. Kalixt III. 8. Kwiet. 1455. †. 6. Sierp. 1458.	Heretycy. Jan Hus 1402. - - - Jeronim z Pragi - 1416. - - - Taborici czyli Sieroty Sekty Husa - 1424.	Nikołay Cle- mengis 1446 Leonard Bru- ni 1443 pisał o Hypokrytach. Nikołay Pa- norm 1444. Alfons Toftat - - 1454. Blondus Fla- wius - 1463. Kardynał Cu- sa 1464. refu- tował Alko- ran. Eneas Sylwi- us potym Pius II. Papież. Wawrzeniec Walle 1461.	Konstantyno- pol. <i>Cesarze Za- chodni.</i> Robert 1410. Zygmunt 1437 Albert Au- stryak 1439. Fryderyk III. - - 1493. Maxymilian I <i>Królowie Hi- spanijscy.</i> Henryk III. - - 1406. Jan II. 1454. Henryk IV. - - 1474. Ferdynand z Jzabella. <i>Królowie Francuscy.</i> Karol VI. 1442 Karol VII. - - 1461.

<i>Papież</i>	<i>Antypapież</i>	<i>Kroni: i Pifa:</i>	<i>Królowie Szkoocy.</i>
Pius II. 27. Sierp. 1458. † 14 Sierpnia 1464.		Kardynał de la Tour 1468. Dyonizy Kar-tuzyan 1471. Tomasz z Kempis 1471. Kardynał Be-sarion 1472. Jakób Piccolo-mini - 1479. Platyna 1481. pisał życia Pa-pieżów Pa-pież Syxtus IV.	Robert III 1406. Jakób I. 1437. Jakób II. 1460. Jakób III 1488. Jakób IV. <i>Krolo: Duń-scy i Szwedzcy</i> Małgorzata - - 1412. Eryk IX. Zło-piś 1438. Krzyżtof III. - - 1448. Karol Kanut-son - 1471. Bezkrólowie do roku 1483. Jan. <i>Królowie Polscy.</i> Władysław Jagello 1434. Władysław Król Węgier-ski. 1444. Bezkrólowie lat 3. Kazimierz IV - - 1492. Jan Albrycht. <i>Królowie Portugalscy.</i> Jan I. 1433. Edward 1438. Alfons V. 1482. Jan II. 1495. Emmapuel.
Paweł II. 31. Sierp. 1464. † 26. Lipca 1471.		Jerzy z Tere-bifondu 1487. Picus Miran-dola - 1494.	
Syxt IV. 9. Sierp. 1471. † 13. Sierp. 1484.			
Innocenty VIII 29. Sierp. 1484. † 25. Lip. 1492.			
Alexander VI II. Sierp. 1492. <i>Papież w Awenionie.</i>			
Benedykt XIII odbiera posu-szeństwo sobie wzięte roku 1403. 28. Maja Złożony na Konstancyeh. 26. Lipca 1417. † 23. Maja 1423	<i>Dom Ottomań-ski.</i> Bajazet poymany od Tamerlana - - 1401. Solman 1409. Moyżesz 1413. Machomet I. - - 1421. Amurat II. - - 1451. Machomet II. - - 1481. Bajazet II.	Ludwik XI. - - 1483. Karol VIII. - - 1498. Ludwik XII. <i>Królowie An-gielscy.</i> Henryk IV. - - 1413. Henryk V 1422. Henryk VI. złożony 1461. Edward VI. - - 1483. Rychard III. - - 1485. Henryk VIII.	
Klemens VIII obrany, ale nieuznany Pa-pieżem.			

WIEK

WIEK PIĘTNASTY.

1401.

Henryk Król Angielski zgromadziwszy Par-lament w Londynie, wydał edykt przeciw Wiklefistom których nazywano Lollards. W tym edykcie kazano chwytać rozsiewających złą naukę i do Biskupow Dyecezalnych odda-wać, aby jeżeliby niechcieli odstąpić swej nauki, byli degradowani, i do Sądu Świeckiego ode-flani. Publicznie według tego rozkazu jeden Xiądz w Smithfildzie był spalony.

Wiklef nauczał rzeczy nierozumnych, lecz te uczniowie jego objaśnili. Otoż błędy: 1. Sakramenta są znaki umarłych. 2. Panień-stwo i bezżeństwo nie są od Boga postanowione, który nakazał Małżeństwo, a to jest lepsze od tamtych, ponieważ nie tamuje rozplodzenia na-rodu ludzkiego. 3. Jeżeli Mężczyzna i Nie-wiašta chcą się pojąć, ná woli ich dosyć, i nie potrzeba z tym udawać się do Kapłanow. 4. Ko-ściół jest Synagogą Czarta, i niepotrzebne tyło Ceremonii do zjedzenia kawałka chleba. 5. Nie ma jednego dnia Świętszego nad drugi, więc w każdy robić gdy potrzeba, a dzień spo-czynku nayprawdziwszy po unuzeniu. 6. Czy-sca nie masz, i inne błędy tym podobne które są, zarazą ludzi.

1402.

Jan Hus młody człowiek, który się uczył w Oxfordzie, błędy Wiklefistow do Oycyzny swoiey Pragi przyniósł. A gdy był dowcipny i wy-

ã wymowny, przyjęto go za Nauczyciela nauk wyzwolonych w Akademii. Czechy radowały się, że tym sposobem umartwią Niemców, którzy się zmocnili w Akademii, wszak i w krótkim czasie za wsparciem Króla, Hus został obrany Dziekanem. Czym tak rozgniewali się Niemcy, że ich więcej na dwa tysiące, licząc Doktorów i Studentów do Lipska udało się gdzie Akademią nową założono przy powadze Papieża.

1403.

Benedykt XIII. aszedł z swego Pałacu, w którym był trzymany. Kardynali i Obywatele Awenionu, jako też i Francuzi pozli pod jego posłuszeństwo.

1404.

Bonifacy IX. którego nazwaćby można Papieżem Rzymskim jako Benedykta XIII. Papieżem Aweniońskim, umarł 1. Pazdziernika. Kardynałowie w Rzymie będący obrali Kardynała Kosmata de Meliorati, który nazwany Innocentym VII.

1405.

Papież Innocenty VII. 6. Listopada umarł w Rzymie, Kardynali przytomni 30. Grudnia obrali Kardynała Anioła Corariò Wenetę, który nazwał się Grzegorzem XII.

1407.

Ludwik Xiąże Aureliański Brat jedyny Króla Francuskiego Karola VI. był zabity publicznie 23. Grudnia w Paryżu z rozkazu Jana Xiążęcia Burgońskiego krewnego swego, który to zaboystwo wyznał, i ogłosił prawnie.

1408.

1408.

Xiąże Burgoński widząc iż Xiążna Aureliańska skargi swe zaniósła przed Króla na niego o zabicie Męża swego, do Flandryi ujechał, którey był Hrabią, i powrócił się w krótcie tak opatrzony iż się lękać było trzeba bardziey jego, niżeli on kogo. Chcąc się usprawiedliwić przybrał sobie za Patrona Jana Doktora Paryskiego, który w Domie S. Pawła na to naznaczonym popierał sprawy Xiążęcia Burgońskiego. Byli przytomni, Ludwik Xiąże Gwieny, Delfin Syn starszy Króla, Król Sycylijski, Kardynał de Bar, Xiążęta, Berri, Brytanii, i Lotaryngii, i Rektor Akademii z Doktorami. Obywatele z Magistratem Miasta, i pospolitwo, Jan za fundament położył, iż Tyranna wolno komukolwiek zabić, więc chwalebnie uczynić kazał Xiąże Burgoński, aby był zabity Xiąże Aureliański. Król Francuski w swoim Państwie zakazał żadnego z dwóch Papieżów nie uznawać. Benedykt XIII. obawiając się, żeby nie był schwytany z rozkazu Króla Francuskiego, uszedł do Catalonii Oyczyzny swojej, Kardynali przy nim będący nie tylko nie udali się za nim, lecz pojechali do Piz, ażeby się złączyli z Kardynałami Rzymskimi, którzy także opuścili Grzegorza. Złączeni razem obwieścili Koncylium Generalne w Pizach.

Benedykt uchodząc wydał Bullę, i posłał ją do Króla Francuskiego, w którey wyklinał wszystkich usiłujących go do złożenia Papieństwa, i uwolniał od posłuszeństwa poddanych Króla, poczty-

czytując go między takimiż. Bulla ta była zdarta, oddając ją haniebnie skarani.

1409.

Koncylium w Pizach zaczęło się 25. Marca. Było bardzo liczne. A gdy zwołane było dla zakończenia Schyzmy, która Kościół dwoiła, więc od tego zaczęto. Kazali się stawić Benedyktowi XIII. i Grzegorzowi XII. po nazwisku ich pozywając, pierwszego Piotrem Luna, drugiego Aniołem Corrario. Naostatek po powtórzonych pozwach, na sefsyi piętnastej wydali sentencyą przeyrzawszy z uwagą to wszystko co przywodziło i dowodzono przeciw Piotrowi Luna i Aniołowi Corrario, zwanemi Benedyktem XIII. i Grzegorzem XII. że są obydwaj Schyzmatykami zaciętymi, Heretykami, krzywoprzysiędcami, gorszycielami Kościoła i niemogącemi się poprawić, przeto nie są godni honoru ani godności, rozkazowania nie mają prawa i są od Kościoła odeięci. Więc Stolicę Piotra za wakującą ogłosiwszy, weszli Kardynałowie 15. Czerwca do *Conclave* a 26. obrali za Papieża Kardynała Piotra z Kandyi Greka, który nazwał się Alexandrem V. Rzecz ku podziwieniu że Kardynałowie, Prałaci znajdujący się na tym Koncylium a bywsi wyniesieni na dostojność jedni od Benedykta XIII. drudzy od Grzegorza XII. to z swemi Dobrodziejami czynili.

1410.

Alexander V. umarł w Bononii 3. Maja Kardynałi zgromadzeni do *Conclave* obrali 17. tegoż Miesiąca Kardynała Baltazara Cofsa Neapolita-

politańczyka Papieżem, który wziął Imię Jana XXIII.

Cesarz Robert Elektor Palatynu 10. Maja umarł w Openheim. Zygmunt Król Węgierski Syn drugi Cesarza Karola IV. po nim nastąpił.

1411.

Husytowie zaczęli błędów swoich zapuszczać ogień, który bardzo w dalszym czasie wybuchnął.

1413.

Wydał Jan XXIII. Bullę obwieszczającą Koncylium w Konstantz, którego zaczęcie miało być w roku przyszłym 1. Listopada. Z przyczyny i żądania Zygmunta Cesarza, to miasto na Koncylium obrane. Przykroć w prawdzie powodować się było Papieżowi według woli Cesarza, lecz to jednak uczynił.

1414.

Propozycya owa Jana Petit, że Tyranna zabić można i potrzeba, od Akademii Paryskiej potępiona, jako sromotna i przeciwna Społeczności.

Zaczęte Koncylium 5. Listopada, ponieważ 1. Święto WW. SS. nazajutrz Zaduszny dzień był przeskodą.

Jan Hus lubo przybył na Koncylium pod obroną Zygmunta Cesarza, jednak w krótkim czasie był schwytyany. Cesarz przyjechał w Dzień Bożego Narodzenia do Konstantz i na pierwszey Mszy śpiewanej od Papieża dyakonował.

1415.

Pierwsze kroki Koncylium były obowiązać Jana

Jana XXIII. żeby złożył Papięstwo. Chociaż Jan XXIII. nastąpił po Alexandrze V. kanonicznie obranym na Koncylium Pizańskim po złożeniu Benedykta XIII. i Grzegorza XXII. Dziwna rzecz iż zakończoną na Koncylium w Pizach sprawę odnowioną. Z tym wszystkim wymuszono na Janie XXIII. obietnicę złożenia Papięstwa, jeżeliby Benedykt XIII. i Grzegorz XII. wprzód toż uczynili. Miał zapęd wymuszonych od siebie słow uchylenia się z Konstancz Papięż, a tym samym za nieważną uczynić obietnicę. Miał i na to Zygmunt oko, lecz Xiążę Austrii przychylnym będąc Papiężowi, nie mając sposobności uwolnienia Papięża, sporządził gonitwy pod czas których mogłoby Papięż uciec, co się i udało. Wieczorem albowiem przebrawszy się Papięż po masztalersku ujechał do Schaffus miasta należącego do Xiążęcia Austriackiego. Cesarz wydał wojnę Xiążęciu, więc Xiąże obawiając się ludzkiej straty, Papięża oddał Papiężowi. Deputaci wysłani łatwo od zostającego w więzieniu Papięża wyjednali, iż uznał niemyślność Koncylium, i poddał się zupełnie onemuż, wiedział albowiem dobrze, iż nie można dać odpor mocniejszej sile. Koncylium ledwie dowiedziało się odpowiedzi Papięża, tak zaraz jako z zgorzaniem ujeżdżającego dekrétowało, rozkazawszy aby pod strażą był u Cesarza, sam ten dekret na siebie musiał potwierdzić. Przeniesiony był z Ratolfeel do fortecy Gotleben, w której Jan Hus był trzymany.

Kon-

Koncylium posłało deputatów do tego Hierzarchy, żeby odwołał swą naukę, a gdy nie chciał, kilkakrotnie w Konstancz stawiony na Koncylium, dwie usłyszał sentencje pierwszą aby Xiążki jego były spalone, a drugą żeby i on sam słucał na siebie dekretu klęząc, i proząc dla oskarżycielow swoich i Sędziow Boga o odpuszczenie. Był tedy degradowany z Xięstwa i spalony. Lecz poplecznicy jego mścąc się śmierci w Czechach i Prowincyach niektórych Niemieckich, wielkie zamięszki i okrucieństwa poczynili.

Grzegorz XII. złożył Papięstwo pod kondycją żeby był Dziekanem Collegium Kardynałskiego, i dożywołnim Posłem w Marchii Ankonitańskiej. Lecz Benedykt XIII. statecznie złożyć niechciał Papięstwa.

Zygmunt Cesarz sprzedał Elektorat Brandeburski Fryderykowi Hohenzollern Burgrafowi Nuremberskiemu za 400000. Czerwonych Złotych, oprócz summy znaczney którą był pożyczł od Burgrafa. Przedaż ta była za zezwoleniem Elektorów pod warunkiem, że dziedzice męskiej płci Zygmunta i Wacława, mogą odkupić, oddawszy summę umowioną. Elektor aby miał czym dopłacić, sprzedał Miastu Nurybergowi Zamek którego był Rządca czyli Burgrafem, same prawa wladztwa sobie zostawiwszy. Klausula ta była przyczyną długich kłutni między Miastem Nuryberg i Margrafami Brandeburskiemi z linii Anspach i Barcith. Fryderyk inwestyturę odebrał na Elektorstwo dopiero roku

1417.

1417. Xiążęta Meklenburg dawni holdownicy od nowego Elektora inwestyturę wzięli. Lecz to holdownictwo odmieniło się w Braterstwo i Sukcesyą.

1416.

Kiedy exekwowano Jana Husa i Jeronima z Pragi, Król Francuski przez swoich Posłów starał się o potępienie Jana Petita, lecz Kommissarze Kardynali wysadzeni do tej sprawy ani Ofobę ani propozycyą Jana nie potępił, bronili Biskup d' Arras, propozycyi okropney, iż wolno zabijać Tyranna.

Po złożeniu Benedykta XIII. Jana XXIII. z Papieństwa, a dobrowolnym ustąpieniu Grzegorza XII. obrany 11. Listopada Otto, Kolumna Kardynał Dyakon, który nazwany Marcin V. Anioł Corrario niegdyś Grzegorz XII. umarł w Rekanacie 18. Pazdziernika.

1418.

Papież Marcin opuścił Konstantz uznawszy Zygmunta Królem Rzymskim, ponieważ Cesarze tylko tytuł mieli Króla Rzymskiego po te czasy, poki nie byli koronowani w Rzymie.

1419.

Baltazar Cossa niegdyś Papież Jan XXIII. uszedł z więzienia, i padł do nog Marcina V. który go uczynił Dziekanem Kardynałów. Ten ExPapież w szesć miesięcy umarł.

1420.

Ná Wschodzie Michał Paleolog Cesarz przybrał do rządów Jana Paleologa Syna swego. Jan Trcsnu przezwany Zyska czyli jednooki

ná

ná czole Husytow mści się śmierci Jana Hus i Jeronima z Pragi. Zygmunta obranego Królem Czeskim po śmierci Wacława zbił, i fortecę wystawił ná górze Tabor. Wszyscy Xiążęta Niemieccy ná żądanie Cesarza pod czas Seymu w Norymbergu, zgromadzili woyska ná wygubienie Husytow. Zyska lubo utracił oko jednak wiodł woyskiem. Ná zbliżenie się Woyska Niemieckiego, zamknął się z swemi w Tabor, przedsięwziawszy nie wychodzić przeciw licznym Niemcom, aby tak długim i nużącym oblężeniem sprzykrzeni, od oblężenia odstąpili, co mu się udało.

1423.

Zacząło się tego roku Koncylium w Tyncyne, zkąd dla zarazy przeniesione do Sienny.

1424.

Wydał Papież Bullę ná rozeyście się Koncylium w Siennie, i naznaczył w Bazylei zá lat siedm inne.

Piotr Luna 1. Czerwca umarł. Po śmierci dway Kardynali przy nim będący obrali Idziego Mumos Arragończyka Kanonika Barcelony, który wziął imię Klemensa VIII.

Zygmunt widząc, iż nie mógł pokonać Zyskę ośm razy przegrawszy wstępny bojem, wszedł z nim w ugodę, oddając mu w rząd Królestwo Czeskie i przyległe Kraje, woyska i dochody Królewskie, a sam sobie tytuł tylko Króla zostawił, byle Zyska przywiodł pospolitwo, aby Zygmunta zá najwyższego swego Pana uznało. Przyjął to ná siebie Zyska, i tylo miał miru, iż prze-

przekonał buntowników aby nową przysięgą uczynili Cesarzowi. Zyska pod czas powietrza umarł w Zamku Prisko. Mówią że umierając kazał po śmierci zedrzeć skórę swoją, aby ta była użyta na taraban do płoszenia nieprzyjaciół.

Po śmierci Jego, Hufsyte rozdwoili się, jedni nazwali się Taborytami i obrali za wodza swego niejakiego Prokopa. Drudzy przekonani będąc, że nikt nie jest godzien na miejsce Zyska nastąpić, nazywali się Sierotami, i corocznie obierali sobie Wodza.

1425.

Cesarz Konstantynopolitański Paleolog umarł, po nim nastąpił Jan Paleolog Syn Jego.

1429.

Marcin V. Papież Traktat uczynił z Królem Aragońskim przeto Idzi Munios musiał złożyć Papieństwo, co uczynił z wielką pompą. I tym się sposobem zakończyło rozdwojenie trwające od roku 1378. którego Klemens VII. był obrany w Fondi.

Tego roku okazała się Joanna d' Arc bardziej wiadoma pod imieniem Paniienki Aurelińskiej. Urodziła się w Domu Remi wiosce niedaleko Vauconleurs nad Mozą. Twierdziła o sobie, iż miała objawienie od S. Michała, żeby wzięła broń w rękę i broniła Francuzow, jakoż była przyprowadzona przed Karola VII, i odwiecz od Aurelianu jako też koronowanie Króla w Reihms, iey przepowiedzeniu przypisują. Lecz Doktorowie Paryscy roku 1431. podali memoriał Królowi, aby ta bohaterka jako czarownica była

była ukarana, przeto w Rouen ogłoszona za herezyczkę czarownicę i żywą spalona.

1430.

Xiążę Burguńskie postanowił order złoto-go runa na pamiątkę ożenienia swego z Izabellą Cerką Jana I. Króla Portugalskiego.

1431.

Marcin V. umarł 20. Lutego, obrany po nim Papieżem Kardynał Gabryel Condolmero Veneta. 4. Marca nazwał się Eugenim IV.

Zaczęło się Koncylium w Bazylei 23. Maja przez Jana Polmara Kapelana Papieckiego zagonione, Jana z Raguzy Doktora Teologii Paryzkiego, naznaczonych od Kardynała Juliana Nuncyusza od Marcina V. nominowanego a od Eugeniego IV. potwierdzonego. Kardynał ponieważ był zabawny wojną z Hufsytami.

1432.

Papież pisał do Kardynała Juliana, żeby Koncylium rozchwiał, na co odpisał Kardynał zwracając Papieża od zamysłu. Zjechani na Koncylium pisali do Papieża prosząc żeby przybył na Koncylium w przeciągu trzech miesięcy. Julian Kardynał mimo tych miesięcy otrzymał ieszcze zwłoki dni sześćdziesiąt dla Papieża.

1433.

Papież na prośbę Xiążąt Chrześcijańskich Dekret swoy rozwiązujący Koncylium Bazylejskie uchylił, i do Juliana Kardynała przydał innych czterech Kardynałow, aby na Koncylium tym przyzdownali.

O

1434.

Tom II.

1434.

Na Selsyi czternastej czytane były Listy Papieża Eugeniego potwierdzające Koncylium Bazyleykie.

1437.

Zygmunt umarł, w Testamencie swoim uczyniwszy dziedzicem po sobie Alberta Xiążęcia Austryi Xiążcia swego.

1438.

Albert II. Xiąże Austryacki Syn Alberta IV. i Joanny Bawarki, był obrany, Cesarzem. Od niego zacząwszy, Cesarzami zawsze byli z Austryackiego Domu, poki nie zszedł roku 1740.

Eugeni IV. nakazał i zaczął Koncylium w Ferarze, ogłosiwszy wprzod wszystkie czyny w Bazylei oprócz tych które się tykały Czechow, za nieważne. Na drugiey Selsyi w Ferarze, wyklął tych wszystkich którzy zostali w Bazylei dla kontynuowania Koncylium. Lecz będący w Bazylei, zawieśli wszelką Zwierzchność duchowną i świecką Papieża.

1439.

Papież z Ferrary wyjechał do Florencyi, z temi których zwołał na Koncylium, byli i posłowie Greccy, którzy przybyli dla zjednoczenia się z Rzymem, lecz gdy Turcy obierali Cesarza Konstantynopolińskiego, odesłani byli Posłowie z nadzieją sobie uczynioną prędkiey pomocy.

Koncylium w Bazylei na 24. Selsyi złożyło Papieża Eugeniego, jako mierzającego pokoy i jedność Kościoła, jako Symoniaka, krzy-

krzywoprzyśędzcę, Schizmatyka &c. Na Selsyi 25. umyśliło we dwóch miesiącach innego obrać Papieża.

Eugeni IV. żwawie pisał do Koncylium Bazyleykiego, i wszystkie postanowienia na nim za nieważne poczytał, klątwę na zgromadzonych rzucił, grożąc im Sądem Boskim, i potępieniem z Kore, Datanem, i Abironem.

Będący w Bazylei obrali za Papieża Amadeusza Xiążęcia Sabaudyi, który porzuciwszy swe Państwo dziedziczne, został był Pustelnikiem, wziął Imię Felixa V.

Albert II. na wyspie Schutt 27. Pazdziernika umarł.

1440.

W tym roku wynaleziony był drukowania sposob, lecz o czasie którego to być miało, tak i o wynalazcy nie masz należytey pewności. Pierwsze, atoli Xiążki były drukowane w Moguncyi, mające herb i Imię Jana Fuft czyli Fausta i Piotra Schoeffera jego xiążcia. Inni zaś piszą że Jan Mentelni Mieszczanin Strazburki wynalazł w Strazburgu drukowanie, a to w Moguncyi miało być wydoskonalone. Wawrzeniec Kuster Mieszczanin Harlem w Hollandyi drukował pierwey od nich, lecz littery rznięte były od niego na tarcicach, nie tak jak teraz odlewane.

Fryderyk III. Xiąże Austryacki z linii Styryyskiej obrany Cesarzem 2. Lutego.

1443.

Koniec Koncylium Bazyleykiego i Florenckiego.

O 2

1445.

1445.

Jan Paleolog Cesarz Konstantynopolski 31. Pazdziernika umarł. Konstantyn starczy z Braci jego po nim nastąpił.

1447.

Eugeni IV. 23. Lutego umarł, przed skonaniem swoim dawał mowę miał zalecając pokoy Kardynałom. Kardynałi obrali 6. Marca Tomasz de Sarzan Kardynała Bonońskiego Papięzem, który wziął Imie Nikołaja V.

1448.

Bulla wyszła potwierdzająca *Concordatum Germanicum*, czyli umowę między Niemcami i Kardynałem de Carvajol Posłem od boku. Ta umowa zawiera w sobie, żeby Kapituły obie rały Biskupow; Papięz zaś w sześciu miesiącach wakujące Beneficia i godności pierwsze Katedr i Kollegiat aby rozdawał.

1449.

Rozdwoienie zakończyło się tego roku za ustąpieniem Amadeusza Xiążęcia Sabaudyi z Papięstwa. Karol VII. Król Francuski urządził kondycye przeszloroczne. Mocą tego Traktatu Papięz Cenzury włożone na Amadeusza, na Koncylium Bazyleyjskim i onemuż przychylnych, zniósł. Kardynałi od Amadeusza kreowani przy swoiey godności i Urzędach zostali. Felix najpierwszym Kardynałem uczyniony, Biskupem Sardyńskim, Posłem i Wikarym Stolicy S. we wszystkich krajach Xiążęcia Sabaudzkiego, pozwolone mu nad to, noszenie Sukien Papięskich, oprócz pierścienia Rybaczego, Baldachinu i krzy-

i krzyża na trzewikach. Gdyby kiedy przybył do Rzymu, więc Papięz powinien był obaczywszy go wstać, pocałować w twarz, a on żadnych innych nie czynić ceremonii. Naostatek Felix powrócił się na swą puszcę, niepomniąc więcey o Papięstwie, tak jak o niego nie starał, się umarł 17. Lipca 1452.

1453.

Machomet II. opanował Konstantynopol 19. Maja, Konstantyn wszystkich sposobow używał na odparcie woyska Machometa, lecz liczbą większą nieprzyjaciół przekonany. Cisko jego znalezione między zabitemi, za rozkazem Machometa z należytą Cesarzom wspaniałością pochowane. Tak się zakończyło Cesarstwo Konstantynopolitańskie trwające lat 1123. rachując od poświęcenia Konstantynopolu przez Konstantyna 19. Maja roku 330. Wzięte było to miasto tegoż dnia, którego było fundowane.

1455.

Papięz Nikołaj V. 24. Marca umarł. Kardynał Alfons Borgia Hiszpan po nim obrany i nazwany Kalixtem III.

1456.

Machomet II. obległ Belgrad, lecz waleczny Hunniad Wojewoda Siedmiogrodzki odpedził go, pokonawszy wprzod wstępny bojem, przypisują tę wojnę męstwu Hunniady, i modlitwom S. Jana Kapistrana.

1458.

Kalixt III. umarł 6. Sierpnia. Kardynał Eneasz Sylwiusz Piccolomini Biskup Sieny obrany Papię-

Papieżem 27. tegoż miesiąca, nazwał się Piusem II.

1462.

Tego roku wielka była dysputa między Dominikanami i Franciszkanami względem krwi J. Chrystusa odłączoney od Ciała Pana naszego, gdy było w grobie.

1463.

Pius II. wydał Bullę odwołując to, co pisał względem Koncylium Bazyleykiego, będąc Xiędzem.

1464.

Pius II. 14. Sierpnia umarł. Kardynał Piotr Barbo Weneta 31. Sierpnia Papieżem został, i nazwał się Pawłem II.

1470.

Bulla wydana 19. Kwietnia od Pawła II. przepisująca rok Jubileuszowy co dwadzieścia pięć lat.

1471.

Paweł II. w nocy z dnia 25. na 26. Lipca umarł. Obrany po nim 9. Sierpnia Kardynał Franciszek Albexola z Rowern wziął Imię Syxtusa IV.

1473.

Papież Alfonsowi Synowi nieprawemu Ferdynanda Króla Arragońskiego, mającemu lat sześć dozwolił aby objął Biskupstwo Saragoſy.

1475.

Rok ten Jubileuszowy od Pawła II. do dwudziestu pięciu lat skrócony wiele osób zgromadził do Rzymu, między innemi Ferdynand Król Neapolitański znajdował się. Papież go przyjął pięknie,

pięknie, za co Król obowiązał się corocznie konia białego na znak hołdu ku Świętej Stolicy ofiarować, ta Ceremonia do tych czas trwa, a od Poła Króla Neapolitańskiego w Wigilią SS. Piotra i Pawła zwykła odprawować się.

1478.

Dwie Familie Florenckie całe Europejskie na siebie oczy obróciły. Jedną była Pazzow, drugą Medyceuszow. Pierwsza była najdawniejsza i bogata, druga zaś więcej miała powagi. Wszak do tych czas w szacunku jest zacność, mądrość, Kozmy Medyceusza. Syxtus IV. był za stronę Pazzow, ponieważ Medyceuszowie przeciwni się wyniesieniu Jeronima Riara jego krewnego. Pazzowie będąc wspartemi, umyślili zgładzić dwóch Braci, Juliana i Wawrzeńca Medyceuszow. Ten zamiar był wykonany gdy w Kościele S. Repary obydwaj Medyceuszowie słuchali Mszy Świętej. Julian zabity, a Wawrzeńiec w garło raniony uszedł do Zakryſtyi. Kilku sprzyśniętych rozumiejąc że się już im wszystko powiodło, udali się do Pałacu aby w nim znajdujący Magistrat a sprzyjający Medyceuszom wycieli, lecz mocno zadziwili się, gdy za nimi zaraz bramy zamknięto, zwłaszcza spojrzawszy na siebie że ich tylko było pięciu. Magistratowi długo nie bawiąc się, wszystkich z okien kazali powieszać. W liczbie tych znajdował się Franciszek Salviati Arcybiskup Pizow i teży śmierci fromotnej podpadł, o czym dowiedziawszy się Papież wyklął Florentczyków, a na miasto interdykt włożył. Wawrzeńiec Medy-

Medyceusz wyklęty. Oprócz tey broni duchowney, użył Papięz i żelazney. Lecz gdy Floreńcykowie znaleźli pomoc u Monarchow, bo Ludwik XI. Syxtusowi IV. przekładając, a Ferdynand Król Neapolitański pokoy z Floreńczykami zawierając, wymogli na Papięzu, że swey imprezy poprzestał.

1485.

Między Dominikanami i Franciszkanami były sprzeczki, i daley wszczęte przed tym rozszerzały się, Tamci S. Tomazja trzymali się ci zaś Skota.

Marcin Luter urodził się w Eislebe 10. Listopada.

1484.

Kanonicy Regularni S. Augustyna z Pustelnikami tegoż samego Świętego trzymając się, mieli między sobą sprzeczkę, więc Syxtus IV. obojey stronie nakazał milczenie, i umarł 13. Sierpnia, miał za Następcę swego Jana Cibo Kardynała Melfi Genuęczyka obranego 29. Sierpnia, który nazwał się Innocentym VIII.

1486.

Teologowie Paryscy niektóre propozycye Jana Lailher Licencjata w Teologii potępili, były następujące. Strzedz należy przykazania Boga i Apostołów, Biskupich zaś rozkazow słuchać nie potrzeba. Drugie były przeciwko Kanonizacyi Świętych, przeciw bezżeństwu Kapłanow, przeciw postowi wielkiemu i Kościołowi.

Ná Seymie w Frankfurcie Arcy-Xiąże Austryacki Maxymilian obrany Królem Rzymskim, koronowany w Akwisgranie.

1492.

Innocenty VIII. 25. Lipca umarł, po jego śmierci Kardynali obrali 11. Sierpnia za Papięza Kardynała Roderyka Borgiasza, który się nazwał Alexandrem VI.

1493.

Cesarz Fryderyk III. umarł 19. Sierpnia w Lintzu, po nim wstąpił ná Cesarstwo Syn jego Maxymilian I.

1495.

Karol VIII. Król Francuski wszedł do Włoch, aby Królestwo Neapolitańskie opanował. We Florencyi i Rzymie był przyięty.

TABLICA WIEKU SZESNASTEGO.

<i>Papież.</i>	<i>Antypapież. Haraty.</i>	<i>Kronikarze. Pisarze.</i>	<i>Monarchowie.</i>
Alexander VI 1. Sierp. 1491.	Bracia Czescy - - 1504.	Jakob Almain - - 1516.	<i>Cesarze</i> Maxymilian I † 18. Sier. 1503.
Pius III. 20. Wrześn. 1503.	Luter - 1517.	Kardynał Xy- menes 1517	† - 1519. Karol V. zło- żył 1556. † 1558.
† 18. Paz. 1503.	Melanchton - - 1518.	Kardynał A- Cornetto 1518.	Ferdynuand - - 1564.
Julius II. 1. Listop. 1503.	Karlstad 1518.	Gotfryd Bouf- sard - 1520.	Maxymilian II. - 1576.
† 12. Lut. 1513.	Zwingliusz - - 1519.	Klaudyutż Seifse Arcy- Biskup Turin- nu 1520. <i>pisal</i> <i>historię Wal-</i> <i>densow.</i>	Rudolf II. <i>Królowie</i> <i>Hiszpańscy.</i> Ferdycand i Izabella 1516.
Leo X. 11. Mar. † 1. Grud. 1521.	Anabaptyści - - 1523.	Jan Reutclin - - 1521.	Filip I. 1516. Jan z żoną 1516
Adryan VI. 9. Stycz. 1522. † 24. Wrz. 1523.	Oscolampadi- usz - 1524.	Jakob Hoch- strat 1527.	Karol V. Ce- sarz 1558.
Klemens VII. 19. Listop. 1523	Michał Ser- wet - 1531.	<i>pisal przeciw</i> <i>Lutrowi,</i> Kardynał Ka- jetan 1534.	Filip II. 1593. Filip III.
† 25. Wrz. 1534	Kalwin 1535.	Tomas Morus - - 1535.	<i>Królowie</i> <i>Francuſcy.</i> Ludwik XII. 1515. Franci- szek I. 1545.
Paweł III. 13. Pazdz. 1534. † 10. List. 1549.	Faufc Socyn - - 1561.	Agryppa 1535.	Henryk III 1549. Franciszek II. 1560. Karol VI. 1574. Henryk III. 1589. Hen- ryk IV.
Julius III. 8. Lut. 1550. † 23. Marca 1555.	Sekta puryta- now 1563.	<i>pisal o niepe- wności Umie- jętności i o Fi- lozofii taje- mney.</i> Erazm 1536. Jan Ludwik Vives 1537. <i>pi- sał o praw- dzie Chrześci- ańskiej Religii</i>	<i>Królowie</i> <i>Angielscy.</i> Henryk VII. 1509. Henryk VIII. 1547.

<i>Papież.</i>	<i>Kroni: i Pifa:</i>	<i>Monarchowie</i>	<i>Monarchowie.</i>
Pius VI. 7. Sty- cznia 1566. † 1. Maja 1572.	<i>Kommissarz,</i> <i>na Xregi S.</i> <i>Augustyna o</i> <i>Mieście Bo-</i> <i>skim.</i>	Eduard V. 1553 Marya 1558. Elzbieta.	<i>Królo: Polſcy.</i> Jan Albrycht - 1501. Alexander - - 1506. Zygmunt I. - - 1572.
Grzegorz XIII 13. Maja 1572.	† 7. Kw. 1585.	Jakob IV. 1513. 1541. <i>zebrał</i> Syxtus V. 24. Kwiet. 1585. † 27. Sierp. 1590.	Henryk po- tym Król Francuzki - - 1574. Stefan Batory - - 1587.
Urban VII. 15. Wrze. 1590. † 27. Wrze. 1590.	Jan Echig 1545 <i>pisal przeciw</i> <i>proteſtantom..</i>	Jakob V. 1542. Marya Stuart ścięta 1587. Jakob VI. <i>Królo Szwedz- cy i Duńſcy.</i>	Zygmunt Król Szwedzki. <i>Królowie Por- tugałſcy.</i> Emanuel W. - - 1521. Jan III. 1567. Sebaſtyan 1578
Grzegorz XIV 5. Grud. 1590. † 15. Paz. 1591.	Kardynał Sa- dolet 1547. Melchior Can- nus - 1560.	Jan 1513. Kry- ſtyan wype- dzony 1523 Guſtaw Ery- kon 1560.	Kardynał Hen- ryk 1580. Filip II. Król Hiszpański o- panował Por- tugalią. <i>Dom Otomań- ſki.</i> Bajazet II złożył 1512. Selim I. 1520.
Innocenty IX. 30. Paz. 1591. † 31. Gru. 1591.	Innocenty IX. 30. Paz. 1591. † 31. Gru. 1591.	Onufry Panvi- ni - 1568. Nikołay Son- derus 1580.	Szwecya od- działała się od <i>Danii.</i> Eryk złożony 1568. Zygmunt Król Polſki wypędzony 1569. Karol IX. <i>Królowie</i> <i>Duńſcy.</i> Kryftyern II. 1523. Fryderyk I. 1534. Kry- ſtyern III. 1559 Fryderyk II. - - 1595. Kry- ſtyern IV.
Klemens VIII 29. Stycz. 1592.	<i>O Schizmie</i> <i>Angielskiej.</i> Guido Faur de Pybrac 1580. Ludwik Gra- nada 1588. Kardynał To- let Juzuita - - 1593. Gilbert Gene- bänd 1596. Ludwik Molina - 1600.	<i>O Schizmie</i> <i>Angielskiej.</i> Guido Faur de Pybrac 1580. Ludwik Gra- nada 1588. Kardynał To- let Juzuita - - 1593. Gilbert Gene- bänd 1596. Ludwik Molina - 1600.	Szwecya od- działała się od <i>Danii.</i> Eryk złożony 1568. Zygmunt Król Polſki wypędzony 1569. Karol IX. <i>Królowie</i> <i>Duńſcy.</i> Kryftyern II. 1523. Fryderyk I. 1534. Kry- ſtyern III. 1559 Fryderyk II. - - 1595. Kry- ſtyern IV.

WIEK

WIEK SZESNASTY.

1502.

Xiąże Walentynu opanował Urbin i Camerino Xięstwa. Panow znaczniejszych zwabiwszy do Seniguglia pod pretextem ugody pomordować kazał. Kardynałów Ursyniego i Ferraro otrul.

1503.

Alexander VI. 18. Sierpnia umarł nieostrożnie otruwfszy się. Po śmierci Jego Kardynałowie 23. tegoż miesiąca obrali Franciszka Piccolomini Papieżem, który wziął Imie Piusa III. lecz gdy 18. Października umarł, po nim Kardynał de la Rover nastąpił na Papieństwo, nazwany Juliusz II.

1504.

Bracia Czescy zwani, którzy też prawie błędy rozsiewali co i Hufsytowie, a zniemi złączeni Calixtini czyli Kielichowie ponieważ za konieczną potrzebę twierdzili zażywanie kielicha przy komunii, podali wyznanie wiary swej na piśmie Królowi Władysławowi VI.

1506.

Zaczęto budować tego roku Kościół S. Piotra w Rzymie którego pierwszy kamień Juliusz II. założył 18. Kwietnia na Watykanie, na tym samym miejscu, na którym Konstantyn W. był wyśawił Kościół, lecz dla dawności swoiey był się obalił. Bramant sławny Architekt dał abrys.

1508.

Papież, Maxymilian Cesarz, Królowie Francuski i Hiszpański uczynili ligę przeciw, Wene-
tow

tom 10. Grudnia w Cambrii lecz lubo szczupła Rzeczpospolita, jednak tym potencyom oparła się.

1509.

Papież rzucił klątwę na Wenetow. Ludwik XII. przy Aignadel 14. Maja poraził Wenetow. Kardynał Xymenes w Afryce wojował, odebrał Maurom Oran na Króla Hiszpańskiego.

1510.

Wenetowie poddali się, Papieżowi, więc klątwę z nich 25. Lutego solennie była zdjeta. Juliusz II. uczynił Traktat z Szwaycarami z Królem Angielskim Henrykiem VIII. i z Ferdynandem Królem Arragońskim, chcąc się pozbyć z Włoch Ludwika XII. i wyklął go.

1511.

Juliusz dwakroć był w niebezpieczeństwie, ponieważ ledwie nie wzięty pod czas bitwy z tym wszystkim obległ Mirandole, przymusił do kapitulacyi, i wszedł przez wybitą ścianę szturmem.

Cesarz i Król Francuski nakazali Koncylium w Pizach, przychylił się Kardynałowie do tego ei, którzy nie byli kontenci z Papieża, Papież zaś nakazał inne Koncylium w Rzymie w Kościele Laterańskim na dzień 19. Kwietnia 1512. roku.

1512.

Ci którzy przyjechali byli na Koncylium do Pizow, przeniesli się do Medyolanu, ponieważ Papież zamysłał Florentczykow atakować za to, iż dozwolili zgromadzać się do Pizow na Koncylium. Ośm sesyji tylko odprawili, ponieważ Cesarz odstrychnął się od Francuzów.

Na

Ná Koncylium Laterańskim 3. Maja podczas czwartej sesyi, czytane były Listy Ludwika uchylające *Sanctioem Pragmaticam*, ná której byli zapozwani Francuzi sprzeciwiający się temu uchileniu.

1513.

Juliusz II. 21. Lutego umarł, po nim obrany Kardynał Julian Medyceusz II. Marca, nazwał się Leonem X. trzydzieści sześć acz miał dopiero lat, okazał jednak swą roztropność w różnych okolicznościach.

1514.

Ludwik XII. umarł, po nim został Królem Francuskim Hrabia d' Angouleme Franciszek I.

1515.

Ná dziesiątej sesyi ná Koncylium Laterańskim 4. Maja, uchwalone są góry pobożności, od Pawła II. Syxtusa IV. Innocentego VIII. Alexandra VI. i Juliusza II. potwierdzone, przed tym.

Papież z Franciszkiem I. w Bononii widział się, pod czas którego widzenia się ustąpił prawa nominowania ná Beneficia Królowi we Francyi i Delfinacie, Król zaś Annat dozwolił Papieżowi. Kanclerz Duprat kondycyę tej ugody układał, przeco u Francuzow był w nienawiści, ugoda jednak następnego roku ná Koncylium Laterańskim była potwierdzona.

1517.

Tego roku byli sprzysięgli się ná Zycie Papieża, lecz gdy się wydało, pryncypał w więzieniu był udułzony.

Papież

Papież nadał Odpusty Zupełne tym, którzyby swemi jałmużnami przykładali się do wystawienia Kościoła S. Piotra, i opowiadanie tych odpustow zlecił XX. Dominikanom w Niemczech, osobliwie w Saxonii, przykro to było Augustyańom, przeco Jan Staupitz Wikary Generalny Augustyański obowiązał Marcina Lutra swego Zakonnika, żeby opowiadał przeciwko złemu zażyciu Odpustow. Luter nadarżający się okoliczności do wstawienia się chętnie chwycił się, wydał więc 95. propozycyi będąc w Akademii Wirtembergkiej Profesorem. Użyłszy o tym Jan Tetzl Dominikan Inkwizytor i pierwszy z Kommissarzow do ogłoszenia Odpustow, wydał 100. propozycyi przeciwnych tamtym, i kazał je utrzymywać w Frankforcie nad odrą podczas Dysput.

1518.

Wiele pism z obojej strony wychodziło, Jakob Hochstrat Dominikan, radził Papieżowi Leonowi X, aby przeciwko Lutrowi użył żelaza, jako Herezjarze. Papież więc kazał Lutra do Rzymu zapozwać, i w tymże interesie wydał Breve do Fryderyka Xiążęcia Saskiego. aby burzyciela Lutra nie wspierał. Luter wymawiał się trudnością drogi, więc Papież Leo do Niemiec posłał Kardynała Kajetana, żeby tę sprawę roztrząsł, i osądził. Przybył do Aufspurgu, stawil się tam i Luter. Papież wydał Dekret potwierdzający ważność Odpustow. Luter, czując się bydz tkniętym w owym Dekrecie, protestował się i appellował do przyszłego Koncylium.

cylium. Tego roku Melancthon Profefor Greckiego Języka w Witembergu złączył się z Lutrem. Karłowad Kanonik i Archidyakon Wittemberki błędy swe rozsiewać zaczął.

1519.

Cesarz Maxymilian I. w Inspruku 12. Stycznia umarł. Intrygi Karola Króla Hiszpańskiego, wiadomego pod Imieniem Karola V. i Franciszka I. Króla Francuskiego, były przyczyną Bezkrólewia sześciomiesięcznego.

Zwankliusz Proboszcz Zurychu w Szwycaarach, słysząc opowiadającego jednego Franciszka Medyolańczyka, posłanego od Leona X. Odpułty, powitał nań, a potem na władzę Papieża, na Sakrament pokuty, załugę wiary, wzywanie Świętych, na Mszę, na prawa duchowne, śluby, bezżeństwo Kapłanow, i na wstrzymanie się od mięsa.

Karol V. Arcy-Xiąże Austrii Syn starszy Filipa Arcy-Xiążęcia Austrii i Joanny Hiszpańki Wnuk Maxymiliana I. Cesarza, urodzony w Gandzie 24. Lutego 1500 roku, obrany Cesarzem 28. Czerwca, miał lat 19. wtedy.

1520.

Cesarz gdy wymawiał się iż na żądanie Papieża nie mógł kazać złapać Lutra, póki nie był na Cesarstwo koronowany, więc Papież nazaczył Kongregacją do różtrząśnienia błędow Lutra, naostatek wydał Bullę, zaczynając się od słow Pfallmu *Exurge Domine &c.* w której 41. Arktułow nauki Lutra wilczone znaydują

duią się Xiążki jego na ogień skazane a on ostatni raz zapozwany do Rzymu.

Rozgniewany Luter usunął się od posłuszeństwa Papieża i wydał Xiążkę o Niewoli Babilońskiej, w której jad swoy wywarł na Papieża władzę przeciw odpułtom &c. obawiając się jednak Seymu w Wormsie mającego się odprawować, Niemieckim językiem napisaną Xiążkę rozrzucił, w Witembergu publicznie Bullę Papieża i *decretalia* innych Papieżow spalić kazał.

1521.

Papież nową wydał Bullę przeciwko Lutrowi i jego Sektarzom. Luter na Seym w Wormsie był przywieziony i po audyencyi jego na Seymie w przytomności Cesarza, po rozmowach prywatnych z Xiążętami, gdy nic nie wkurzał, kazano mu w przeciągu 21. dni powrócić się do Wittembergu, w drodze wyiechawszy z Eisenach w lesie 3. Maja od dwóch Kawalerow przebranych i nasadzonych od Xiążęcia Saskiego porwany, do Zamku Versberg zaprowadzony, siedział w nim dziewięć miesięcy, o czym żaden nie wiedział, nawet Fryderyk Elektor Saski niechciał, aby o miejscu jego areztu było mu doniesiono, ponieważ tym sposobem wymówić się mógł przed Cesarzem i Papieżem, że nie wie o Lutrze.

Tego roku Henryk VIII. Król Angielski przeciwko Lutrowi wydał Xieggę o siedmiu Sakramentach, w niej gani Lutra nieposłuszeństwo Papieżowi. Skoro Luter dostał tej Xiążki,

P

odp.

Tom II.

odpisał z pasją i ufzczypliwie ná nią.

Leo X. umarł 1. Grudnia. Papież ten wrodzoną Medyceuszom miłość nauk miał, á uczonych ludzi był obrońcą i wspomagaczem.

1522.

Kardynał Adryan Florenty Nauczyciel Karola V. obrany Papieżem 1. Stycznia, chociaż po te czasy był w Hiszpanii i nigdy nie był w Rzymie, wziął Imię Adryana VI.

Luter uciekł z Zamku, i do Wittembergu przyszedł, miał kilka mow przeciw Karlostadowi, w których jedney rzekł: *Czynności Karlostadu łatwo mogłbym bronić przed Papieżem, lecz ich nie umiem przed diabłem usprawiedliwić.* Z tym wszystkim ożenie się Karlostada chwalił, który tę ceremonią pierwszy z Xięży publicznie w Niemczech odprawił.

Soliman Car Turecki po sześćcio-miesięcznym oblężeniu dostał 20. Grudnia wyspy Rodu. Wielkim Męstwem był ná ten czas Villiers i Isle-Adam.

1523.

Ná Seymie w Nurembergu Nuncyusz wszystkie używał sposobow do utłumienia Luteranizmu, lecz gdy wielu już się go było chwyciło, Xiążęta memoryał uskarżający się ná opłacenia się Papieżowi wydali. Jednak i wydany był dekret przeciw Lutrowi, lubo się protestował Elektor Saski. Ten z Xiążętami Brunświku d' Anhalt partyzantami Lutra miał umowę w Juterboku, umowę tę można pierwszą ligą Lu-

Inna

Inna Sekta w Niemcach tegoż czasu okazała się Nowochrzeńców, ponieważ dzieci chrzczonech, gdy do lat przychodziły większych, chrzcili. Tomasz Munier i Mikołaj Storck byli herfztami. Luter wypędził ich z Wittembergu kędyby się podział Storck, nie wiadomo. Muncer udał się do Alstadu w Turynii, i wielką liczbę nabierał ludzi, o czym dowiedzinwszy się Elektor Saski, jako Pan pomienionego Miasta, kazał ich wypędzić, Muncer więc po Niemczech biegał, buntując chłopow ná Zwierzchność, i Pany.

Senat Zurychu kazał roztrząść, która by była lepsza nauka czy Zwingliusza, czy Biskupa Konstancyeńskiego. Po czym do Zwingliusza przychylił się procesyi nie czynić, relikwie Swiętych wyrzucić i organy, nie dzwonić w dzwozny nakazał.

Fryderyk Xiąże Holstżyński zrzucił Krystyna II. Wuja swego z tronu Duńskiego, i do swoich krajow Luteryą wprowadził.

Gustaw Eriskon Król Szwedzki do Szwecyi przykładem Fryderyka Luteranizm przyoił.

Papież Adryan VI. 24. Września umarł. Kardynał Juliusz Medyceusz obrany ná jego miejsce 29. Listopada nazwał się Klemensem VII.

1524.

Oecolampadyusz Mnich i Pleban Bazylei przywiązał się do Zwingliusza.

Luter z Karlostadem zapijając piwo w karczmie pokłócili się z sobą, i jeden przeciw drugiemu pisać zaczęli.

P2.

1525.

1525.

Potyczka przy Tycynie, na której Franciszek I. w niewolę dostał się.

Bunt chłopów w Niemczech powiększył się na czterdzieści tysięcy, lecz przy Lipen porażeni a u Frankusu zupełnie zniesieni. Muncer i Pferher herztowie złapani i ścięci.

Fryderyk Xiąże Saski zmarł.

Luter ożenił się 11. Czerwca z Katarzyną Bore Zakonnica, miał na ten czas lat 45.

Albert Brandeburczyk, Wielki Mistrz Teutoński uczynił Traktat z Polską, mocą którego część Prus będąca w ręku tych Kawalerów wyniesiona na Xięstwo dziedziczne Alberta i jego następców. Albert ożeniwszy się z Xiężniczką Duńską, został Luteranem.

1526.

Jan Elektor Saski następca Fryderyka publicznie Lutra przyjął Sektę, dobra Duchownym Katolickim pobrał, i od władzy Papieża zupełnie odstąpił.

Filip I. zwany wspaniałomyślnym Langraff Haski, toż uczynił.

Franciszek I. Król Francuski z niewoli wypuszczony.

1527.

Xiąże de Bourbon będąc w służbie Karola V. zrażony czymś od Franciszka I. był Cesarzkiego wojska wodzem we Włoszech, a gdy mu zabrakowało na Zoldzie dla Żołnierzy, udawał iż chce przejść do Neapolu, dla czego prosił Papieża o pozwolenie marszerowania przez jego Stany.

Stany. Co gdy odmówił Papież Xiąże podstąpił pod Rzym i opanował go, lecz nim odebrał zupełne zwycięstwo, poległ na placu. Xiąże Arauzykański dokonał przedsięwzięcia jego. Miasto więc wzięte, Papież do Zamku S. Anioła uciekł. Żołnierze którzy po części byli Luteraninami, igrzysko czynili z Kardynałów, bo ubrawszy się w suknie Kardynałskie weszli do Conclave, i obrali Lutra za Papieża.

Klemens musiał wzywać na propozycje Xiążęcia Amerykańskiego wyzwolony był z obłączenia w Zamku.

Magistrat Bernu udał się za nauką Zwingliusza i wystawił kolumnę na której dzień i rok złotymi literami był wyrysowany oddalenia Katolickiej Religii.

Miasto Konstanz toż uczyniło.

1529.

Seym zwołany do Spiry względem interesów Kościoła. Na którym Stany potępiły Nowohercezców, i na nich wszystkie sentencją śmierci wydały. Naznaczono, aby żaden nie był napaństwony względem więzienia swego, aż do Koncylium Generalnego. Naukę względem Mszy rozsiewaną od Lutra odrzucono i iey rozszerzać zakazano. Elektorowie Saski Brandeburski, Ernest i Franciszek Xiążęta Luneburscy, Filip Langraff Haski, i Wolfgang Xiąże d' Anhalt użalając się, temu oparli się wyrokowi. Przyłączyli się do nich Deputaci czternaście miast Niemieckich wolnych, i protestowali się przeciw dekretowi na Seymie Spirskim wydanemu

nemu odwoływając się do Koncylium generalnego, lub Nacyonalnego. Od tey proteſtacyi nazwali się Proteſtantami.

Henryk VIII. Król Angielski nalegał, aby Papież dał rozwód z Katarzyną Arragońską, a pozwolił wziąć mu za Żonę Annę de Boulen, lecz Papież obawiając się Cezarza który był krewnym Katarzyny umniejszył oczekiwanie Henryka. Rzecz ta była do roztrząśnienia zlecona Kardynałom Wolfcy i Campege, lecz ci różnych sposobow używszy, do Rzymu wypróżdzili. Karol V. gdy się przeciwił rozwodowi Henryka, Papież więc nieprzychylił się do żądania Henryka, za co mocno się rozgniewał Henryk. Wolfey był dysgracyowany a Campege powrócił się do Rzymu.

1530.

Karol V. w Bononii 22. Lutego Królem Włoch, a 24. tegoż miesiąca Cezarzem Rzymskim od Papieża Klemensa VII. koronowany.

Cezarz Kawalerom Rodyjskim dał patent 24. Marca wyspę Maltę im darem darując, i od tąd zaczęli się nazywać Kawalerami Maltańskimi,

Karol V. przybył na Sejm do Aufzpurgu. i zaśltał więkzą połowę Elektorow i Xiążąt Niemieckich, podali mu 25. Czerwca Proteſtanci, jako i Stanom Rzeſzy, ſwey wyznanie Religii, i dla tego to nazywa się wyznanie *Aufzpur. ſkie* (*Confessio Augustana*) Cezarz kazał Teologom to wyznanie roztrząsnąć, i po rozmaitych sprzeczkach gdy chciał konkludować, kazał strażę po bramach powiększyć, lecz Filip Landgraff

Haski

Haski znalazł sposob uycia, a ponieważ dosyć było na nim do popierania Proteſtantow, nie nie zakończył Cezarz.

Proteſtanci zgromadzili się do Smalkalden w Hrabstwie Henneberg, i skonfederowali się na obronę swych oſob i ſwoiey Religii, zjazd ten był dnia ostatniego tego podpisany.

Henryk VIII. radził się Akademii Europejskich względem rozwodu z Katarzyną, Włoskie mocą pieniędzy, a Paryska i pieniędzmi i zręcznością du Bellay Biskupa przychyliły się do żądania Henrykowego. Niemieckie, Belgickie i Hiszpańskie, nie dały ſwego zdania.

Herezyarchowie Kalwin i Zwingliusz na rozwód zezwolili, Kalwin miał dopiero dwadzieścia lat.

1531.

Karol V. Kolonii na Seymie zwołanym postarał się żeby Ferdynand Brat jego był Królem Rzymskim obrany.

Lucern, Switz, Underwal Kantony Katolickie w Szwaycarach zbrojnie udały się do Zurych. Zwingliusz na czele dwudziestu tysięcy ludzi zaszedł im, lecz w potyczce broniąc się zabity został.

Franciszek I. Król Francuski lubo kazał w ſwoim kraju gubić Proteſtantow, jednak z Niemieckimi w ligę wszedł i przyſtąpił do umowy w Smalkalden.

Henryk VIII. Król nie mogąc się doczekać zakończenia rozwodu, tę rzecz zlecił ſwemu Parlamentowi, ogłosił siebie głową naywyższą Duchownych i Kościoła Angielskiego.

1532.

1532.

Xiążęta Protestanci niechcieli uznać Ferdynanda za Króla Rzymskiego. Cesarz widząc się przyciśnionym od Turków aby mocniej im oparł się podpisał Traktat, w którym nie wdawać nikogo w niespokojność, względem Religii, aż do Koncylium generalnego, które miało być zgromadzone za sześć miesięcy.

Parlament Angielski zniósł Annaty. Henryk VIII ożenił się sekretnie z Anną de Boulcn.

1533.

Tomasz Kramer Arcy-Biskup Kantuaryjski, Henryka z Katarzyną rozwód i ożenienie się z Anną potwierdził Papież za nieważne począł, Henryka zapozwał, lecz tak Henryk jako i Kramer apelowali do przyszłego Koncylium,

1534.

Papież ożenienie się Henryka z Katarzyną uznał za dobre którego uznania skoro doszła wieść do Anglii, natychmiast Parlament wydał rozkazy społeczność z Rzymem mające. Zakazano inżego tytułu nie dawać Katarzynie nad Xiążniczki Wallii, jako Wdowie Xiążęcia Arthur Brata Królewskiego.

S. Ignacy Lojola Fundator Jezuitów słuby swoje uczynił z S. Franciszkiem Xawerym i pięćciu innemi towarzyszami w Kościele Montmatre przy Paryżu.

Klemens VII. 25. Września umarł. Kardynał Alexander Alexander zwał się Pawłem III.

1535.

Henryk VIII. skazał na więzienie Jana Fishera Biskupa Rochesteru, i Tomasz Morusa

niegdys Kanclerza Angielskiego za to iż niechcieli pisać się na to, że Król dobrze uczynił iż od Rzymu oddzielił się, Obuch jednego po drugim w krótcie ściąć kazał.

Paweł III. wydał klątwę na Henryka, i Bullę do Anglików żeby się do bronii wzięli na Króla, i na całe Królestwo interdykt włożył czytując Henryka, żeby się sam osobą swoją stawiał w Rzymie albo przez Prokuratora.

1536.

Cesarz do Rzymu przyechawszy naradzał się z Papieżem względem miejsca do Koncylium, i ułożyli miejsce w Mantuy. Przeto Papież wydał Bullę ogłaszającą Koncylium, na co Protestanci użalali się, i niechcieli przybyć.

Krolowa Angielska umarła, Henryk ją pochować kazał wspaniale, i wziął żałobę. Anna okazała wesołość, a Henryk skłoniwszy serce swe lecz Joannie de Seymour Pannie na Dworze Anny, obrzydział sobie Annę kazał więc oskarżyć ją o zachowanie się występne, niby z Milordem Rochefort, przeto kazał ją ściąć, a we trzy dni Milorda.

Henryk poznościł majątne Klasztory, i dobra poprzedawał onychże, Kalwin w Genewie osiadłszy został Kaznodzieją i Profesorem Teologii W tym mieście żadnego Katolika niecierpiano.

1517.

Protestanci wydali Manifest usprawiedliwicy swoy opór względem Koncylium w Mantuy. A gdy i Xiąże Mantuański wymowił się przeciw się przyjąć tak wielki zjazd, dla szczupłości

płości swego garnizonu, więc Papież nakazał Koncylium w Wicencyi należącej do Rzeczypospolitey Weneckiey.

Krystern III. Król Duński wygnał Biskupow i dobra Kościelne tak w Danii jnko i Norwegii na siebie odebrał.

Biskupi Angielscy usłyszawszy o wyklęciu Henryka VIII. powstałi przeciwko Rzymowi. Henryk ludzi nowej Sekty kilku spalić kazał.

1539.

Parlament Angielski zniósł wszystkie Opatwa w Królestwie śwym.

Doktorowie Luterscy zgromadzeni w Witembergu na których czele był sam i Melancthon Landgrafowi Haskowi pozwolili mieć dwie Zony razem.

1540.

Kawalerowie Maltańscy w Anglii uchyleni.

Henryk VIII. rozwiódł się z Anną z Klewii. Ożenił się piąty raz z Katarzyną Howard i w roku 1542, kazał toż z nią uczynić co z Anną de Boulen. Wziął potym za Zonę Katarzynę Patr. Wdowę po Milordzie Nevil Latimer.

Paweł III. Bullę wydał na potwierdzenie postanowionego Zgromadzenia od S. Ignacego Lojoli.

1541.

Cesarz publikował swoy Edykt nazwany *Interim* czyli *Inhalt* w którym każdemu dozwala trzymać swoiey wiary, czekając decyzyi Koncylium generalnego.

1542.

Seym w Spirze, na którym miasto Trydent

dent podane na odprawowanie Koncylium, na co się Xiążęta Katoliccy zgodzili, Protestanci zaś sprzeciwili się. Z tym wszystkim Bulla wypadła nakazująca Koncylium na 1. dzień Listopada, Posłowie Papieża i Cesarscy ziechali się na ten dzień, lecz gdy daremnie innych czekali, byli rewokowani.

1543.

Papież widząc się z Karolem V. w Buseto 24. Czerwca, nakłonił go, że pokoy uczynił z Ftancyą, co wykonał w roku następującym. Przeto Papież Bullę wydał zwołującą znow Koncylium do Miasta Trydentu na 15. Marca 1545.

1544.

Na Seymie w Spirze zwołanym Karol V. wydał rozkaz żeby kamera Cesarzka składała się z połowy Katolików a połowy Lutrow.

1545.

Papież dał inwestyturę na Xięstwa Parmy i Placencyi Ludwikowi Farnezemu.

Na przyzowanie podczas Koncylium naznaczył Kardynałów del Monte, Cervina, i Polusa. Zaczęło się naostattek Koncylium 13. Grudnia. Na początku było tylko w Trydencie czterech Arcy-Biskupow, dwudziestu dwóch Biskupow, pięciu Generalow Zakonow, Posłowie Cesarza i Króla Rzymskiego.

1546.

Nayprzed uznano na Koncylium Xięgi nowego i starego Testamentu te które są *in Vulgata editione*.

Wyfzła dusza z Ciała Marcina Lutra w Isle-

Islebie 18. Lutego. Trupa pochowano w Witembergu.

1547.

Obawiając się zarazy, proponowano, żeby Koncylium przenieść do Bononii. Pralaci Hiszpańscy i inni poddani Cesarzowi niechcieli jechać do Bononii, a gdy część jedna została się a druga wyjechała, więc tym zawieszono było Koncylium.

Henryk VIII. Król Angielski umarł tego roku. Xiążę de Semmerfet Wuykowego Króla Eduarda V. rządził Królestwem a wraz z Kramerem Arcybiskupem Kantuaryjskim usiłował nową wiarę rozszerzać. Parlament 4. Listopada zniósł Msze prywatne, i kazał pod dwiema przymiotami komunikować.

Franciszek I. we dwa miesiące po Henryku umarł.

Cesarz Obróńcow nowej Sekty znieść chciał, przeto Ministrów Elektora Saskiego przenał, aby radzili swemu Pryncypalowi rozdzielić wojska, a tak z kilku mieysc nacierał na Cesarza, więc przy Muhlbergu zбитy w niewolę wzięty. Cesarz bez dołożenia się Stanów na śmierć skazał Elektora, który w ręce, swe Państwa oddał zwycięscy.

Landgraff Haski poddał się Cesarzowi prosiąc o odpuszczenie, fortece zdemolował swoje. Karol V. obiecał w żadnym arefście go nie trzymać. Lecz gdy się powracał Landgraff Xiążę Alby schwytał go i uwięził. Użalającemu się powiedziano, że nie było w ugodzie słowa *einiger*, co znaczy żadnym, lecz *ewiger* ustawicznym.

1548.

Cesarz na Seymie Aufpurgskim dał inwestyturę Xiążęciu Maurycemu na Elektorstwo i Xięstwo Sackie, i tak z domu Emeftyńskiego przeniósł się do linii Albertyńskiego Elektorat. Dzieciom Elektora więzionego naznaczono roczney pensyi pięćdziesiąt tysięcy złotych Niemieckich.

1549.

Paweł III. 10. Listopada umarł. Kardynał *del Monte* 8. Lipca Papieżem obrany, nazwał się Juluszem III.

1550.

Wydana Bulla na zwołanie Koncylium do Trydentu.

1551.

Kardynał Crescentio Posel Papiejski zagał Koncylium w Trydencie drugim razem 1. Maja. Julusz III. przydał do niego Posłów swoich.

1552.

Posłowie Xiążąt Protestanckich przybyli do Trydentu. Woyna, którą Proteſtanci wydałi Cesarzowi, przerwała Koncylium, i dla tego na szesnastej selsy 28. Kwietnia Dekret zalimitowania był ogłoszony.

1555.

Religia Katolicka przywrocona do Anglii przez Królową Maryą, która na tron wstąpiła po Edwardzie VI. Bracie swoim.

Kalwin w Genewie spalić kazał Michała Serweta niewierzącego w Troycę Świętą.

1555.

1555.

Juliusz III. umarł 23. Marca. Kardynał Marcel Cervin 9. Kwietnia obrany nazwał się Marcellim II. lecz gdy tylko 21. dni żył, po nim Kardynał Jan Piotr Karaffa 23. Maja został Papieżem, wziął Imię Pawła IV.

Karol V. Synowi swemu Filippowi ustąpił Niderlandu i krajów we Włoszech, chciał go i Cesarzem uczynić, ale nie mógł.

1556.

Karol V. Królestwo Hiszpańskie i inne kraje, które mógł rozrządzać oddał Filipowi. Xiążęcia Arauzykańskiego w Połestwie wysłał do Niemiec, z doniesieniem że składa Cesarstwo, upominając Elektorów, aby odtąd słuchali Ferdynanda Brata jego. Po tym wszystkim zamknął się w Opaćtwie S. Justa położonym w Extramadurze kilka mil od Placencyi.

1558.

Marya Krolowa Angielska umarła. Kardynał sławny ow Polus także tego roku umarł. Elzbieta Siostra Maryi a Córka z Anny de Boulen, po Maryi nastąpiła. Wysłała do Karne w Rzymie Angielskie interesa utrzymującego, aby doniósł Pawłowi IV. Papieżowi o wyniesieniu na Królestwo, i że nie chce nikomu przykrości czynić względem Religii, Papież zle przyjął to doniesienie. O czym dowiedziawszy się Elzbieta, rewokowała z Rzymu Karne, lecz on przewidzając odmianę w Królestwie, nie powrócił się do Anglii.

Posłowie Karola V. mieli audyencyą na Seymie

Seymie w Frankforcie 25. Lutego, na którym złożenie korony Cesarzkiej przyjęte, a Ferdynand I. uznany za Cesarza.

Karol V. po abdykacyi nie żył długo, bo umarł 21. Września na swoim oddaleniu się.

1559.

Ferdynand Cesarz Protestantom Niemieckim wolność dał zachowania się w Religii ich.

W Królestwie Franciszka II. ustawiony sąd, nazwany Izbą gorejącą, ponieważ na nim przekonanych, i zaciętych w Herezyi, na ogień skazywano.

Paweł IV. umarł 18. Sierpnia. Kardynałowie 26. Grudnia obrali za Papieża Kardynała Jana Anioła Medyceusza, który się nazwał Pius IV. Papież ten uznał Ferdynanda za Cesarza, ponieważ przeszły niechciał.

1560.

Pius IV. wysłał Koncylium Trydentskie kontynuować i dla tego wydał Bullę zgromadzającą na toż Koncylium.

Akademia Paryska wydała Cenzurę na ośmnastcie Propozycyi tyczących się Łaski i Woli wolney człowieka od Michała Baya Doktora Lowańskiego utrzymywane. Te to pierwsze były źródłem Jansenizmu.

1561.

Papież dekretował Familią Karaffow, i ich odsądził od wszystkiego, lecz następcą Piusa IV. wszedłszy w roztrząśnienie, przywrócił też Familią do swej godności.

W Polfcze były wielkie zamieszki wzczęta

od Heretyków nowych przeczących o Trojcy S. i o Boskości JEZUSA Chrystusa, nazwani byli Socynianami od Fausta Socyna w Siennie urodzonego, który swoje błędy rozsiewał w Siedmiogrodzkiej Ziemi, bo musiał z Ojczyzny swojej bojąc się Sądu Inkwizycyi, uciekać. Lelius Socyn Siostrzeniec tamtego, do Polski przyszedł.

1562.

Trzecie zaczęcie Koncylium w Trydencie 18. Stycznia.

Sejm w Frankforcie, na którym Elektorowie wszyscy znaydowali się i obrali Królem Rzymskim, Maxymilliana Austryaka, Syna starzego Cesarzkiego. Maxymilian 30. Listopada od Elektora Mogunckiego był koronowany.

Papież aby przyzdowali na Koncylium Kardynałowie tych nazaczył. Kardynałów Mantug, Puyę, Scripandę. Hosiulza, Simonettego, i d' Altempa.

We Francyi Parlament Paryski wydał edykt ostatniego Czerwca, aby Kalwinów ściągano, łapano i tracono, jako nieprzyjaciół Boga i ludzi.

1563.

Koncylium Trydentskie długo odprawowane zakończyło się. Ostatnie to jest Koncylium ekumeniczne czyli powszechnie.

1564.

W Maulbrun Lurzy z Kalwinami zjechawszy się chcieli z sobą złączyć się, lecz się rozjechali bardziej rozdwojeni niżeli przedtem byli.

Bulla

Bulla 16. Kwietnia pozwalająca Niemcom kommuni pod obydwami przymiotami.

Ferdynand chciał wyrobić, aby Zony mieli Xięża lecz Papież na to nie zezwolił.

Ferdynand 28. Lipca umarł, po nim nastąpił Maxymilian II. już w roku 1562. obrany.

Kalwin 27. Maja żyć przeżył, urodził się w Noyon 10. Lipca 1509.

1565.

W Niderlandzie zaczęły się zamieszki z przyczyny, że Małgorzata Parmeńska Xiężna, Rządczyni, wykonywając rozkaz Filipa II. Brata swego, wszędzie kazała ściągac Heretyków.

Pius IV. 9. Grudnia umarł, po nim obrany Papieżem Michał Ghisleri 7. Stycznia, nazwał się Pius V.

Konfederacya w Niderlandzie. Herzstami Jey byli Brederod, i Graffowie: Nalsau, Culembourg, Bergh.

1567.

Bulla 1. Pazdziernika wypadła potępiająca siedmdzieściąt trzy propozycyi wyiętych z Xięża Baja.

1568.

Początek Sekty Purytanow w Anglii, czyli czyistych, chcieli bowiem być zwani czyistkami od Kalwinistów.

1569.

Wielkie było krwi rozlanie we Francyi między katolikami i Kalwinami. Tych Xięże Andegawski, który był potym Królem Henrykiem III, zbil, na tey potyczce Xięże Conde

Q

w nie.

Tom II.

w niewolę wzięty, z pistoletu od Montefquieu zabity.

Joanna Królowa Nawarry, nadgradzając śmierć głowy ich, Xiążęcia de Bearn Syna swego za wodza dała, który znany był w czasie pod imieniem Henryka IV. Z tym wszystkim Kalwini w Montcontour 30. Pazdziernika znow przegrali.

Kosmus Medyceusz Xiąże Florencki wielkim Xięciem Toskanii przez Bullę 27. Sierpnia uczyniony, więc Kosmus przybywszy do Rzymu uczynił przysięgę przed Papieżem, który mu dał w rękę berło, i rozę poświęconę.

1570.

Marya Stuart Królowa Szkocyi, dla buntow w swym Królestwie wszczętych, uszła do Anglii, lecz Elzbieta kazała ją wziąć do więzienia. za pretensye, które miała Marya do Anglii.

Karol XI. Król Francuski dozwolił pokoju Kalwinistom tak wielce sprzyjającemi kondycjami, że sami Kalwinistowie dziwując się, mieli podeyrzenie. Król ten przyjął kondycje pokoju, lubo był w stanie sam ich dawania.

1572.

Pius V. umarł 1. Maja. Kardynał Hugo Bnon Compagnon 13. obrany Papieżem, wziął Imię Grzegorza XIII.

W Wigilią S. Bartłomieja w nocy w Paryżu wycięto kalwinow, z rozkazu Karola IX. za prozbą Katarzyny z Medyceuszow Matki Króla.

Kalwinisci i po innych Prowincjach podo-

podobnież zgładzani. Jan Hennuyer Biskup Lisyjski nie dopuścił tegoż uczynić w Dycezyi swojej, przeto wszyscy kalwini tym tknęci katolikami zostali.

1576.

Maxymilian II. 12. Pazdziernika umarł. Nastąpił po nim na Cesarstwo Rudolf, roku przeszłego obrany Królem Rzymskim w Ratysbonie 27. Pazdziernika.

Król Nawarry wyjechał od Dworu Francuskiego, i Wodzem zostawił kalwinistow, wymógł edykt pacyfikacyi pożyteczniejszy od przeszłych. Katolicy na to szemrali, Guisiuszowie zysk odnieśli i ligę uczynili, która wielu złego była przyczyną. Henryk chcąc uprzędzić złe, kazał się ogłosić głową ligi.

1578.

Kardynał Henryk, Arcybiskup Eboracki po śmierci Don Sebaстьяna wnuka swego, ogłoszony Królem Portugalii.

1580.

Kardynał Henryk Król Portugalii umarł. Dla czego Filip II. Król Hiszpański, nie żeby miał prawo do korony Portugalski, lecz że był mocny, opanował Portugalią. Papież jako po Kardynale sobie przywłaszczył to Królestwo, wysłał dla tego posła do Filipa II.

1581.

W Niderlandzie Stany Generalne ufunelę się z pod panowania Króla Hiszpańskiego. 12. wydały edykt 26. Lipca. Ten to Edykt jest fundamentem Rzeczypospolitey Hollenderskiej.

Q2

1582.

Poprawiony kalendarz od Grzegorza XIII. Papież ujął dzień dni z miesiąca Pazdziernika, poprawa ta acz pożyteczna, jednak od Protestantow Niemieckich, Szwedzkich, Duńskich, i Angielskich nie była przyjęta, dla tego, że ją uczynił Papież. Z tąd dwa style nazwane w kalendarzu. Julianński itarym, Grzegorza nowym. Temi czasy Prus i Szwedzi tylko w Europie używają starego Styłu.

1585.

Grzegorz XIII. 7. Kwietnia umarł. Felix Peretty Kardynał Montalt 24. obrany, nazwany Syxtus V.

1586.

Syxtus, Obeliszek Sesostresa, wspaniałą Starożytności Rzymskiej pamiątkę, w zapomnieniu będący, zacząwszy koło niego pracować 1. Kwietnia, postawił 10. Września przed Bazyliką S. Piotra. Ten tylko Obeliszek był cały, inne jednak chociaż zepłute kazał powykopować, i na mieyscach publicznych postawiać.

Bullę Papież wydał 3. Grudnia, w której naznaczył żeby nie było więcej Kardynałow nad siedmdziesiąt.

Sprzymierzęcy we Francyi broń podnieśli, z przyczyny pozorney, właśnie jakby Henryk III. miał sprzyjać Heretykom.

W Anglii nowa konspiracya odkryta, w którą Maryę Stuart wplątano, lubo ta od ośmnaśtu lat była w więzieniu, Elzbieta skazała ją na ucięcie głowy, a według parlamentu ogłoszone.

zonego 29. Pazdziernika, exekwowano Maryę 18. Lutego. Elzbieta żeby się w nienawiść nie podała, niechciała podpisać dekretu, lecz jednak po ulicach był obwołany.

1587.

Papież nalegał na Filipa Króla Hiszpańskiego, żeby do Anglii poszedł z Woyskiem przeciw Elzbiecie, oddając mu w hold Królestwo Angielskie.

1588.

Filip II. ruszył z flotą wielką mającą sto pięćdziesiąt Okrętow, lecz częścią od nawalności, częścią od Okrętow Elzbiety porażona została.

Xiąże Guizusz we Francyi wymagał tych rzeczy od Króla, których uczynić nie mógł. Z Paryża wyjechał Król, gdyż Guizusza partya wzmocniona była. Lecz tego Xiążenia 25. Grudnia nie mogąc inaczej skarać Henryk III. kazał zabić.

1589.

Sorbona ogłosiła 7. Stycznia Dekret przeciw Henrykowi, uwolniający od przysięgi Francuzow uczynioney. &c. Król Nawarry uczynił pokoy z Henrykiem. Henryka pokoy z Królem tym, Syxtus V. zganiał, ponieważ Król Nawarry był kalwinistą. Posa swego Morosoniego rewokował z Francyi, Henryka II. wykłął, jeżeli Prałatow z więzienia nie wypuści. Lecz Henryk obległszy Paryż przez Jakoba Klemensa był pchnięty i zabity, umierając naznaczył Sukcesorem swoim Króla Nawarry Henryka IV.

Bajus 16. Września skonał.

1590.

Sorbona Dekret wydała przeciw Henrykowi IV. nieuznając go za Króla chociażby i poiednał się z Kościołem.

Syxtus V. 27. Sierpnia umarł. Kardynał Castagna został Papieżem 15. Września, wziął imię Urbana VII. lecz gdy w dni 13. umarł, obrany na jego miejsce 5. Grudnia Nikolaj Sfondrat Kardynał, który nazwał się Grzegorzem XIV.

1591.

Nowy Papież ogłosił się przeciwko Henrykowi IV. umarł 15. Pazdziernika. Jan Antoni Fachinetti Kardynał Santiquatro po nim za Papieża obrany, nazwany Innocenty IX. lecz i tego śmierć zapadła 31. Grudnia.

1592.

Kardynał Hippolit Aldobrandi na Stolicę Świętą wyniesiony 29. Stycznia Klemensa VIII. wziął Imię.

Wydał Breve do Kardynała Plesancego Posta swego we Francyi nakazując żeby katolicy infzego Króla obrali.

1593.

Henryk IV. wyprzył się kalwiństwa w Kościele S. Dyonizego 25. Lipca przed Arcybiskupem de Bourges, i przed nim się spowiedał i był rozgrzeszony.

1594.

Henryk 27. Lutego w Karnucie od Nikolaja de Thou Biskupa tegoż miasta był konsekre-

sekrowany. Potym przyśiągł utrzymywać wiarę katolicką w Królestwie. Król wjazd do Paryża uczynił 22. Marca. Akademia Paryska ogłosiła żeby wszyscy Królowi przyśięgli, nie wyłączając nawet Zakonników, Jezuita czekając rozkazu z Rzymu, niechcieli wykonać przyśięgi, przeto w nienawiść wpadli, i wiele ponieśli z przyczyny Jana Chantel, który się uczył u nich. Guignard zaś, ponieważ znaleziono u niego pafzkwiłe przeciw Królowi, powieszony. A Jezuita wygnani.

1595.

Panowie d' Ofsat i du Penon posłani od Henryka do Rzymu 17. Września Imieniem Króla swego wiary katolickiej uczynili wyznanie, i odebrali rozgrzeszenie.

1596.

Klemens VIII. sobie sam rezerwował poznanie sprawy między Jezuitami i Dominikanami względem zgodzenia Łaski z wolą wolną, wydał był o niej Ludwik Molina Jezuita roku 1588. drukowaną Xiążkę.

1597.

Kongregacya Papież postanowił *de Auxiliis* czyli o pomocach Łaski złożoną z Prałatow i Doktorow, przydywał na niej Kardynał Madracz.

1600.

Rok Jubileuszu, wielu sprawdził ludzi do Rzymu nawet Heretykow i Turkow.

TABLICA Wieku Siedmnastego.

<i>Papieże</i>	<i>Heretycy</i>	<i>Pisarze i Kronikarze.</i>	<i>Monarchowie.</i>
Klemens VIII 29. Stycz. 1592 † 3. Marca 1605	Arminius 1603	Guilelm Eftius - 1613.	<i>Cesarze</i> Rudolf umarł - - 1612
Leo XI. 1. Kwietnia 1605 † 20. Kw. 1605	Gomar 1603.	Kardynał Peron - 1618.	Mathias 1619.
Paweł V. 16. Maja 1605. † 21. Stycz. 1621.	Jerzy Fox 1655	Kardynał Baronius 1619.	Ferdynand II - - 1637.
Grzegorz XV. 9. Luteg. 1621. † 8. Lipca 1623	Jsaak de la Peyrere 1655	Kardynał Belarmin 1621.	Ferdynand III - - 1657.
Urban VIII. 6. Sierp. 1623. † 29. Czer. 1644.		Piotr Paweł Sarpi 1623.	Leopold.
Innocenty X. 15. Wrze. 1644 † 7. Stycz. 1655		Nikolay Coestetau Dominikan Biskup Marsylli 1623.	<i>Królowie Hiszpańscy</i> Filip III. 1621.
Alexander VII. 7. Sierp. 1655. † 26. Maja - 1667.		Marek Ant. de Dominis 1625.	Filip IV. 1665.
Klemens IX. 20. Czer. 1667. † Grud. 1669.	Armand Bourbon 1666.	Edmund Richer - 1631.	Portugalia uchyliła się od Hiszpanow - - 1640.
Klemens X. 20 Kwietn. 1670. † 22. Lip. 1676.	Antoni Godeau 1672.	Kornel Janse- ni - 1638.	Karol II. 1700.
Innocenty XI. 21. Wrze. 1676 † 12. Sier. 1689.	Jan Launoy - 1678.	Kardynał Ry- szeli - 1642.	<i>Królowie Francuscy.</i> Henryk IV. - - 1610.
	Ludwik Ma- imburg 1686	Jakob Sy- mond 1651.	Ludwik XIII. - - 1643.
	Ludwik To- mafsın 1695.	Piotr du Puy - - 1651.	<i>Królowie Angielscy.</i> Elzbieta 1603.
		Dyonizy Peta- wiusz 1652.	Jakob Krol Szkoocki 1625.
		Piotr de Mar- ca 1662.	Karol święty 1649. Krom- wel opanował Karol II. 1684.
		Blazy Paschał - 1662.	Jakob II. zrzu- cony - 1688.
		Teofil Raina- ud - 1663.	
		Jan Bolland	

<i>Papieże.</i>	<i>Monarchowie.</i>	<i>Monarchowie.</i>
Alexander VIII. 6. Pazd. 1689. † 12. Lu- tego 1691.	<i>Królowie Szwedzcy.</i> Karol IX. 1611. Gustaw Adolf - - 1632.	Alfons Hen- ryk detroni- zowany 1667. umarł 1683.
Innocenty XII 12. Lipca 1691. † 12. Lip. 1700.	Chrystyna zło- żyta - 1654. Karol Gustaw - 1660.	<i>Dom Otomań- ski.</i> Machomet III. - - 1604. Achmet I. 1617
Klemens XI. 23. Listop. 1700	Karol XI. 1697	Muštassa zrzu- cony - 1617. Osman 1621. Muštassa przy- wrocony 1623.
	<i>Królowie Duńscy.</i> Krystjern IV. - - 1648.	Amurat IV. - - 1640.
	Fryderyk III. - - 1670.	Ibrahim 1655.
	Krystjern V. - - 1699.	Machomet IV. - - 1687.
	<i>Królowie Pol-scy.</i> Zygmunt III. - - 1632.	Achmet II. - - 1695.
	Władysław - - 1648.	
	Jan Kazimierz złożył 1667.	
	Michał 1673.	
	Jan Sobieski - - 1696.	
	<i>Królowie Por- tugalscy.</i> Jan Xiążę Bragancki o- braony 1640. u- marł 1656.	

WIEK SIEDMNASTY.

1602.

Scha-Abas Król Percki, wysłał swego Posła do Papieża, Cesarza, Króla Hiszpańskiego, domagając się związku z niemi przeciw Turkowi nieprzyjacielowi onychże. Skutek ten tylko był poselstwa, iż prezenta Monarchowie wielkie mu dali, które niejaki Antoni Syrley Angielezyk po więkzey części zabrawszy, użedł od Posła.

1603.

Elzbieta Królowa Angielska umarła 5. Kwietnia. Jakób VI. Król Szkocki po niej nastąpił, zwany Jakób I. ten Monarcha Anglii, Szkocya, Hibernią, trzy Królestwa razem złączył.

Gomar i Arminius Profesorowie Leydeyfcy, zosłali dwóch Sekt głowami. Pierwszy za ciętnie trzymał się kalwina nauki, drugi Semipelagianizmu.

1604.

Henryk IV. roku przeszłego wydał edykt pozwalający powrócić się Jezuitom do Francyi, który 2. Stycznia tego roku był zarejestrowany, ponieważ opierał się mocno parlament. Nadto, pozwolono aby zawsze był Jezuita przy Dworze Królewskim. A Cotton najpierwszy tego honoru dostąpił.

1605.

Klemens VIII. 3. Marca umarł. Kardynał Oktawian Medyceusz 1. Kwietnia obrany, nazwany Leo XI. lecz gdy umarł 27. tegoż miesią-

miesiąca. Kardynał Borgesy po nim wyniesiony na Stolicę Świętą 16. Maja wziął Imię Pawła V.

Sławna tego roku konspiracya odkryła się w Anglii, w którą wchodzący chcieli wyfadzić prochem Izbę parlamentową z Królem i wszytkiemi znajdującymi się w niej.

1606.

Senat Wenecki między innemi układami postanowił ażeby żaden szpital, ani Zakonnicy jacy, lub Społeczność jaka w Rzeczypospolitey bez pozwolenia oneyże byli fundowani, jako też aby żadne zapisy bez dozwozenia podobnego, duchownym nie były czynione. Tegoż czasu niektórych duchownych Senat kazał wziąć do Aresztu za zbrodnie. Papież gdy domagał się układów wspomnionych uchylenia, i wypuszczenia więzionych, a od Rzeczypospolitey nie był słuchany, na całą Rzeczypospolitą interdykt włożył. Senat zaś wyrokiem swoim nie kazał słuchać interdyktu wszytkim nawet Zakonnikom. Jezuiti nawet oparli się twierdząc iż wolą wyjść z Stanow Rzeczypospolitey, przeco Senat kazał im to uczynić. Rezolucya była w Senacie całym zawierającym sto osmdziesiąt osob, z których sto pięćdziesiąt krykowali na wieczne wygnanie Jezuitow.

1607.

Paweł V. Kongregacyą *de Auxiliis* zakonczył, lecz decyzyi swoiey nie ogłosił, gdyby Molina nie był jeden z tak potężnego Zgromadzenia, zapewne Xiążka jego byłaby potępna.

1608.

1609.

Smierć Jana Guilelma Xiążęcia Klewii, Julii, i Bergu bezdzietnego, była przyczyną zamieszek w Niemczech. Xiążęta Proteſtańscy związek uczynili pod haſtem. *Unii Ewangeli-czney*; którey za głowę mieli Fryderyka IV. Elektora Palatynu. Katolicy z ſtrony ſwoiey uczynili także, i nazwali *związkiem Katolickim*. Był w niey Papiież, Król Hiszpański. Maxymilian zaś Elektór Bawarski był Wodzem przy władzy Cezarza Rudolfa II.

1610.

Henryka IV. 14. Maja Franciſzek Ravail-lak zabił.

Facultas Theologica Paryſka zgromadzi-wszy ſię 4. Czerwca za rozkazem Parlamentu, potępiła ſwym dekretem mniemanie ſzkaradne, że można i godzi ſię zabić Królów.

We cztery dni potym Xiążka Maryanny *de Inſtitutione Regis* publicznie ſpalona.

Filip II. Król Hiszpański wydał edykt na wygnanie wſzyſtych Maurow z Królestwa, więc koło dziwięgkroć ſto tysięcy wyſzło z Hiszpanii ludzi.

1612.

Rudolf II. Cezarz 20. Stycznia umarł. Elektorowie po przeciągu kilku mieſięcy w Frankforcie 13. Czerwca, obrali na Cezarſtwo Matyafza Syna Maxymiliana II. i Maryi Hiszpańskiej, koronowany był 24. tegoż mieſiāca tamże od Arcy-Biskupa Mogunckiego.

1618.

1618.

W Czechach zaczęły ſię zamieszki, bo Graff de la Tour podburzył Proteſtantów, które były początkiem woyny przez lat trzydzieści w Niemczech trwającej.

Gomaryſci i Arminianie puſtoſzyli Hollandyā. Xiāże Maurycy de Naſſau, był pier-wſzych wſparciem, drugich zaś Barnewelt. Stany Generalne nie mogąc uſpokoić, zwołały Synod w Dordrechcie, który ſię zaczął 13. Liſtopada. Arminianie przegrali, i wſzędzie ich prześladowano. Grotius był ſkazany na uſtawiczne więzienie.

1619.

Matyafz Cezarz umarł, Ferdynand II. ArcyXiāże Auſtryi Syn Karola Xiążęcia Styryi i Maryi Anny Bawarki obrany Cezarzem 18. Sierpnia. Czechy koronę ofiarowały Fryderykowi V. Elektorowi Palatynu.

1620.

Fryderyk Elektor Palatynu w Pradze koronowany roku przeſzłego na Królestwo Czeſkie, od Maxymiliana Xiążęcia Bawarskiego do ſzczętu porażony 19. Liſtopada.

1621.

Paweł V. 21. Stycznia umarł. Kardynał Alexander Ludoviſi 9. Lutego Papiieżem obrany, nazwał ſię Grzegorzem XV. Całe Niemcy były w ogniu, i mowie można, że Xiążęta za ręce ſię wzięły, żeby ten kraj ſpuſtoſzyć. Graff Mansfelt nieprawy Syn tegoż imienia Graffa, nie mając kraju ſwego, miał jednak Woysko wſzędzie płądował. Chryſtjan Brunſwik

ministrator Biskupstwa Halberstadzkiego z nim się złączył, i kędy tylko przechodził wszystko mieczem i ogniem niszczył. Nazywał siebie *Przyjacielem Boga, a nieprzyjacielem Xięży.*

1622.

Jezuici z Hollandyi ustąpić musieli.

Tilli Generał Bawarski przy Aschaffenburgu zniósł Chrysterna zupełnie.

1625.

Grzegorz XV. 8. Lipca umarł, obrany po nim Papieżem Kardynał Mateusz Barberini 6. Sierpnia, nazwał się Urban VIII.

Cesarz na Seymie Ratysbońskim ogłosił Elektora Palatynu winnym, a przeto, że i godność jego, i kraje, dostały się do Cesarstwa, żeby zaś nie zmniejszyła się liczba Elektorów, więc Maxymiliana Xiążęcia Bawarskiego czyni Elektorem Palatynu, Xiążęta Katolicycy na to zezwolili, Protestańscy oparli się, z tym wszystkim 25. Lutego Ferdynand Xiążęcia Bawarskiego na Elektorstwo inwestyował.

1624.

Urban VIII. Reformatów z Kapucynami pogodził, tamtym kazawszy nosić kaptury krótkie okrągławe, a tym spiczaste, a tak tych jako i tamtych Synami S. Franciszka nazywać.

1626.

Akademia Paryska Xiążkę Santarellego potępiła, Kardynał Ryszeli wymógł na poplecznikach tej Xiążki i Autorze, żeby podpisali się na Cenzurę Akademii, lecz tyle użyli sposobow u Króla, iż rzecz w odwłokę poszła.

1627.

1627.

Bulę 28. Czerwca wydał Papież na obronę Kapucyow.

1628.

Ludwik XIII. dostał Rupelli 28. Pazdziernika, kazawszy bowiem tamę wielką uczynić Ryszeli Kardynał i ją osadzić armatami, Angielskich okrętów na pomoc Oblężencom nie dopuścił.

1631.

Gustaw Adolf ruszył z Szwecyi 15. Czerwca, i z trzynastą tyśięcy zbroynych wysiadł na ląd w Pomeranii.

Tenże sam Król pod Lipskiem Cesarckie woysko pod kommandą Generała Tilli zwyciężył.

1632.

Gustaw nakosztował wartu rzeki całe Niemcy przebiegając zatamował szczęście Ferdynanda. Walstein Generał Cesarcki mógł się mu oprzeć tylko. Spotkali się więc oba przy Lipsku 15. Listopada na piękney równinie. Gustaw Adolf na samym prawie bitwy początku zginął, lecz Xiążę Sax-Wermar Generał Lietnant jego, otrzymał zwycięstwo.

Król Gustaw Adolf zostawił Córkę sześciolletnią Krystynę, przeto Stany Szwedzkie dały rządzą Królestwa Kanclerzowi Oxenstiernowi.

1633.

Inkwizycya Rzymska, Gólieufza sławnego Matematyka nauczającego, że Ziemia koło Słońca obraca się, potępiła 12. Czerwca. Ponieważ 5. Marca 1614. Systema Kopernika jako przeciwnie Pismu Świętemu, dekretowała.

16

1634.

Pułkownicy Leslie i Gordon z rozkazu Ferdynanda zabili Walsteiną w Egrze.

1637.

Ferdynand II. umarł 15. Lutego. Sukcesorem jego został Ferdynand III. Syn starszy z Maryi Anny Bawarki, który Roku przeszłego był obrany Królem Rzymskim.

1638.

Korneli Jansenius Biskup Iprski umarł 6. Maja, zostawił rękopism duży, znany pod Imieniem, Augustyn Janseniusza.

1639.

Xiąże Bernard de Sax-Weimar chorując umarł 18. Lipca mając lat 35. Wojsko jego w służbę zaciągnęło się Francuską.

1641.

Przeciwko Xiążce Janseniusza wydanej roku przeszłego zaczęto walczyć.

1642.

Kardynał Ryszeli 4. Grudnia umarł.

Zgromadzenie Generalne Duchowieństwa Francuskiego potępiło 12. Kwietnia Xiążkę *Summa peccatorum Patris Bauni*, jako dającą wstęp dufcom do Libertyństwa, i zepfucia obyczajow.

1643.

Ludwik XIII. umarł 14. Maja.

Urbana VIII. Bulla lat dwie temu wydana, dostała się do Florencyi, potępiająca Xiążkę Janseniusza.

Wielkie były sprzeczki we Francyi względem tej Xiążki.

1644.